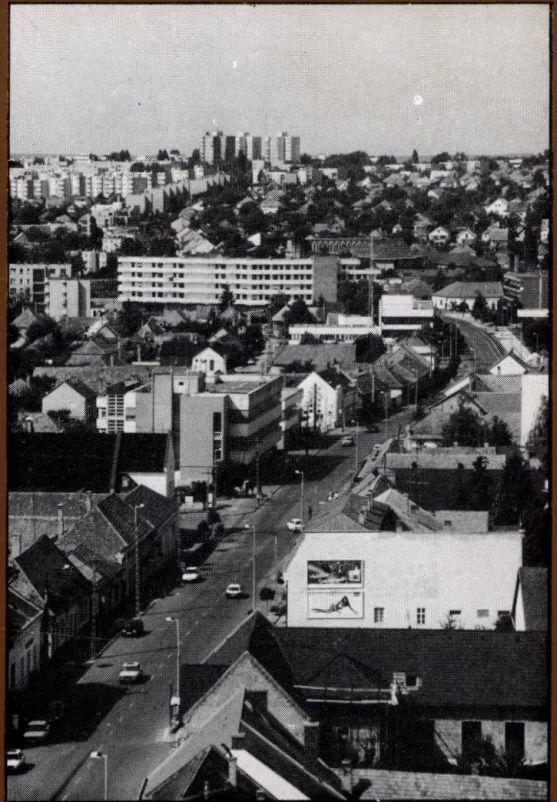
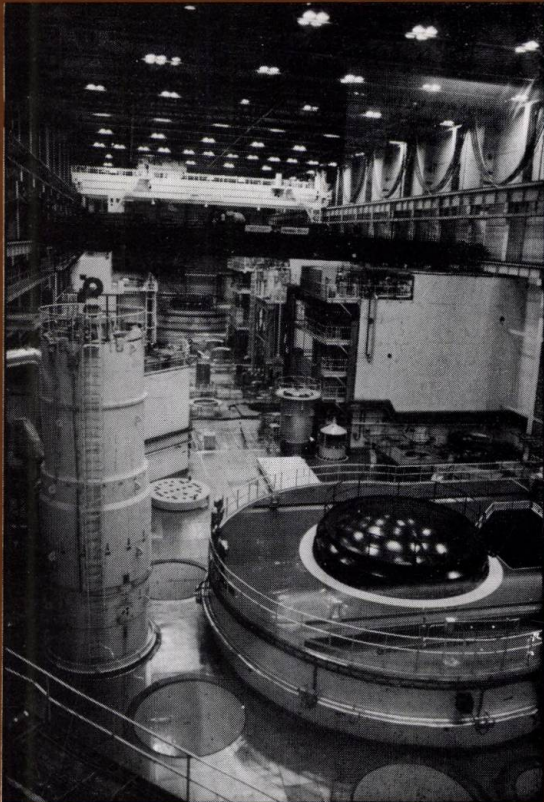
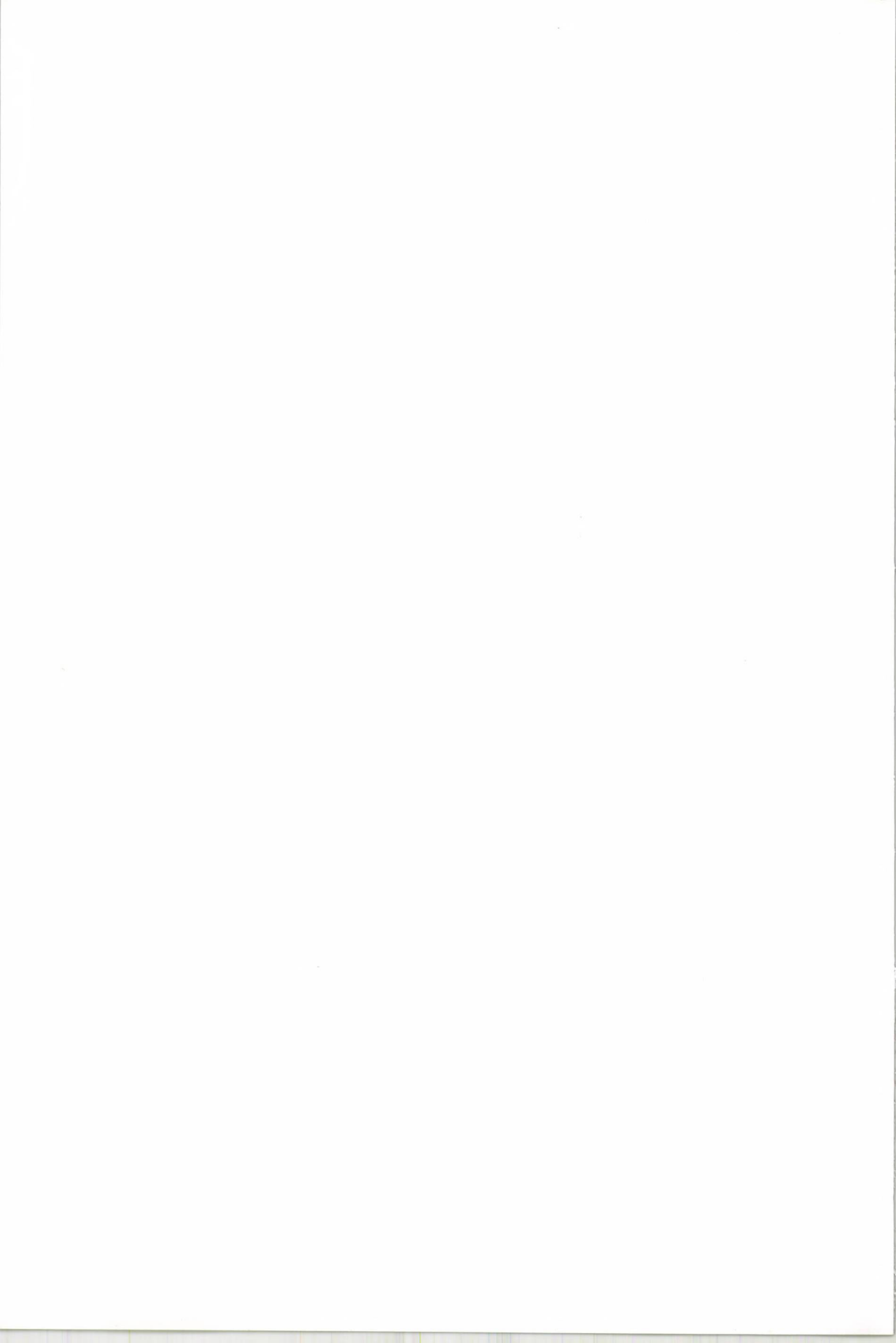

Paksi Tükör

20 éves a város

99/1

L. Németh Erzsébet:

Búcsúzó helyett... Jákl Péterre emlékezve

Fotó: Gottvald

Kegyetlen az élet.

Minden halál értelmetlen - de az önpusztító halál számomra érthetetlen, megfejthetetlen.

Túl a döbbeneten, alig ocsúdva odakényszeríttem magam az íróasztalomhoz, hogy átnézzem a kéziratok halmazát, meghallgassam a le nem törölt szalagokon a beszélgetéseket, riportokat s felidézsem azokat a mondatokat, amiket nem őrzött meg a hangszalag.

Hallgattam az evilági létből már elszállt hangot és még mindig nem tudtam elhinni, elfogadni az elfogadhatatlant.

Nem, nem ilyennek ismertem. Nem tudom mekkora tehernek kellett rászakadnia, hogy eljusson a végső percig, a megmásíthatatlan tettig.

Hiszen mindig bizakodó volt, jövőbe néző, rosszindulat, bosszúvágy nélküli.

Olvasom a híreket, méltatásokat, hallgatom az emberek véleményét itt Pakson és ott Kaposváron. S egyre inkább nem értem.

Ha ennyire szerették, tisztelték, bíztak feddhetetlenségében, miért kellett az életbe idő előtt belehalnia?

Kérdések és kérdések... A válasz valahol ott úszik már túl a lét határán.

Tudom én azt, nem divatos jó szót szólni, és tisztelni, szeretni, de mégis megteszem. Soha nem tudom megtagadni a barátaimat. Lehet más véleményünk a világ dolgairól s ezt ki is vesézhetjük nap mint nap, vagy véletlen találkozások, rövid telefonok során, a lényeg a másik elfogadása s meg nem tagadása.

Egy mondat zakatol a fejemben:

"- Tudod, megválasztottak a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Kuratóriumának elnökévé. Ez az az alapítvány, amelyiknek eddig minden vezetője a bíróságon vagy börtönben végezte.

Most megmutatom, lehet ezt másképpen is. -"

A tőle megszokott csendességgel, kicsit elhúzott szavakkal, szerényen mondta. Pestről hazafelé, beugorva pár szóra beszélgettünk. Terveztük, jó lesz erről itt is beszélgetni. Hasznát vehetik a paksi vállalkozók. Minden évben az MVSZ programjában szerepelt

is, csak valahogy elmaradt. Az idő, a mindig rohanó idő, ami nem engedi a megállást, hajt s taszít. Nehéz szabad pillanatokot találni. Pedig kell ... kellene.

Hányszor mondtam nem minden indulat nélkül: "Ha akkor ott a szerkesztőségben nem fertőzöl el a várospolitikával, ha nem beszélgetünk annyit a jövő terveiről, ha nem látok bele sokmindenbe, amire rányitottad a szemem, mennyivel nyugodtabb, felhőtlenebb, feszültségmentesebb lenne az életem."

Utánozhatatlan mosollyal válaszolt mindig: "Nem biztos az!"

Pörög a szalag ... hallgatom a hangot - szomorú. 1990-ben készült a felvétel:

- "Nem haragszom senkire. Csak szomorú vagyok. Soha nem gondoltam, hogy ilyen aljasságokra is képesek emberek. Miért? Te érted?" -

Nem értettem akkor sem s nem értem most sem...

De áll a templom a Hősök terén Paks egyik büszkesége, jelképe, a legtöbbet fotózott, látogatott épület. Szeretik a strandot a lakótelepen. A Makovecz-piac is hozzá tartozik a városhoz, bár piac-

nak soha nem volt alkalmas és soha nem is használták annak. Ezek az épületek egy-egy villanásai ittlétének. Hogy ki - mit magyaráz bele, az mindenkinek magánügye. Tény, hogy sem előtte, sem utána egy városvezető sem tudta ezt a fejlődést felmutatni.

S őrzik lépteit az utcák, amit közösen, példamutató összefogással építettek az ottlakók. Végigjárta valamennyit, nem vezetői tetszélgéssel, hanem azzal az egyszerűséggel, ami sajátja volt.

Volt ... ez egy kegyetlen szó. Visszavonhatatlan.

Minden tettnek oka van s előzménye. Néha nagyon messzire nyúlnak a sérelmek indái. Egy sérülékeny embert könnyen megfojthatnak. Kít így - kít úgy.

Péter! Te ott állsz már a legvégső bíró előtt. Ő ismeri tetterd okát. Mérlegre teszi egész életed. És ítél. És Ő igazságos.

Bízom benne, egyenlegben áll a mérleg...

Kérem az én Istenem, legyen elnéző a vétkeiddel - az utolsóval is.

Adja meg számodra a végső nyugalmat s feloldozást...

Sportcsarnok avató (1986)

(Fotó: Gottvald)

Paks Város Tanácsa

JEGYZŐKÖNYV

Készült: Paks város Tanácsa 1979. január 3-i ünnepi üléséről.

Az ülés kezdete: de. 10 óra

Az ülés helye: Munkásművelődési Központ

Jelen vannak: 70 fő tanácsstag (névsorukat az előző számban közöltük)

Az elnökség tagjai: Lázár György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Elnöke, Dr. Ábrahám Kálmán Építésügyi és Városfejlesztési Miniszter, Dr. Papp Lajos államtitkár, a Minisztertanács Tanácsshivatalának Elnöke, Szabó Benjamin az Erőmű Beruházás Kormánybiztosa, K. Papp József, az MSZMP Központi Bizottság Ellenőrzési Bizottságának tagja, az MSZMP Tolna megyei Bizottságának Első Titkára, Dr. Szabó Antal, a Tolna megyei Tanács Elnöke, Lukács Gyula, az MSZMP KB megyei referense, Péti Imre, a KISZ Tolna megyei Bizottsága Első Titkára, Rigóczy István, az MSZMP Paks Városi Bizottság Első Titkára, Daradic Ferenc, az MSZMP Bonyhádi Város Bizottság Első Titkára, Dániel Mária országgyűlési képviselő, Csajbók Kálmán a Hazafias Népfrent megyei titkára, Dallos Tibor Paks Városi Tanács Elnöke, Vidóczy László Dombóvár Városi Tanács Elnöke, Pónya József PAV igazgató, Hegedűs György PAV PB. titkár, Dr. Adrián Zsigmond, a Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője, Balogh Ernő létesítmény főmérnök, Tarjáni Lajos, a Tolna megyei Állami Építőipari Vállalat igazgatója, Simai Pál, a 22. számú Állami Építőipari Vállalat Igazgatója, Kiss Melánia, a KISZ Paks Városi Bizottsága Titkára, Süth Miklós, a Hazafias Népfrent Paks Városi Bizottság Titkára, Pákolitz István költő, Tóth József, a II. Állami Gazdaság Szocialista Brigád vezetője, Kóvári Miklósné, a Konzervgyár Szocialista Brigád vezetője, Gerendai Gyula Dunakömlőd Tsz. Szocialista Brigád vezetője, Kern Mátyás, a Dunamenti Egyesülés Tsz. Szocialista Brigád vezetője, Siklósi Ferencné megyei tanácsstag, Kanczler Istvánné városi vb. tag, Dächert Imréné PAV Szakszervezeti Bizottság Titkára, Eigemann Józsefné tsz-főkönnyvelő Dunakömlőd,

Országos szervektől meghívottak:

Kálnoki Kiss Sándor, VÁTI Igazgató,
Zirczi Csaba, ÁÉTV Igazgató,
Kun Attila, az ÁÉTV paksi tervezője,
Jeszenczky Ferenc ezredes,
Darányi Miklós vezérőrnagy,
Pál Gábor rendőrnagy, Budapesti Révkapitányság vezetője,
Mendele Ferenc, OMF igazgató-helyettes,
Jantner Antal, az ÉVM miniszter-helyettese,
Dr. Liskay Lajos, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának Tolna megyei referense,
Halasi József ERBE igazgató.

Országgyűlési képviselők:

Orlovácz György, a Nagydorogi Általános Iskola tanára,
 Csapó Jánosné, Simontornya Bőrgyár,
 Szási Gábor, Tamási Gimnázium igazgató-helyettese,
 Fülöp László, Bába Mg.Tsz Elnök,
 Bolvári Józsefné, Tolna.

Pakson megválasztott megyei tanácsstagok:

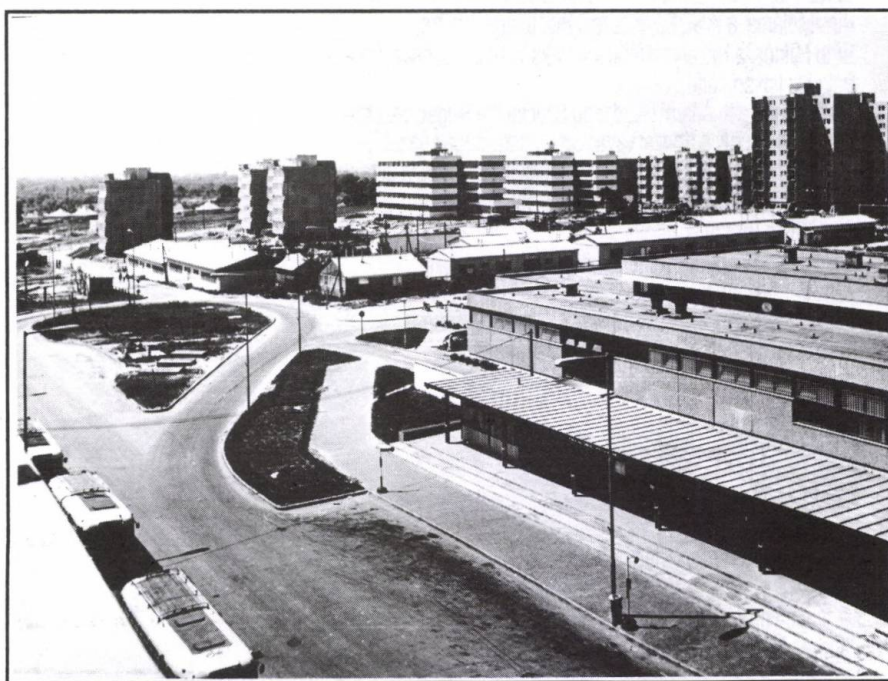
Horváth János,
 Kródi József városi tanácsstag,
 Uhrin Vendel városi tanácsstag.

Paksról elszármazottak:

Bencze Ferenc, a halászati országos Szövetkezet Főtitkára,
 Rapp Imre Pécs,
 Rév András VOLÁN Személyzeti Vezetője,
 L. Kovács László Paks (volt rendőrkapitány),
 Dr. Vigh Dezső nyugdíjas megyei tanácselnök-helyettes,
 Racsmány Dezső Budapest.

Paks (vállalat, üzem, intézmény):

Szabó József, az Állami Biztosító Vezetője,
 Nagy János, az Állami Gazdaság Igazgatója,
 Vass Ferenc, az Állami Gazdaság PB. Titkára,
 Trapp László, az Állami Gazdaság Szakszervezeti Titkára,
 Király Gyula, a DEDÁSZ Kirendeltség Vezetője,
 Örkényi József, a Vízmű Kirendeltség Vezetője,
 Bodahelyi József MHSZ Titkár,
 Prantner Teréz "Kövendi Sándor" Cipész KTSZ Vezetője,
 Sütő Ferenc, a MÉH telep vezetője,
 Dévai Lajos nyugdíjas,
 Frast Antal, a Ruháipari Szövetkezet Elnöke,
 Zrínyi Miklós, a Gabonafeldolgozó és Malomipari Vállalat Vezetője,

Az új lakótelep (1979)

Steigervald György, a GELKA Vezetője,
 Glósz Lajos, a Gimnázium Igazgatója,
 Horváth Árpád, a Járási Földhivatal Vezetője,
 Bordás István, a Munkás Művelődési Központ Igazgatója,
 Herczeg Ágnes, a Járási Könyvtár Vezetője,
 Dr. Csók Sándor Szülőotthon Vezetője,
 Dr. Kárpáti István, a Tüdőgondozó Vezetője,
 Dr. Szentgyörgyi István Járási Vezető Ügyész,
 Dr. Grosch József, az Ügyvédi Munkaközösség Vezetője,
 Garay Miklós KIOSZ Helyi Titkár,
 Örvös Ferenc, a Konzervgyár Igazgatója,
 Szigeti Lajos, a Konzervgyár Párttitkára,
 Kern János, a Konzervgyár Szakszervezeti Titkára,
 Varga István, Halászati Tsz Elnöke,
 Kern Ferenc, az Aranykalász Tsz Elnöke,
 Nedók Ferenc MNB Igazgató,
 Szabó László, a Vöröskereszt Titkára,
 Molnár József, MÁV Főnökség Vezetője,
 Ács József, a Pincegazdaság Vezetője,
 Németh Ferenc, a NÉPBOLT helyi megbízottja,
 Baritz József NEB Elnök,
 Czimmer Józsefné, a Takarékszövetkezet Vezetője,
 Rauch Konrád OTP Fiók Vezetője,
 Kolbert Mátyás, a Katolikus Plébániai Hivatal Vezetője,
 Máthé István, a Postahivatal Vezetője,
 Kóváry László, a Református Egyház Vezetője,
 Dr. Horváth Ferenc, a Rendelőintézet Vezetője,
 Bíró György, a Járási Rendőrkapitányság vezetője,
 Haaz Ádám, a KSH Vezetője,
 Fikó Dezsőné, a Sütőipari Vállalat Vezetője,
 Örkényi József, a Tégलगyár Vezetője,
 Varga István, az Építőanyagipari Vállalat Helyi Vezetője,
 Siklósi Attila, a TÚZÉP Vezetője,
 Mayer Mihály Önkéntes Tűzoltó Parancsnok,
 Pálfi Mihály VOLÁN Üzemigazgató,
 Sólyom Károly, az Evangélikus Egyház Vezetője,
 Laszlóczki József, a Költségvetési Üzem Vezetője,
 Aradi Imre, a Költségvetési Üzem dolgozója,
 Németh Teréz, az Óvodaigazgatóság Igazgatója,
 Dr. Sággh János, a KÓJÁL Főorvosa,
 Káldi Zsigmond alezredes (paksi alakulat parancsnoka),
 Kemény Zsigmond őrnagy (paksi alakulat politikai tisztje),
 szovjet szakértő = I.V. Prokopenko
 szovjet PB. titkár = P.Sz. Trofimov
 szovjet szakszerv. = P.F. Puljajev

Atomerőmű építkezésen dolgozó vállalatoktól meghívottak:

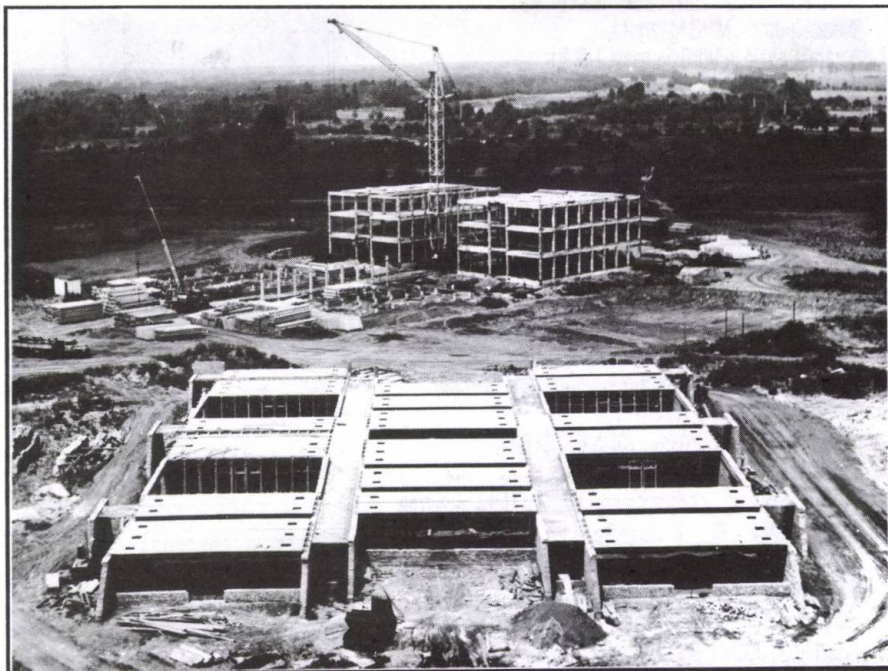
VEGYÉPSZER

- Szerv Ferenc vezérigazgató,
- Maráczai István főmérnök,
- Viszi János főszerelés-vezető

Gyár- és Gépszerelő Vállalat

- Pósa György vezérigazgató,
- Cserményi Előd létesítmény igazgató,
- Halmos Sándor létesítmény vezető,
- Czakó Miklós fősztályvezető

22. számú ÁÉV
- Mihályi János főépítésvezető,
 - Tóth Sándor főépítésvezető,
 - Szendrei Ferenc építésvezető,
 - Szabó József párttitkár
26. számú ÁÉV
- Szabó Mihály igazgató,
 - Száraz László főépítésvezető,
 - Faragó Bálint irodavezető,
 - Pruzsina István párttitkár
- ERBE
- Nagy Zoltán létesítmény igazgató,
 - Varga Tibor kirendeltség vezető,
 - Hornyák István párttitkár,
 - Herczeg Sándor vezető diszpécser.

Épül a Móra Ferenc általános iskola (1977?)

- ERŐTERV
- Kordis József igazgató,
 - Lovas Gyula létesítmény főmérnök,
 - Székely Ferenc kirendeltség vezető

- TÁÉV
- Büki László főépítésvezető,
 - Stolcz János műszaki igazgató h.
 - Ifj. Stolcz János építésvezető
 - Laki József építésvezető,
 - Barókai Antal főépítésvezető

Városi, járási vezetők

Dr. Nedók Pál, a Szekszárdi Városi Tanács Elnöke,
 Dr. Hegedűs János, a Bonyhád Városi Tanács Elnöke,
 Dr. Mózsos György, a Tamási Nagyközségi Közös Tanács Elnöke,
 Dr. Kiss Frigyes, a Paksi Járási Hivatal Elnöke,
 Kovács János, a Szekszárdi Járási Hivatal Elnöke,
 Grill Ferenc, a Tamási Járási Hivatal Elnöke,
 Rigóczky Zoltán, a Tamási Nagyközségi Pártbizottság Titkára

Paksi járási nagyközségi és községi tanácselnökök

Bercsényi Géza Bölcse,
 Jendrolovits Ferenc Dunaföldvár,
 Herman János Dunaszentgyörgy,
 Szabó Elemér Gerjen,
 Lückl János Györköny,
 Tar György Kajdacs,
 Simon János Madocsa,
 Jaksa József Nagydorog,
 Ambach Edéné Németskér,
 Ehl Henrik Pálfa,
 Lázár Pál Sárszentlőrinc

Épül a Művelődési Központ (1977?)

Paksi járási Tsz-elnökök

Ulbert Ádám Bölcse, Rákóczi Tsz.
 Pere János Dunaföldvár, Alkotmány Tsz.
 Baracska Sándor Dunaföldvár, Aranykalász Tsz.
 Perczi János Dunaföldvár, Virágzó Tsz.
 Uhrin Vendel Dunakömlőd, Szabadság Tsz.
 Haaz Ferenc Dunaszentgyörgy, Ezüstkalász Tsz.
 Taba Sándor, Gerjen Rákóczi Tsz.
 Brunn János Györköny, Szabadság Tsz.
 Vaszari István Kajdacs, Aranykalász Tsz.
 Scheidl Lajos Madocsa, Igazság Tsz.
 Horváth István Nagydorog, Új Barázda Tsz.
 Uhrin Lajos Németskér Haladás Tsz.
 Lakos József Pálfa, Egyetértés Tsz.
 Mészáros János Pusztahencse, Kossuth Tsz.
 Varga István, Sárszentlőrinc Petőfi Tsz.

Községek nagyobb üzemek

Dunaföldvár

- Kendergyár Igazgatója Dósa Tibor,
- DISSOUS Gázgyár Igazgatója Szeleczi Sándor,
- ÁFÉSZ Elnöke Steinbach Antal
- Gumiiipari Szövetkezet Elnöke Holmár József,
- Fa- és Építőipari Szövetkezet Elnöke Nemes Ferenc,

Nagydorog- Dohánybevéltő Vezetője Bóta Zoltán,

Bölcske

- Gyár- és Gépszerelő Vállalat Bölcseki Üzemvezetője Horváth József

Hírközlő szervek képviselői

Magyar Rádió Politikai Adások Főszerkesztősége Budapest,

Magyar Televízió Híradója Budapest,

Magyar Tv Pécsi Körzeti Stúdiója Pécs,

Magyar Hírlapszerkesztősége (Révai Valéria) Budapest,

MTI Megyei Tudósítója Szekszárd,

Népszabadság Szerkesztősége Budapest (Szluha Emil),

Tolna megyei Népiújság Szerkesztősége Szekszárd,

Kossuth Rádió Dél-dunántúli Tudósítója Pécs (Kovács Péter),

MTI Baranya megyei Tudósítója Pécs (Hajnal Lajosné)

A Himnusz elhangzását követően **Pákolcz István** József Attila-díjas költő, Paks szülőtte elmondja Paks című versét.

Ezt követően Dallos Tibor megnyitja az ünnepi tanácsülést, majd felkéri Dr. Szabó Antal az ünnepi beszéd megtartására, melyből csak részletet közlünk!

1969-ben megmozdult itt a föld. Paks azóta Magyarország első atomerőműve építésének a színhelye. Ami Pakson történik, mutatja az ember természetátalakító képességét. Megváltozik Paks környéke, lakosságának arculata. A társadalmi átrétegződés még intenzívebbé válik. A paksi erőmű jelentősen módosítja a megye gazdasági struktúráját is. A nemzeti vagyon olyan eleme kerül ide, amelynek értéke túl lép a megye minden más ipari objektumának együttes értékén. Az atomerőmű közös munka és összefogás eredményeként épül; orosz-lérszét vállalnak a szovjet elvtársak és dolgoznak lengyel elvtársak is.

Szépen rajzolódik ki a város dombvonalán a korszerű atomlakótelep kontúrja. Elkészült a 150 gyermeket befogadó új óvoda, az iskolakomplexum első ütemében több tanterem, s hamarosan benépesül a 120 fős bölcsőde is. Nemrég avatták fel a korszerű Munkásművelődési Központot, s készülnek a sportpálya tervei is. Nemcsak az atomváros szépül, hanem a régi település is fejlődik.

Az atomerőmű a legnagyobb létesítmény, mellette említést kell tenni a nagymúltú üzemekről is, melyek növelik Paks hírnevét; nevezetesen a Konzervgyárról, amelyben 1400 ember dolgozik és a 620 millió forintos termelésű érték bizonyítja jó munkájukat. Az ipari szövetkezetek, az évi 456 millió forintos termelési értéket előállító állami gazdaság termékei is hírnevet vívtak ki. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek eredményességét bizonyítja két számadat: búzából 52,2 q, kukoricából 77 q az elért termésátlag. A Halászati Termelőszövetkezet jól gazdálkodik, tagjai jól őrzik régi halászok hírnevét.

A kereskedelmi ellátásról az ÁFÉSZ gondoskodik, a lakossági szolgáltatások színvonala növekszik, tárgyi feltételei javulnak.

A nem termelő szféra fejlesztése a tanács feladata. A megvalósításban jelentős szerepet vállal a lakosság is.

Hat felnőtt és két gyermek-körzeti orvos biztosítja a lakosság alapellátását, az öregek életét napközi otthon és házi szociális gondozóhálozat teszi gondtalanabbá.

A tanács mellett mind jelentősebb részt vállalnak a város fejlesztésében a különböző társadalmi, gazdasági és egyéb szervezetek, valamint a lakosság.

Szabó Antal után Lázár György szólt az ünnepség résztvevőjéhez:

Lázár György - a Minisztertanács Elnöke: köszönti az ünnepi tanácsülést. Szívesen vállalt megbízatásának tesz eleget, amikor átadja az immár városi rangra emelkedett Paks valamennyi polgárának a Párt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Minisztertanács szívélyes üdvözlését és jókívánságait.

Az elhangzott ünnepi beszéd hű képet adott arról a messziről indult, nagy ívű fejlődésről, amely a szocialista építés évtizedeiben Pakson és egész Tolna megyében végbement.

Az Elnöki Tanács döntése a társadalmi, gazdasági fejlődés kifejezője. Joggal lehetnek büszkéek a paksiak a szorgos, kemény munkával elért eredményekre. Sokra kötelezi a városi rang a paksiakat, annak tudatában kell dolgozniuk, hogy Paks nem csupán a 96 magyar város egyike, hanem napjaink országépítő munkájának kiemelkedő színtere is, és kivételesen fontos szerepet tölt be a népgazdaságban.

Amikor a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevében tisztelettel átadja a város képviselőjének a városavató díszoklevelet, arra kéri a lakosságot, hogy a közös szocialista célok, az 1979. évi népgazdasági terv végrehajtása és a további fejlődés érdekében továbbra is úgy és abban a szellemben végezzék mindennapi teendőiket, mint amilyen törekvő tettvággyal munkálkodtak azon, hogy Paks várossá válhasson. A nehéz, de hálás és szép feladatok megoldásához a Párt Központi Bizottsága, az Elnöki Tanács, a Kormány és a maga nevében jó erőt, egészséget és sok sikert kíván.

NAGY TAPS KÖZEPETTE ÁTADJA A VÁROSALAPÍTÓ
DÍSZOKLEVELLET A VÁROSI TANÁCS ELNÖKÉNEK.

Dallos Tibor elmondja, hogy nagy tisztelettel és meghatódva veszi át a városalapításról szóló levelet. Mindannyiuk régi óhaja valósult meg ezzel.

Tudja, hogy a városi cím több munkát és nagyobb felelősséget jelent, de ígéretet tesz, hogy valamennyien méltóak lesznek a bízalomra, közös összefogással fognak rászolgálni az őket ért megtisztelésre.

Az úttörők fanfárok hangjával köszöntik az új várost,
Az elnökség tagjainak virággal kedveskedik
a városi úttörők egy csoportja.

Dallos Tibor tanácselnök zárszavában elmondja a következőket: a Duna-parti település életében igen jelentős nap ez a mai, amelyhez hosszú évek küzdelmes, ugyanakkor céltudatos munkája vezetett el. Felhasználja ezt az alkalmat, hogy megköszönje a gratulációkat, a jókívánságokat, továbbá megköszönje mindazoknak a munkáját, akik a városépítésben tevékenykedtek jó szívet, lelkesedéssel, áldozatkészséggel. Együtt ünnepel és örül a város lakossága a mai napon. Ugyanakkor kéri azt is, hogy a munkás hétköznapiakon a jövőben is együtt, az erők, a lelkesedés ésszerű egyesítésével formálja a lakosság a város holnapját.

Munka, feladat van szépszerével. A munkát ott kell folytatni, ahol a nagyközség abbahagyta, csak magasabb színvonalat reprezentáló, városi keretek között.

A párt, állami, társadalmi gazdasági szervekkel még szorosabban és racionálisabban együttműködve, minden rendelkezésre álló eszközzel elő kell segíteni, hogy a népgazdasági egyedi nagyberuházás sikeresen és időben megvalósuljon.

Fejlődjön a város és érje el minden tekintetben egy szocialista város színvonalát; anyagiakban és tudati tekintetben egyaránt.

Ennek érdekében:

Nagyobb ütemben folytatódjék a lakásépítés, annak minden formájában, de elsősorban a városias igények-kielégítése tekintetében:

- javuljon a közműellátottság, az úthálózat, növekedjen a parkok, a zöldterületek nagysága;
- javuljon a bölcsődei, óvodai, iskolai férőhely és az ellátottság színvonala, jobb legyen az egészségügyi ellátottság;
- a szép, és minden igényt kielégítő közművelődési intézmények teljenek meg tényleges, a szocialista munkásművelődést és szórakozást eredményesen szolgáló tartalommal; tovább fejlődjön a dolgozó lakosság szolgáltatási igényeit kielégítő egységek tevékenysége.

El kell érni, hogy mindinkább olyan életfeltételek teremtdőjenek meg a szűkebb hazában, Pakson, amelyeknek tudatában és ismeretében vonzó lesz az ittélés, érdemes a voksot mellette letenni, érdemes és értelmes dolog - akár egy életen át - ezért a városért dolgozni. Ezt szeretnék elérni a város vezetői és ehhez kéri a politikai, társadalmi, gazdasági szervek, továbbá a paksi, vagy a paksivá válni akaró emberek alkotó segítségét, együttműködését és munkálkodását.

E zárógondolatok jegyében az ünnepi tanácsülést berekeszti. Elhangzik az Internacionálé.

Ennek érdekében:

nagyobb ütemben folytatódjék a lakásépítés, annak minden formájában, de elsősorban a városias igények kielégítése tekintetében:

javuljon a közműellátottság, az úthálózat, növekedjen a parkok, a zöldterületek nagysága:

javuljon a bölcsődei, óvodai, iskolai férőhely és az ellátottság színvonala, jobb legyen az egészségügyi ellátottság;

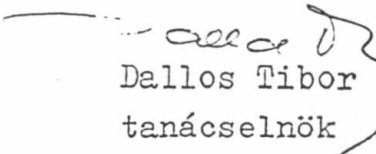
a szép, és minden igényt kielégítő közművelődési intézmények teljenek meg tényleges, a szocialista munkásművelődést és szórakozást eredményesen szolgáló tartalommal;

tovább fejlődjön a dolgozó lakosság szolgáltatási igényeit kielégítő egységek tevékenysége.

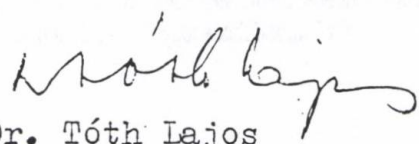
El kell érni, hogy mindinkább olyan életfeltételek teremődjenek meg a szűkebb hazában, Pakson, amelyeknek tudatában és ismeretében vonzó lesz az ittélés, érdemes a voksot mellette letenni, érdemes és értelmes dolog - akár egy életen át - ezért a városért dolgozni. Ezt szeretnék elérni a város vezetői és ehhez kérik a politikai, társadalmi, gazdasági szervek, továbbá a paksi, vagy a paksivá válni akaró emberek alkotó segítségét, együttműködését és munkálkodását.

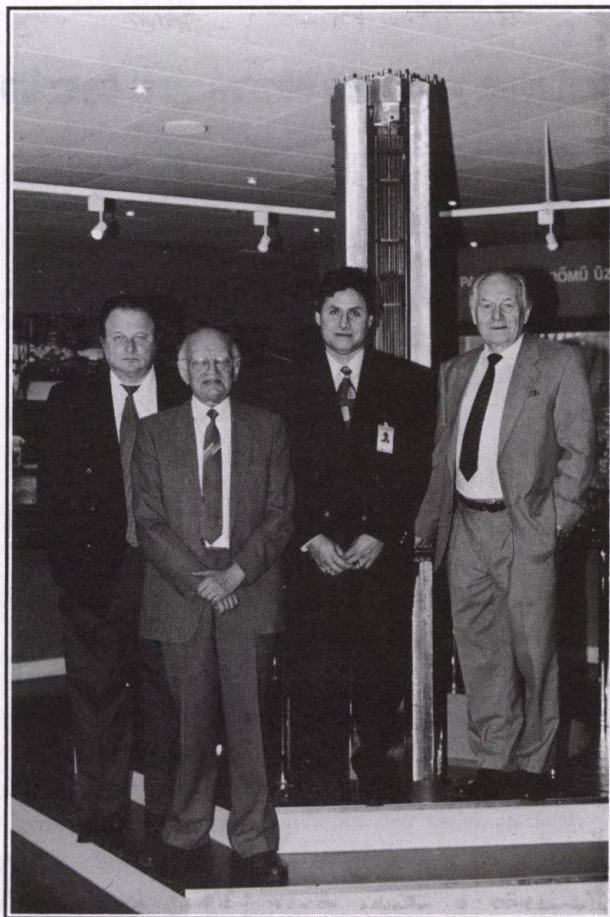
E zárógondolatok jegyében az ünnepi tanácsulást berekeszti. Elhangzik az Internacionálé.

Kmft.

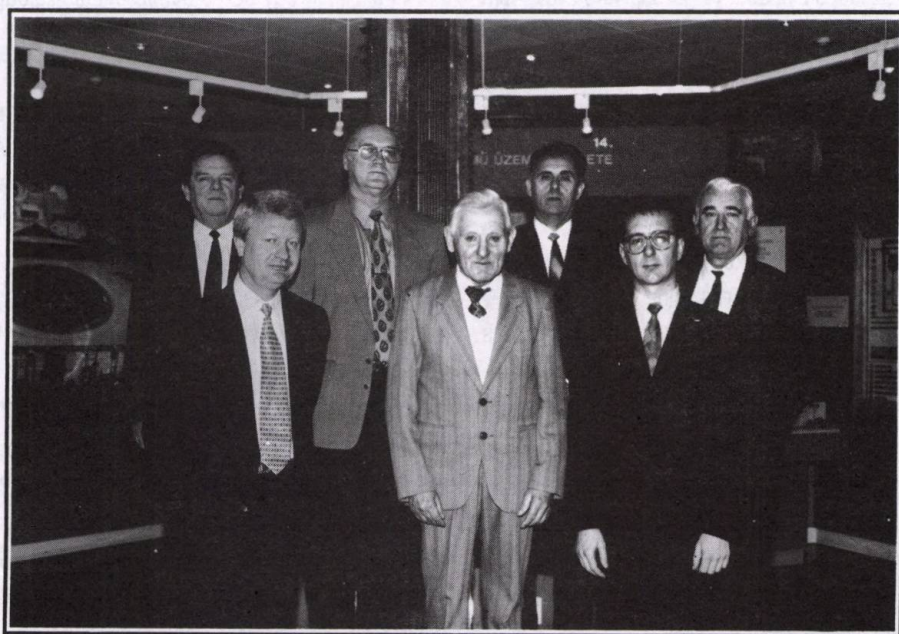

Dallos Tibor
tanácselnök

Dr. Tóth Lajos
vb. titkár

*Erőművi ünnepség a várossá nyilvánítás 20. évfordulója tiszteletére 1999. január 27.
(Szabó Benjamin, Szabó József, Nagy Sándor, Pónya József)*

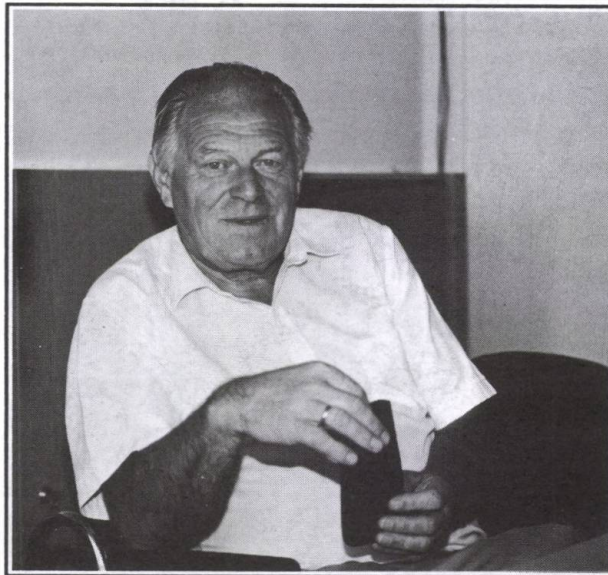

*Erőművi ünnepség a várossá nyilvánítás 20. évfordulója tiszteletére
(Hátsó sor: Dr. Tóth Lajos, Dr. Dallos Tibor, Varga Imre, Bencze János
Első sor: Herczeg József, Aradi Imre, Bor Imre)*

Beregnyi Miklós:

Korai még az erőmű bezárásáról beszélni

Pónya József 1974. szeptember 1-től került Tatabányáról a Nehézipari Minisztériumban működő, Szabó Benjamin vezette titkárságra, melynek feladata volt az induló beruházás irányítása és a leendő vállalat - PAV - működési feltételeinek a megteremtése.

- Ezt a nagy különbséget eredményező helyzetet nem próbálta megértetni a helyi vezetőkkel, hogy az ipar idetelepülése Paks arculatát megváltoztatja?

- Nem értették volna meg, mert ebben a megyében nem beszélgettek az emberek százmilliókról. Ha az

A Paksi Atomerőmű Vállalat megalakulásától - 1976. január 1. - műszaki vezérigazgatóhelyettes, majd 1978. november 15-től - 1991. december 31-ig nyugdíjba vonulásáig a vállalat vezérigazgatója volt.

- Pónya Úr! Milyenek látta Paksot az 1970-es évek közepén, Tatabányához viszonyítva?

- Abban az időben Tatabánya gazdag város volt, nem hiszem, hogy volt Magyarországon még egy olyan jó anyagiakkal rendelkező város, 14.000 ember 3,5 millió tonna szenet bányászott évente. Politikai hatalma is nagy volt, hogy csak Havasi Ferencet említsen, megyei központ is volt, sokkal nagyobb súllyal mint Tolna megye és Szekszárd.

Csak a különbség érzékeltetésére mondom el, a mai napig bennem élő képet: bementünk a párttitkár irodájába, ahol olajos padló volt, füst volt, mert szénrel tüzeltek. Néhány konzerves doboz volt egy szekrényben, majd jött a titkárnő és megtömte szénrel a kályhát. Nem ehhez a képhez voltam hozzászokva, az ilyen körülményeket én már rég elfelejtettem. És emlékezetemben majdnem ilyen kép maradt meg Paksról is. Hozzá kell tegyem, én igazán nem ismertem Paksot, nem jártam sem boltba, sem a kocsmába, az első években naponta bejártam Tatabányáról, egyszer aludtam itt Pakszon. Ehhez hozzátartozik, hogy a megyének sem volt nagyipara, hasonló helyzet volt tapasztalható az egész megyében.

erőmű építéséhez tartozó pénz nagyságokat emlegettem, nagyképűnek tűntem, abba kellett hagynom. Az emberek agyában nem volt helye ekkora összegeknek. Egy másik kép is beugrik emlékezetembe, mégpedig a sport területéről. Mi tudtuk azt, hogy mennyi pénz kell egy NBI-es focicsapathoz, egy vízilabda csapathoz, vagy a súlyemelőknél. Mikor Paksra jöttem, egy-két nagyon tiszteletre méltó sportember akiket én ma is tisztetek egy boros demizsonnal szaladgált, mondván mennek játékost venni.

- Végül csak leköltözött Paksra, házat épített és több tanácselnöki kurzust élt meg. Milyenek voltak a helyi vezetők?

- Amikor Paksra költöztem, Oláh Mihály volt a tanácselnök, egy lojális, szimpatikus öregúr, akiben kellemes partnert találtam. Bár ehhez hozzá kell tennem, hogy kezdetben az ERBE volt az úr Pakszon. Dallos Tiborral már nyakaskodtunk, nem tudtuk vele megértetni, hogy itt előbb-utóbb meg fog szűnni az ERBE munkája és az erőmű lesz az úr. Kezdetben Szabó Benjamin irányította, szervezte az együttműködések, hiszen neki az ERBE-re is volt hatása. Mire a PAV átvette a munkát az ERBE-től, és lett pénzünk, elfogyott a bizalom az erőmű vezetése és a város vezetése között. Ez a bizalom állt helyre az 1985-ös választások után, amikor Jákli Péter lett a városi tanács elnöke. Ebben az időben viszont már a PAV-nak volt pénze, és a bizalom alapján megtehettem azt, hogy több-

szőr is 20-30 millió forint értékben anyagot vigyenek feketén és abból ezt vagy azt építsenek a városban, mert nem volt lehetőség (rubrika), hogy ezt el lehessen számolni.

- *A várossá nyilvánítás előtt fordult-e a nagyközség vezetése Önhöz segítségért?*

- Nem, hiszen én akkor második ember voltam a PAV-nál és a műszaki dolgokat irányítottam. Azt viszont tudom, hogy igazán nem volt tervbe véve Paks várossá nyilvánítása. Először Tamásit vagy Tolnát akarta várossá nyilvánítani a megye. Csak közben Paks úgy felnőtt, akkora ereje és híre lett, hogy már nem lehetett megtenni, hogy ne Paks legyen város.

- *Tizenhárom éven keresztül az erőmű első számú vezetője. Mint vezetőnek, mi okozott csalódást?*

- Nem voltam megelégedve az itt élő gazdasági egységek városért tett dolgaival. Csak egy példa a sok közül az Állami Gazdaság helyzete. Vágóhidjuk volt, és nem volt egy tisztességes húsbolt. A város pedig a megyénél kuncsorgott húsert vagy kolbászáért. Azt mondták nincs rá pénzük. Szerintem nem éreztek rá a lehetőségekre, féltek befektetni. Ugyanez volt a helyzet a szövetkezetekkel is. Hiába mondtam, hogy nem lesz jó vége, ha csak mindig a PAV ad, adjanak ők is, hogy azt mondhassuk: ez közös együttműködésből valósult meg. Ehelyett például még a strand helyének árát is ki akarták számlázni nekünk, eszükbe sem jutott, hogy ezzel szálljanak be.

- *Ennek a nem egyetértésnek lett az eredménye az Uszodaépítő Egyesület létrejötte.*

- Mi az uszodát nem oda gondoltuk és a költségekre nem volt meg a fedezet még az ígéretek szintjén sem. A PAV nem szállhatott be egy olyan programba, mely megbukik, nekünk kellett volna mindent kifizetni. Nagy nyomás volt rajtunk még a megyei pártbizottság részéről is. Én mondtam nekik, hogy ne haragudjatok, ezt nem vállalhatjuk fel. Egyébként azért akartuk a lakótelepre, mert a paksi öregek nem nagyon járnak uszodába, a Dunához vannak szokva. Viszont a tömbházban élők inkább járnak strandra, ráadásul a lakótelepen az uszodához fűtést is tudtunk volna biztosítani. A lényeg viszont az, hogy végül uszodája és strandja is lett a városnak.

- *Nem lett volna jobb, ha ezeket a feszültségeket kibeszélik, ha rendszeresen leülnek és tárgyalnak?*

- Nem lehetett, pontosan erről nem lehetett beszélni, mert nagy volt a gondolkodásbeli különbség. A városi üzemek, szövetkezetek nagyon megdolgoztak a nyereségért, mi pedig állami pénzzel gazdálkodtunk és másképp közelítettünk min-

den témához. De nekünk hasonló töről fakadt a problémánk az ERBE-vel is, ugyanis ők pénteken hazamentek Budapestre, hétfőn pedig leutaztak Paksra és közben azt mondták, hogy elég itt egy ilyen meg egy olyan iskola, vagy óvoda. Nem kell ide üzletház, nem kell strand. Nekik nem kellett, mert Pesten minden megvolt. Ezért harcoltunk azért, hogy a PAV vegye át a beruházást, hogy az építse a várost és mondja meg, hogy mire van szüksége annak, aki itt fog letelepedni, aki itt fog élni!

Az igazsághoz viszont az is hozzátartozik, hogy ezek az ellentétek nem Paks specifikusak, hiszen például Greiswaldban mikor épült az atomerőmű, ott is hatalmas konfliktusok robbantak ki. Ott a nagy vasúti csomópont miatt a vasutasok féltették hegemoniájukat az erőművel szemben. De Tatabányán is hasonló helyzet volt, emlékszem nagyon haragudtam a bányára, mert nagyon sok embert elszívott az erőműtől a jobb fizetéssel.

Pakson annyiban volt nehezebb, hogy itt még abból is problémát csináltak, hogy május 1-jén ki álljon az emelvény első sorában. Egyszer voltam csak fenn, úgy voltam velem, hogy nem szeretnék senkit a második sorba soroltatni magam miatt. Inkább együtt vonultam a vállalat dolgozóival.

- *Elmúltak ezek az évek, nyugdíjas lett, hogyan látja Paks jelenét és jövőjét?*

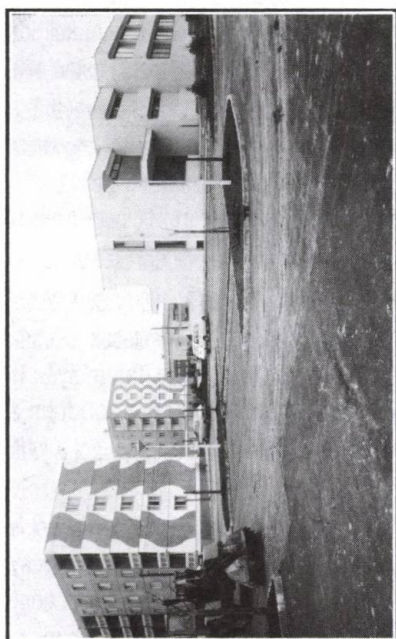
- Nekem nagyon tetszik, hogy megadóztatják hivatalosan az atomerőművet, így a mai vezetőknek nem kell nagyon cselezniük. Viszont ennek az adózott elég nagy pénznek meg kell, hogy látszódjon a városon. Nos, nem látom ennek a pénznek a nyomát, nem látszik meg a városon, mert az önkormányzathoz befolyt pénznek a 60 %-a elmegy fenntartásra. Szerintem a fenntartási költségeket kellene lefaragni és ezt a pénzt piacósítani kellene, illetve fejlesztésre fordítani. A szegénységet végtelenül lehet támogatni de az ettől csak nő.

Okosabb gazdálkodásra lenne szükség és sokkal jobban támogatni a vállalkozókat, és a lakosságnak is rá kellene jönni, hogy ez egy gazdag város és elegánsabban kellene kinéznünk.

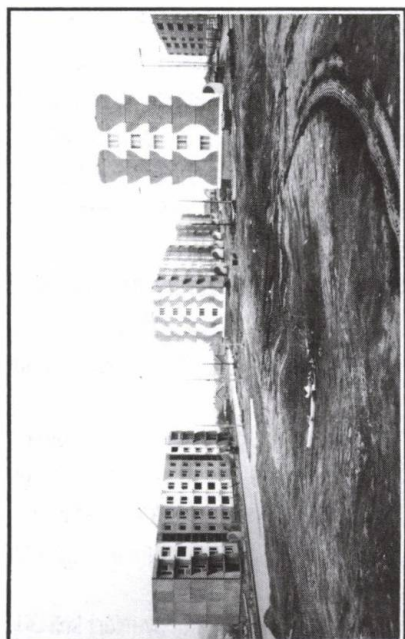
Nem nagyon tetszik az, ahogyan az erőmű jövőjéről beszélnek. Ma az erőmű blokkjai átlagban 13 évesek. Az eddigi tapasztalat azt valószínűsíti, és ezt csak erősítik az élettartam-növelő programok, hogy 40-45 évig fog üzemelni egy-egy blokk.

Akkor tessék nekem megmondani, hogy miért kell 30 évvel a leállás előtt a bezárásról beszélni?

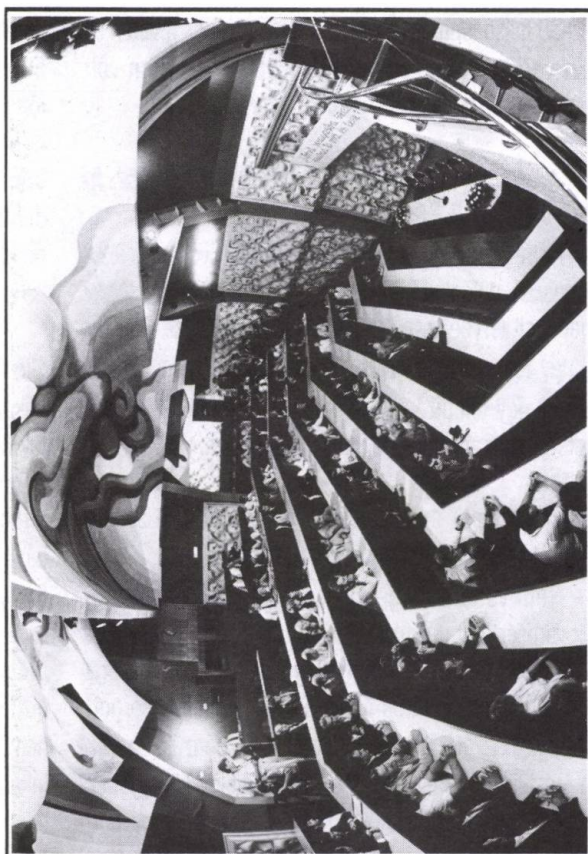
Természetesen több lábon kell állnia a városnak, de nem azért, mert az erőmű megérett a bezárára.

Lakótelep F1 szektor, jobbra az orvosi rendelő

F1 szektor, építőipari szállásépületek, balra az első technológiai szerelők részére készülő épület

Műszaki Főiskola avatás

(Fotó: Gottvald)

ASE Sportcsarnok avatása

(Fotó: Gottvald)

Bencze János:

Az "MN 2986" alakulat PAKS (életében) történetében

Közel tíz éves távlatból visszatekintve, egyre kevesebben emlékeznek arra, hogy egykoron az építő-műszaki csapatok milyen szerepet játszottak az ország, ezen belül PAKS város életében.

Az alakulatot speciális feladatokkal diszlokáltatták Paksra, mégpedig azzal a céllal és feladattal, hogy tevékenyen vegye ki részét az első, mind a mai napig egyedüli atomerőmű felépítésében.

Többen vegyes érzelmekkel és értékítélettel viszonyultak ezen speciális feladatokat ellátó csapatokkal szemben. Bizonyos, hogy az adott korszak szelleme igen nagy hatással volt ezen személyek értékítéleteinek kialakulásában. Természetes tényként kell elfogadnunk, hogy az építő-műszaki csapatok szerves részét képezték a hadseregnek, így nagy hatással voltak az akkori sorkatonai szolgálatot teljesítő fiatalokra is.

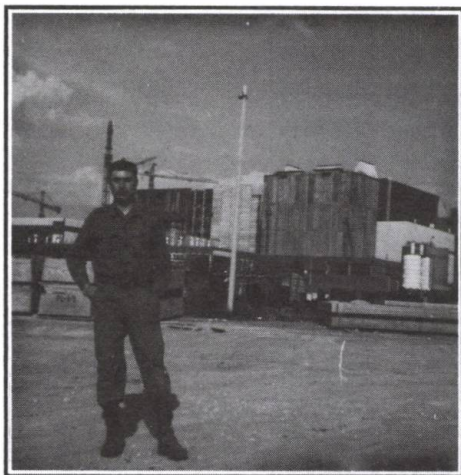
(1978. szept. 29.)

tevékenységüket. Mindezt bizonyítja, hogy a Paksi Atomerőmű Vállalat csapatzászló adományozásával, míg a város "Paks Városért" emléklappal fejezte ki elismerését a számos más köszönetnyilvánítás mellett.

Ma már egyre halványabb az emléke annak, hogy egykoron hosszú évekig e város adott elszállásolást a 163. Önálló építő-műszaki zászlóaljnak (MN2986). Az alakulat fennállásának huszonhat esztendejéből mintegy tizenhat évet PAKS helyőrségben állomásozott

Ma még megvannak a lehetőségek arra, hogy Paks város történetében (Múzeumában) helyének, szerepének megfelelően megőrkítésre kerüljön az alakulat helyi története, feltárva mindazok számára, akik érdeklődést tanúsítanak Paks város történetének megismerésére.

Kozma Gábor:

Bakaruhában

Nagyon sok fiatal férfiúhoz hasonlóan jómagam is eltöltöttem néhány hónapot a 80-as évek elején a Magyar Néphadsereg vendégeként sorkatonai minőségben. Nyilván nem tudhatom, hogy akkori sorstársaim hogyan élték meg a bevonulás élményét, számomra nem volt megrázó, ugyanis a Paksi Atomerőmű Vállalat ifjú diplomás dolgozójaként, kis túlzással állítva "megvetett ágygal" vártak a paksi alakulat kiskatonái közé. Az, hogy paksiként és az erőmű dolgozójaként Paksra kerültem, messze nem a véletlen műve. Az erőmű annak idején nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy ne engedje szélnek azokat a dolgozókat, akik már kezdtek belemelegedni a munkájukba, de mondjuk a sorkatonai szolgálat "kivette volna őket a sorból" másfél évre. Ez a módszer persze csak az erőmű elképzelései alapján nem működött volna, ha nincs meg a megfelelő megértés és támogatás a Néphadsereg részéről.

Szóval a bevonulást követően három hónapos katonai kiképzés után kikerültünk a területre, lehetőség szerint mindenki a saját szakmájában, vagy ahhoz nagyon közel dolgozott. Nekem személy szerint néhány hét után sikerült visszakerülnöm az íróasztalomhoz és ott folytattam a munkámat, ahol civilként abbahagytam.

Mintegy 18 esztendő elteltével nyugodtan állíthatom, jó dolgunk volt paksi katonának lenni. Hozzájárult ehhez az is, hogy egy építő alakulattal szemben a katonai elvárások nagyságrendekkel kisebbek voltak, mint amiket mástól hallhattunk, a harcoló alakulatokéhoz képest. A katonai rendtartás szigorúsága formailag működött, gyakorlatilag azonban nem mindig. "Kerítésbérlete" mindannyiunknak volt, éltünk is vele rendszeresen. Nem okozott gondot, ha valakinek elfogyott a cigarettája és már nem volt nyitva a kázinó, netán egy sört akart legurítani, a lehetőségek karnyújtásnyira voltak a kerítés túlsó felén. Jómagam például a laktanyából látható lakásomra szaladtam

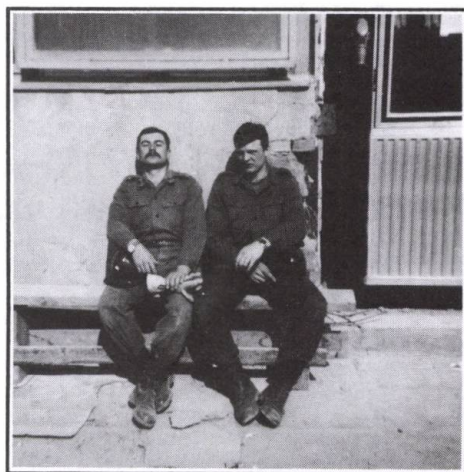
fel egy-egy órácskára, még ha nem is volt semmi dolgom. Ennyi vagányság kijárt, nehogy ne illeszkedjem a társaim közé.

Őrzök néhány emléket, melyek kisebb-nagyobb csínytevésekkel kapcsolatosak. Lebuktunk jó néhányszor kártvadás miatt, aminek a legkeményebb szankciója egyik századparancsnok-helyettesnél az volt, hogy az éppen partiban levő pénzért rétest kellett vennünk és felszolgálni számára a századparancsnoki szobában.

Volt olyan eset is, amikor kiképzésre az Ürgemezőre masíroztunk, néhány komolyabb bokor harsány "hurra" kiáltással történő megrohmozása céljából. Mivel a gyakorlatot vezénylő főtörzs az "egyenlő pályák, egyenlő esélyek" elvén motorkerékpárral jött a tett színhelyére, sok katonatársamban felülkerekedett a demokrácia érzése és nem nézték ezt jó szemmel. Aztán mivel a gyakorlatban tanúsított kissé lagy-matag lelkesedésünk erős kritikát váltott ki a főtörzsből, a szidalmak furcsa dolgot generáltak. Hogy, hogy nem, eltűnt a kis Babetta a nagy ürgemezei homoksivatagban és csak alapos keresés után került elő, szó szerint a föld alól.

Van az emlékek között olyan eset is, ami személy szerint az én sumákolásom volt. Egy lövészyakorlat után, amin betegség miatt nem vettem részt, láttam a többiektől, mekkora macera kitisztítani a "csúzlit". A legközelebbi esetben, mikor kérdezték, ki vállalná el a gyakorlaton az írnoi feladatokat, sürgősen jelentkeztem. Így "megúsztam" a gyakorlatot, a fegyver szép tiszta maradt és érdekes módon a névsorban a lögyakorlatom mellett a "kiváló" minősítés szerepelt.

Nos, ilyen volt Pakson katonának lenni. Vagy ilyen is. Ezek a gondolatok fogalmazódtak meg bennem, amikor megkértek, elevenítsem fel emlékeimet életem ezen időszakáról.

Czinege Mária:

Bor Imrével beszélgetve

- Az 1990-es polgármesteri választás előtt hol dolgozott?

B.I.: - Az ESZI-ben műszaki tanár voltam, számítástechnikát, programozást tanítottam.

- Hogyan, milyen körülmények között került szóba jelölése a polgármesteri székbe?

B.I.: - Az SZDSZ csoportnak az 1989-es őszi megalakulásától kezdve tagja voltam. Mind a tavaszi parlamenti választás alkalmával, mind pedig az önkormányzati választásokat megelőzően szóba került a csoportban, hogy vállalnék-e valamilyen jelöltséget. Mindkét alkalommal azzal hártottam el a választ, hogy túl fiatal vagyok, nem ismerem a várost, hiszen előtte fél ével érkeztem Paksra, 1989 augusztusban. Ráadásul az ESZI-ben is érettségiző osztályom volt, így az őszi önkormányzati választásokon nem indultam el, még képviselőjelöltként sem. A választások után az SZDSZ és a FIDESZ nagy erőfeszítések ellenére sem talált Pakszon megfelelő polgármester jelöltet, és ekkor került újra szóba a nevem.

- Hogyan élte meg ezt az egész választást?

B.I.: - Mivel nem voltam polgármesterjelölt, ez nem egy olyan győzelem volt, mint általában szokott lenni. Mint már említettem, lezajlottak a választások, és az azt követő útkeresésben került elő a nevem. Annyira hirtelen jött, és akkora kihívás volt 1990-ben mind a magánéletemben, mind a pályámon, hiszen egy ESZI-ben tanító mérnökből hirtelen a város vezetőjévé váltam. Úgy gondoltam, hogy ha az előttem álló négy évet jól meg tudom csinálni, akkor olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába jutok, amivel aztán a későbbiekben könnyebben boldogulhatok.

Arra nagyon emlékszem, hogy az első napon, amikor kellett jönni dolgozni, péntek reggel volt, és akkor kezdődött a taxis blokádnak. Olyan furcsa volt az egész, hogy én polgármesterként dolgozom.

- Milyen elképzelésekkel indult el, mint a város első embere?

B.I.: - 1990-ben senkinek nem voltak határozott és pontos elképzelései arról, hogy mit kell csinálni a városban. Az új képviselőtestületbe csak néhány ember került be azok közül, akik a korábbi városi vezetésben is részt vettek.

Az alapvető elhatározásom az volt, hogy a rendszerváltást az új törvényeknek és körülményeknek megfelelően helyben meg kell valósítani, újjá kell szervezni a város életének irányítását. Mindezt azonban abszolút tisztességgel kellett megtenni, hiszen az elmúlt rendszernek Pakszon sem volt különösebben jó híre, és voltak olyan ügyek, amik visszatetszést keltettek. Emiatt volt itt helyi szinten is egy olyan aktualitása az új vezetés megszervezésének, hogy semmiképpen sem a régi csapattal kell folytatni a munkát. Ezért az önkormányzat új feladatrendszerének megfelelően megváltozott a szervezeti felépítés. Elsősorban a vezetők változtak, de ezek a hivatali létszámához képest nem mondhatók jelentősnek.

- Milyen helyzetben volt akkor a város pénzügyileg?

B.I.: - Komoly kötelezettségekkel vettük át az irányítást, hiszen 1991-ben lejárt komoly hiteltartozása volt a városnak, valamint olyan félbehagyott beruházások voltak, amik a következő 1-2 évet jelentősen megterheltek. (A lakótelepi strand volt az

Sörfesztivál (1991. 05. 24.)

egyik, a másik pedig a szeméttelep építése.) Ezért aztán az első két évben nem igazán abban az irányban mehetek a dolgok, amit igazán szerettünk volna.

A másik dolog, amit figyelembe kellett venni, hogy '90-ben az óváros infrastruktúrája még nagyon le volt maradva a lakótelepéhez képest, és világos volt, hogy ha oldani akarjuk az óváros-újíváros feszültséget, akkor ezen a téren gyorsan lépni kell. Ezért az első négy évben gyakorlatilag a lakótelepi strand befejezésén kívül minden pénz az óvárosi infrastruktúrára, csatornaépítésre, útépitésre stb... ment.

- Milyen eredményeket ért el a város ez alatt a négy év alatt?

B.I.: - Azt tapasztaltam az elmúlt nyolc évben, hogy nemigen van Pakson olyan vélemény, amely megkérdőjelezné azt, hogy '90-'94 között sikerült tisztességesen vezetni a várost. Ezen időszak alatt alapítottuk meg a városi televíziót, sikerült heti lappá tenni a Paksi Hírnököt, s ezekkel a lépésekkel olyan nyilvánosságot teremtett a város vezetése, ahol folyamatosan bárki figyelemmel kísérhette, hogy mik, és hogyan történtek. A döntések nem az emberek háta mögött születtek, hanem a nyilvánosság előtt.

További eredménynek tekintem, hogy a négyéves belvárosi infrastruktúra építés hatására '94-re lényegileg megszűntek az érdemi feszültségek az óváros és az újváros között.

- Milyen volt az ezt követő négy évben ellenzéki szerepben lenni?

B.I.: - Elengedhetetlennek és szükségesnek tartottam azt, hogy mindazokban az ügyekben, ahol más lehetőséget is látunk a döntésre, ahol más javaslatunk is van, mindig mondjuk el a véleményünket. Ezzel hívjuk fel az emberek figyelmét arra, hogy ne hogy azt higgyék, hogy csak az az egyetlen lehetőség volt, amit a többség kitalált. Ez az ellenzékiség egyik lényege, a másik pedig az ellenőrzés. Amikor úgy láttuk, hogy bizonyos döntések egyes emberek javát sokkal inkább szolgálják, mint a városét, arra törekedtünk, hogy ezeket a döntéseket tegyük félre, függetlenül attól, hogy az érintett személy adott esetben milyen mértékben és hogyan sértődik meg.

Ha ezeket a dolgokat végzi az ember ellenzéki politikusként, akkor ez nem tölti el sok vidámsággal. Főleg akkor, ha „úgy is az lesz, amit a többség akar”.

Szóval, nagyon nem szerettem, bár tudtam, hogy csinálni kell, csak közben nagyon rosszul éreztem magamat. Nagyon hasznos tudnivalókat szereztem ezalatt a négy év alatt, és vallom, hogy ha a polgármester és a többség az ellenzék véleményére is odafigyel, akkor nincs olyan fajta többség ellenzék viszony, mint ami az előző négy évben volt.

- Mit gondol miért választotta Paks újra polgármesternek?

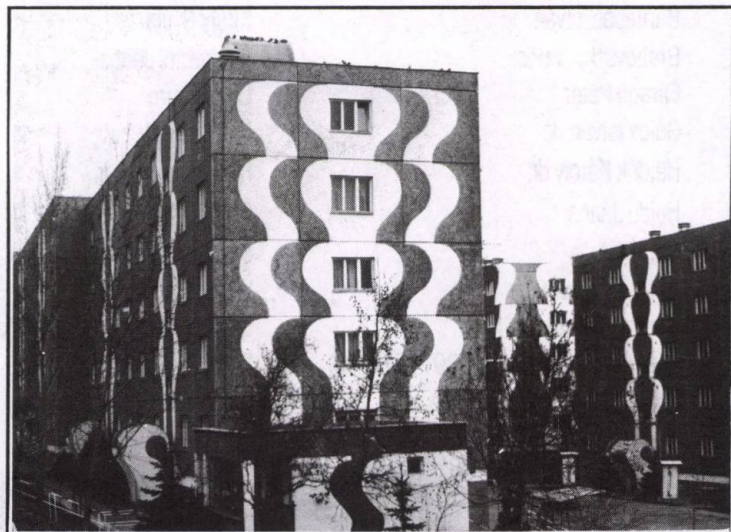
B.I.: - Azt hiszem, minden egyes választás alkalmával a kérdés az, hogy amit a választási programban meghirdet az ember, arra mennyire rezonálnak a választók. Úgy gondolom, a választási eredmények is azt mutatják, és ennek megfelelően dolgozom én is, hogy az emberek többsége elfogadta és egyetért azzal a véleménnyel, hogy tiszta közéletet, felelős gazdálkodást akar, és igényli a párbeszédet. Világos módon ezekre van szükség, mert az elmúlt négy évben ezek hiányoztak leginkább.

- A harmadik évezredhez közeledve milyennek látja Paks jövőjét?

B.I.: - 1999 januárban kikértük a lakosság véleményét, hogy mit szeretnének, hogyan kell kinézni a városnak, mi az, amit az elkövetkezendő négy évben szeretnének, ha megvalósulna, mi az, amit kevésbé, mit tartanak fontosnak, mit nem.

Természetesen nekem is vannak elképzeléseim arról, hogy milyen legyen ez a város. Abban bízom, hogy az elkövetkezendő tíz évben mind Magyarországon, mind pedig Pakson folytatódik az a gazdasági fellendülés, ami az elmúlt másfél évben általánosan elindult. Remélem, hogy az ország EU csatlakozását követően még több gazdasági lehetőség nyílik Pakson az életszínvonal emelésére is.

Ezért dolgozunk most, és mindezt elindítjuk, remélve, hogy tíz éves távlatban mindennek jelentős sikerei lesznek. Nagyon remélem, hogy sikerül egy olyan gazdasági környezetet kialakítani a városban, ami egyszerűvé teszi a paksi fiatalok dilemmáját, és a főiskola vagy egyetem elvégzése után azt mondják: „- Persze megyek haza Paksra, mert megfelelő munkahelyet biztosítanak és megfelelő jövedelemmel várnak.” És ez azt jelenti, hogy Paks egy folyamatosan épülő, fejlődő város lesz, mert meg tudja tartani a fiataljait.

*Kiállítás megnyitó
20 éves a város*

Önkormányzati választás 1990-1994

Polgármester: Bor Imre (1990.10.25 - 1994.12.13.)
Alpolgármester: Dr. Széchenyi Attila

Képviselők:	Barnabás István	Király Gyula
	Brebovszky János	Komáromi János
	Faragó Péter	László Imre
	Gálos István dr.	Loparits Pál
	Hajdók Károly dr.	Rónaky József dr.
	Hajdú János	Szalai-Dobos István
	Hanol István	Széchenyi Attila dr.
	Herczeg József	Vábró László dr.
	Horányi György	Jáklí Péter (lemond 1991-ben)
	Kőváry László (lemond 1991.02.04-én)	Paczolay Sándorné
	Tóth Károly	

Pénzügyi Ellenőrző Bizottság:

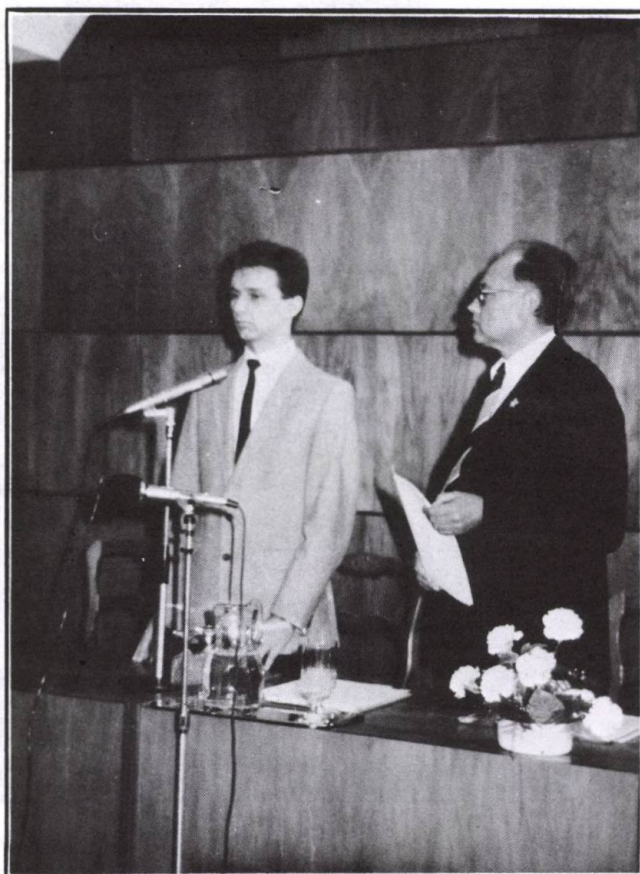
Elnök: Király Gyula
Tagok: Hajdú János
Herczeg József
Haas János
Büttli Béla

Egészségügyi és Szociális Bizottság:

Elnök: Dr. Hajdók Károly
Tagok: Herczeg József
Dr. Vábró László
Dr. Berecz Katalin
Gangel Jánosné

Gazdasági Bizottság:

Elnök: Hajdú János
Tagok: Hanol István
Dr. Rónaky József
Csapó Sándor
Kovács Ferenc

*Bor Imre beiktatása
1990. X. 25.*

Oktatási, Kulturális és Sportbizottság:

Elnök: Dr. Gálos István
 Tagok: Brebovszky János
 Komáromi János
 D. Szabó Mária
 Bende Tibor

Városépítő Bizottság:

Elnök: Faragó Péter
 Tagok: Barnabás István
 Király Gyula
 Bencze Barnabás
 Várszegi József

Környezetvédelmi Bizottság:

Elnök: Dr. Vábró László
 Tagok: Barnabás István
 Dr. Hajdók Károly
 Pánczél Mihály
 Rósa Géza

Ügyrendi Bizottság:

Elnök: Szalai-Dobos István
 Tagok: Dr. Gálos István
 László Imre
 Dr. Várszegi Ernő
 Dr. Wartig László

*Önkormányzati tagok
 (1990 - 1994)*

A képről hiányzik: Jákli Péter, Bor Imre és dr. Rónaky József

Önkormányzati választás 1994-1998

Polgármester: Herczeg József (1994.12. - 1998.)
Alpolgármester: Dr. Széchenyi Attila

Képviselők:	Dr. Bencsik Lajos	Hajdú János (lemond 1998.01.21-én)
	Bor Imre	Bogáncs János
	Faller Dezső	Dr. Molnár Klára
	Dr. Gálos István	Pámer Zoltán
	Dr. Ferenczy Istvánné	Rósa Géza
	Dr. Rónaky József	Schuckert József
	Fonyó Lajos	László Imre
	Haholt Miklós	Szinger Ferenc

Pénzügyi Ellenőrző Bizottság:

Elnök:	Pámer Zoltán
Tagok:	Dr. Rónaky József Fonyó Lajos Büttl Béla Szelp József

Oktatási, Kulturális és Sportbizottság:

Elnök:	Dr. Ferenczy Istvánné
Tagok:	Dr. Gálos István Szinger Ferenc Farkas Mária Jantnerné Oláh Ilona

Egészségügyi és Szociális Bizottság:

Elnök:	Dr. Molnár Klára
Tagok:	Bor Imre László Imre Dr. Pásztor Hilda Dr. Grosch József

Városépítő Bizottság:

Elnök:	Fonyó Lajos
Tagok:	Faller Dezső Dr. Rónaky József Till József Patkó Sándor

Környezetvédelmi Bizottság:

Elnök:	Rósa Géza
Tagok:	Haholt Miklós Schuckert József Dr. Barokk József Bogáncs János

Gutai István:

Figler János képviselő

Figler János országgyűlési képviselő
(1990-1994)

1990-94-ig Figler János volt a Tolna megyei 2. számú választókerület képviselője a Parlamentben.

- *Megválasztása előtt hol dolgozott, hogyan lett képviselőjelölt?*

- F.J.: '89-ben kerültem Dunaszentgyörgyre református lelképásztornak. Az egész ország reszketett akkor a közelgő változások előszelétől. Úgy a templomban, mint más fórumokon, például március 15-i ünnepélyeken megismerte véleményemet a falu népe. Nagyon váratlanul ért, ugyanakkor nagyon jólesett, amikor a helyi MDF főlkért, hogy vállaljam el a képviselőjelöltséget. Vívódtam és döntöttem: elvállaltam.

- *Mit jelentett abban az időben a képviselőség?*

- F.J.: Először azt szeretném meghatározni, mit nem jelentett. Az előző ciklusok képviselői kijáró képviselők voltak. Kijárták, kikönyökölték klienseiknek, választókerületüknek a kisebb-nagyobb kedvezményeket. Az új korszakkal - akkor azt hittem - ez továtűnt. A törvényhozással foglalkozott a Parlament. Tehát végeztem ott a dolgomat és a választókerületben - hiszen egyéni képviselő voltam - nem hanyagoltam el a segítséget sem. Vigyáztam azonban arra, hogy megmaradjak a törvényesség talaján és senkinek semmiféle jogtalan előnyt mások kárára ne szerezzek.

- *Milyen gyakran találkozott választóival? Milyen gondokkal keresték meg az állampolgárok?*

- F.J.: Először is: volt hetente kétórás fogadóóra. A paksi polgármesteri hivatal volt szíves egy szobát erre a célra átengedni. Ugyanakkor látogatásokat szerveztünk a választókerületbe. Elmondhatom: a négy év alatt, amíg én képviseltem a paksi kerületet a magyar országgyűlésben, minden településre eljutottam. Volt olyan község is, ahol egy évben háromszor is jártam, mert hívtak.

Hogy mivel kerestek meg? Volt, aki a régi fonalat gombolyította tovább és kedvezményeket akart, kiskaput keresett. Őket tapintatosan elhárítottam. Többségükben tanácstalan, tétova emberek kerestek meg. Legtöbbjükön tudtam segíteni. Hogyan? Nem vagyok jogász, de azt hiszem egészséges arányérzésem van. Ha valami mulasztást, jogsértést gyanítottam az előadott panaszban, megkerestem az ügy hivatalos útját, esetleg megkértem

szakembereket, hogy konkrét tanácsot adjanak. Sok esetben sikerült csalódott, elkeseredett, megkárosított embereken ilyen módon segíteni.

- *Mit tudott tenni választókerületéért?*

- F.J.: Nagy dolgokat nem tudok megemlíteni. Hiszen abban az időben - talán most sincs másként - nem lehetett batyuszámra hozni a pénzt, a lehetőségeket kinek-kinek a saját kerületébe.

Próbálkoztunk a dunaföldvári orosz laktanya hasznosításával. A helybeliekkel együtt nagybani piacot szeretnénk volna ott. Nem sikerült.

Megemlíthetem a kitelepített németek ügyét. A kárpótlás érintette azokat az állampolgárokat is, akik '46-'47-ben veszítették el szinte mindenüket. A hazájukat is. A paksi kerületben vannak részben németajkú települések. Az ő érdekekben - a méltányosság és az igazságosság miatt - Szauter Rudolf képviselőtársammal beadtunk egy indítványt, mely szerint a kitelepített magyarországi németek alanyi jogon részesülhessenek a kárpótlásból. Megjegyzem, hogy az akkori igazságügyminiszter, dr. Balsai István módosító indítványunkat nem támogatta. Boldogan teszem hozzá, rezgett ugyan a léc, de indítványunk 51 %-kal "átment."

Nagyon szerettem volna, ha '90-94 között megszületik az atomtörvény. A Parlament könyvtárából kikerestem és lefordítottam a francia és a német atomtörvényt. Ez lett volna az

a helyi specialitás, ami a Paks környéki képviselőnek kézzelfogható eredménye lett volna. A mi időnkbe azonban nem fért bele ennek a napirendre tűzése; így fáradozásom hasztalan volt.

Nagyon jónak tartottam azt a lakossági fórumot, amit Zsiros Géza kisgazda képviselőtársammal tartottunk Pakson, a városháza nagytermében. Akkor zajlottak a földárverések. Annyi kósza hír, annyi egymásnak ellentmondó újságcikk jelent meg, hogy a földművelő emberek nemcsak tanácstalanok, hanem kétségbeesettek is voltak. Telt ház előtt tudtuk az ő bizonytalanságukat eloszlatni. Nagy jó visszhangja támadt ennek a rendezvénynek, hiszen óriási volt a tét: aki gazdálkodni akart, az kapja meg az ahhoz szükséges összes információt. Bár ezt a magyar tömegtájékoztatásnak kellett volna megtennie. Volt a téveszelnőköknek is fórum, ahova ugyanolyan készségesen elmentem és próbáltam az ő félelmeiket is eloszlatni.

Nagyon emlékezetes volt számomra a Szarkofág Nélküli Jövőért Egyesület mozgalma. Sokszáz, talán ezer fős tömeggel kellett szembenézni - és az igazsággal, Akkor sem törekedtem olcsó népszerűsége. Elmondtam, hogy járhatatlan az az út, amelyen az egyesület haladni próbált.

- *Az országgyűlés kisebbségi - emberjogi - vallási bizottságának volt tagja.*

- F.J.: Ennek a bizottságnak nem volt akkora súlya, mint mondjuk a költségvetési vagy az alkotmányügyi bizottságnak. Mégsem tartom hasztalannak ottani tevékenységem. Abban az időben a III/3-as kérdés nagyon elevenen sajtózt sokak szívében. Két lelkész társammal együtt vizsgálhattam az erre vonatkozó titkos iratokat. Az egyházakat érintő törvények meghozatalánál ez is sokat jelentett.

- *Felszólalt-e plenáris ülésen?*

- F.J.: Igen. (Református lelkész vagyok, nekem nyilván az etikai kérdésekhez van nagyobb affinitásom.) Amikor egyes kiváltságos személyek juttatásai kerültek szóba. Azokat a kedvezményeket, amiket az állampárt adott híveinek (nem emberi kvalitásuk, teljesítményük, hanem egyéb szempontok alapján) az Antal-kormány vissza akarta vonni. Akkor én sem hallgathattam. A felszólalásnak komoly visszhangja lett, például tíz névtelen fenyegető levél. Névszerinti szavazást is kértem az ügyben.

Voltak még "kétperces" felszólalásaim; sajtótájékoztatókat is tartottunk, például akkor, amikor Lettországból nemzetközi megfigyelőként voltunk jelen Tirts Tamás fideszes képviselőtársammal. Beszámoltunk, hogyan zajlott le a referendum.

Vagy: az egyházakat érintő kárpótlási ügyekről lelkész társaimmal elmondtuk a lelkészek véleményét.

- *Kérem, foglalja össze képviselői működését!*

- F.J.: nehéz és csodálatos volt. Amikor a nehézséget említem, elsősorban a taxisblokádra és az azt megelőző közhangulatra gondolok. Olyan időszakban voltam képviselő, amikor átmeneti állapotban volt a társadalom és érezték az emberek, hogy nagy, zsebbe vágó változások lesznek. Sokan féltek vagy reménykedtek. Talán mostanra kicsit lehiggadt a társadalom; a kártyákat kiosztották. Ez határozta meg azt a négy évet. Mégis örülök, hogy ott lehettem. Éppen korforduló, sőt: sorsfordító időben. Ismeretlen tájakra nyitott ablakot az a négy év. Megismerhettem a gazdasági, társadalmi összefüggéseket; mégjobban megismertem az embereket. Ez további lelkesítő munkámban is segítségemre volt.

A hegyek, a dombok is apró kavicsokból, homokszemekből épülnek. Ha a magyar törvényhozást 90-94-ig egyre magasodó hegynek képelem, akkor nagyon hálás vagyok mindenkinek, aki lehetővé tette, hogy ehhez a növekvő hegyhez - ott, a kezdet kezdetén - egy homokszemet hozzá tudjak tenni.

- *Hogyan látja Paks és a városkörnyék jövőjét?*

- F.J.: Paks és környéke sikerre van ítélve. Elsősorban azért, mert az energiára szükség van. Sikerre van ítélve azért is, mert a Duna menti sávban található az ország egyik legtermékenyebb földterülete. Tudom, hogy be fogunk kerülni az Európai Unióba. Azt is tudom, hogy Magyarország éghajlata, talajtani adottságai, a még meglévő munkaszeretet és - ismert Európa konyhakertjévé vagy gyümölcsös kertjévé tehetik ezt az országot.

A volt országgyűlési képviselő 1998. október elseje óta szülőfalujában, Sárpiliszen református lelkész és tagja az önkormányzati testületnek.

Az interjú 1998. november 07-én készült Sárpiliszen.

Beregnyei Miklós:

Sokat tettünk az egészségügyi ellátás színvonalának emelése érdekében

(Beszélgetés Dr. Széchenyi Attila volt alpolgármesterrel)

- Hogyan sikerült összeegyeztetned az orvosi hivatást az alpolgármesterséggel?

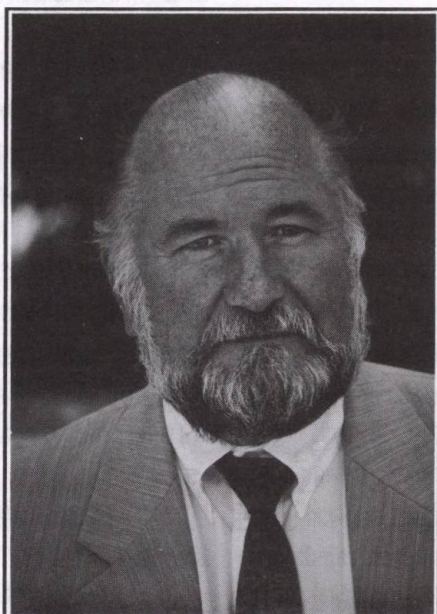
- Sz.A.: Meg kell, hogy mondjam, nehezen, de ennek azért előzménye, hogy politikusi feladatokra szántam a fejemet. Több dolog készítetett és tette lehetővé a politizálást. Az egyik: Dunakömlőd régi körzet, viszonylag kisebb lélekszámú település.

Mielőtt alpolgármester lettem, előtte a Rendelőintézet igazgatója voltam, majd pedig egy cukorbeteg szaktanácsadó szervezetem, vagyis mindig többet teljesíttem annál, mint Dunakömlőd körzetorvosa. A cukorbeteg szaktanácsadás járási szintű feladat volt, nagyon a szívemhez nőtt, nehezen viseltem el, hogy meg kellett válni tőle.

Az 1990-ben megindult rendszerváltáskor úgy gondoltam, hogyha most tisztességgel lehet tenni valamit mindnyájunk érdekében, akkor tenni kell. Mindig olyan beállítású voltam, aki a marxista-leninista ideológiát nem tudtam magamévá tenni. Baráti körben tájékoztam a kereszténydemokrácia alapelvei és nemzetközi kitekintésének lehetőségei után és ebben hittem, ebben hiszek ma is. Ennek az eszmének van jövője, mert végső soron összpolgári érdekeket tud képviselni. Ez nem vallási párt, hanem egy olyan új közösségi néppárt, ahol a szegények és önmaguk képviselőjét ellátni nem tudó embereknek tudunk nagy segítséget nyújtani. Magyarul, az esélyegyenlőséget szeretnénk támogatni.

- Hogyan tudtál eleget tenni ezeknek az elvárásoknak ?

- Sz.A.: Egyrészt úgy, hogy lemondtam egy plusz orvosi feladatról, másrészt nem panaszkodtam az eltelt nyolc év

alatt, hanem elláttam a kömlői körzetemet és mint alpolgármester is igyekeztem helyt állni.

- Milyen volt a munkamegosztás az alpolgármester és a polgármester között?

- Sz.A.: Nálam ez két ciklust jelentett. A jelenlegi polgármesterrel az első két év, úgy érzem, megfelelő összhangban telt el, különösebb nagy önálló feladat megosztás nélkül. Konkrét munkamegosztás nem volt, általában ott helyettesítettem, ahol

szükséges volt. Talán a nemzetközi kapcsolatokban vettem részt nagyobb mértékben. Egyébként az első négy évben inkább az egészségügyi és szociálpolitikai vonalon tevékenykedtem, hiszen itt voltak meg a tapasztalataim. Bár én mindig úgy éreztem mint önkormányzati alkalmazott, furcsa lett volna vezetői szerepet játszanom.

- Mire emlékszel szívesen vissza a nyolc évben történetek közül?

- Sz.A.: Úgy érzem, egy kevés közöm nekem is volt a nyolc év alatt történetekhez. Nagy örömmel gondolok a sikeres egyházi iskola alapítására, mert ez nagyon fontos dolog volt, hiszen sokan kívánják gyerekeiket ebbe az iskolába jártni. Szeretném, ha ez az iskola megfelelő színvonalon és példát mutatva virágozna tovább, és az eredményei bizonyítanák azt a várakozást, amivel elindítottuk.

A másik dolog, mely számomra nagyon fontos, és szeretném ha a jelenlegi vezetés tovább vinné, ez pedig a megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációs munkalehetőségeinek a biztosítása. Ennél a munkánál számomra másodlagos kérdés, hogy pénz is keresnek, elsődleges

az, hogy a rehabilitáltak érezzék fontosságukat, jelentőségüket és kapjanak olyan társaságot, ahol elfogadják, ahol megbecsülik és szeretik egymást. Szeretném, ha ez a terület jól fejlődne, mert az igény legalább háromszoros a jelenlegi lehetőséghez képest. Úgy érzem, tettem valamit ennek a rehabilitációs programnak a sikeréért.

A harmadik eredmény, melyre örömmel gondolok, az új idősök otthonának a létrehozása, bár nehezen született meg, az építkezés nagyon elhúzódott, de azért büszke vagyok erre az intézményre. A napokban gondolkoztam azon, ha nekem három olyan dolgot kellene megmutatni, amire büszke vagyok Pakson, akkor az első az atomerőmű, a második a Szentlélek templom, a harmadik pedig az Idősök Otthona lenne. Az Idősök Otthona színvonalára nagyon büszkék lehetünk, mert nemhogy európai, hanem még egy kicsit előremutatóbb is. Örülök, hogy elkészült, bár egy kicsit elszomorít, ami az elmúlt négy év testületi ülésén történt, melyek csak hátráltatták a munkákat.

Azzal egyet értek, hogy spórolni kell, de valahogy ezeknek az idős embereknek a lehetőségeit nem ilyen finánciális szemlélettel néztem. Ráadásul nagyon sajnálom a munkálatok elhúzódsát, mert közben többen meghaltak, és ők már nem élvezhetik ennek az otthonnak a melegét. Úgy érzem, részese voltam ennek az otthonteremtő munkának is.

Nagy eredménynek tartom az egészségügy fejlesztése terén elért sikereinket. A Herczeg polgármester úr által vezetett képviselőtestület igen sokat adott mind a háziorvosi szolgálat, mind a rendelőintézet, mind pedig az otthonápolási szolgálat fejlesztésére, melyben úgy érzem, benne van az én munkám is. Az otthonápolási szolgálat fejlesztésével kórházi elhelyezést tudunk kiváltani.

Az, hogy Pakson nincs kórház, nem tudni, hogy jó vagy rossz. Az egészségügyi embertől biztosan furcsán hangzik, de azt mondom, most semmi szín alatt nem célszerű ezzel behatóbban foglalkozni. Ma kórház alapításának nincs értelme, lehetetlen kivitelezni és nincs is szükség rá. A szekszárdi kórház a paksi betegeket tisztességgel és megfelelően ellátja. A szekszárdi kórházban a szekszárdi lakos is olyan ellátásban részesül, mint a paksi, tehát ha kifogás merül fel az ellátással kapcsolatban, akkor az nemcsak a paksiakat érinti, hanem ez Tolna megyének a színvonalát jelenti. Minden város büszke a kórházára, én is büszke lennék egy paksi kórházra, de ez jelenleg irreális dolog és szakmailag sem egyértelműen jó. Ennél fontosabb nekünk a 24 órás esetkocsi szolgáltatásunk, melyre

büszke vagyok és egy kicsit benne érzem az én munkámat is.

A múlt héten volt itt az Egészségügyi Minisztérium egyik osztályvezetője - Dr. Horváth István - akivel megbeszéltük - nem hivatalosan - a 24 órás esetkocsi helyzetét is, és úgy tűnik, nagy segítséget várhatunk az egészségügyi kormányzattól ebben a kérdésben is.

- Visszatekintve a nyolc évre, megbántad vagy nem bántad meg, hogy vállaltad az alpolgármesterséget?

- Sz.A.: Nem bántam meg, még akkor sem, ha nem dicsfény és glória övezte ténykedésemet, hanem időnként pofonok is hullottak. Nyilvánvaló, hogy mindaz, amit szerettem volna, az nem teljesült 100 %-ban, de ami nekem szívügyem volt, azt zömmel támogatta Herczeg József polgármester úr. Tehát nem bántam meg, örülök hogy vállalhattam ezt a tisztséget, mint képviselő és egészségügyi bizottsági tag továbbra is a város érdekeit fogom szolgálni.

- Lassan belépünk a harmadik évezredbe, hogyan látod Paks jövőjét?

- Sz.A.: Nem tudom, hol tart az erőmű pályázata, de én még reménykedem egy kedvező elbírálásban, egy újabb blokk megépítésével még egy kis haladékot kapunk arra, hogy felkészülhessünk az atomenergia utáni időszakra. Tudom, hogy manapság nem forszírozzák az atomerőmű építést, de nekünk nem igen van más energiánk, és könnyű azon országoknak, ahol bőven van szén, gáz és vízenergia. Az országnak nagy szüksége van a paksi atomerőműre, és Paks szempontjából nagyon fontos lenne az erőműpályázat pozitív elbírálása. De csupán atomerőműben gondolkodni kevés, több lábbon kell, hogy álljon a város. Erre jó példa az Ipari park, melyet tartalommal kell megtölteni, többek között alacsonyabb technológiai igényt kielégítő rendszert is telepíteni kellene, hiszen a munkanélküliek jelentős száma szakképzetlen. Gondolnunk kell a környék mezőgazdaságára, mert bármilyen világ is lesz 30-50 év múlva, ez a környék akkor is mezőgazdasági tevékenységre igen alkalmas. A mezőgazdasági terményeinket pedig minél magasabb szinten dolgozzuk fel, annál jövedelmezőbb. Tehát kellene egy jó feldolgozó ipar, egy mezőgazdasági komplexum és egy tisztességes ellátó szolgáltatás. Ezek adják és alapozzák meg Paks jövőjét, mert az idegenforgalom csak ezután következik. Összegezve, tehát a többi lábbon állás alapozza meg Paks jövőjét.

Czinege Mária:

Sződi Imre volt országgyűlési képviselő

- A megválasztásakor hol dolgozott, és hogyan merült fel a személye, mint országgyűlési képviselő jelölt?

- A Dunaföldvári Alkotmány Szövetkezet Igazgatóságának elnöke voltam, de előtte már a mezőgazdaság területén folyamatosan többféle különböző munkakörben dolgoztam. A beosztott agronómustól az ágazat-vezetőn át fő ágazatellenőrként, majd főagronómusként mindig emberekkel foglalkoztam. Azt vallom, hogy aki valamilyen szinten az emberekért tesz valamit, az politizál.

Ahhoz ugyanis, hogy sok jó döntést hozhasson az ember, sok információra van szüksége, ezt pedig már politizálásnak tekintem.

Annak idején tagja voltam az MSZMP-nek, és a szocialista pártba nem léptem be, de mindenki tudta, hogy szimpatizáltam vele. Ennek kapcsán a választásokat megelőzően egy évvel egy vajtai szocialista találkozóra engem is meghívtak. Ez egy családi hangulatú rendezvény volt, ahová politikusokat is meghívtak, és azok vettek részt, akik valamilyen szinten kötődtek a szocialistákhoz. Itt kérdezték meg tőlem, hogy elvállalnám-e a képviselői munkát. Ezen nagyon elgondolkoztam akkor, mert ha az ember beleszöppen a nagy politikába, az egészen más, mint a napi politika. Végül úgy gondoltam, hogy ha ezzel is segíteni tudnék a választókerzetemnek, akkor miért ne tegyem? A választások eredménye számomra nagyon meglepő volt, mert nem számítottam arra, hogy meg lehet nyerni.

- Ön mikortól meddig volt képviselő?

- 1994-1998-ig, tehát egy választási ciklusban. Abban a szerencsés helyzetben volt részem, hogy a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Bizottságba kerültem. Itt elsősorban olyan témákkal foglalkozhattam a bizottságon belül, ami a szakmámhoz nagyon közel állt. Az erdőtvénnytől kezdve a vízügyi törvényen át a védett területek korábbi védettségi szintjének helyreállításán át a környezetvédelmi törvényekig sok témát vit-

tem végig, mint a frakció vezérszónoka. Az atomenergjáról szóló törvényt is én vittem végig, lévén, hogy rajtam kívül nem is volt több Paks környéki képviselő.

- Mit jelentett ebben a négy évben a képviselői munka? Mikor voltak az ülések, hogyan tudta megoldani a képviselői munkával járó elfoglaltságot és az ezzel járó sok utazást?

- A képviselői munkám során kezdetben úgy gondoltam, hogy a szövetkezet vezetését és a képviselőiséget együtt is lehet végezni.

Viszont szeretek valamit alaposan csinálni, ezért beláttam, hogy a szövetkezeti funkcióm megtartva, de a munkát az elnökhelyettesre bízva tudok eleget tenni a képviselői feladataimnak. Így aztán hétfőnként, keddenként bizottsági előkészítések és parlamenti ülések voltak, szerdánként bizottsági ülésekre került sor, előfordult azonban az is, hogy még csütörtökönként is kihelezett üléseken vettem részt. A választókerületé volt a csütörtök egy része és a pénteki nap, amikor rendszeresen fogadóórát tartottam.

Az utazásban az országgyűlési képviselőknek van egy olyan lehetősége, hogy a tömegközlekedési eszközöket díjmentesen vehetik igénybe. Dunaföldvállról azonban csak autóbusz közlekedik Budapestre. A fölutazással nincs probléma, a visszaindulás azonban eléggé kiszámíthatatlan volt sok esetben, és délután hat órakor el kellett volna indulni, hogy az utolsó buszt elérje az ember. Azonban a programokat nem a buszokhoz igazítják, és sokszor előfordult, hogy ennél későbbi időpontban fejeződtek be a hivatalos elfoglaltságok. Ezért én a személygépkocsit használtam rendszeresen, azzal közlekedtem.

- Milyen gyakorisággal találkozott a választóival?

- A heti fogadóórát rendszeresen megtartottam péntekenként a Paksi Polgármesteri Hivatalban, ahol még 1990-ben engedélyezett a polgármester úr egy irodát a hozzá tartozó infrastruktúrával. Ez nagyon megkönnyítette a munkámat, és a

választókerület érdekeit is jól szolgálta. Ezen kívül Dunaföldváron is kéthetente rendszeresen volt egy-két órás fogadóóra. A meghívásoknak eleget téve kihelyezett fogadóórákat is tartottam, és ezen alkalmakkor csakugyan nagyon sok ember megkeresett. Abban az esetben, amikor nem tudtam valamilyen okból személyesen megjelenni a fogadóórán, egy megbízott személy felvette a problémákat, észrevételeket.

- *Milyen gondokkal keresték meg Önt, és tudott-e segíteni ezek megoldásában?*

- Elsősorban idősebb emberek kerestek meg szociális és egyéb gondokkal. Sikernek értékelem, hogy közel egymillió forint értékben egyszeri nyugdíj kiegészítést kaptak a választókerületben élők, segélyként. A másik fontos kérdés, amiben eredményeket sikerült elérni, a kezdő vállalkozások beindításához adott szakmai tanácsok voltak. A négy év alatt alapvetően a szociális gondok jelentették a legfőbb problémát.

- *Voltak-e felszólalásai a Parlamentben és milyen témában?*

- Elég sok hozzászólásom volt. A Parlamenti Naplókban ennek utána is lehet nézni. Többször szoltam hozzá kétperces időtartamban, de nagyon sok törvénytervezetnek voltam bizottsági előadója, amikor a bizottsági véleményt is össze kellett foglalnom.

Ezen kívül a frakció vezérszónoka voltam az erdőtervénytől kezdve a természetvédelmi törvényen át az atomtörvényig.

Bizottságunknak mintegy 58 törvényalkotásában vettem részt összesen.

- *Ha konkrétan Paksról beszélünk, képviselői munkája során mit tudott a városért tenni?*

- Nagyon fontosnak tartottam, hogy Paks esetében mind a képviselőtestület, mind pedig a polgármester fogékony volt arra, hogy olyan

programokat elindítson, amik hosszú távra mutatnak. Ilyen volt az is, hogy a gázberuházást sikerült támogatni – ráadásul nem csak Pakson valósult meg – és ezzel egy időben szinte száz százalékban csatornázott

ehhez hozzá a város. Az Ipari Park programba az elsők között lépett be Paks, ehhez gyors információkkal sikerült hozzájárulnom. Nyilvánvalóan hosszabb folyamat lesz az, amelyben megvalósul Paks több lábón állósága, de a kezdeti lépések nagyon fontosak voltak.

Részben kudarcnak könyvelem el, hogy a privatizáció kapcsán a Paksi Konzervgyár eladásakor az egyéni érdekek erősebbek voltak. Valahol mindenki segíteni próbált a konzervgyáron, de az útvesztőkben mégis mindig elveszett ez a téma.

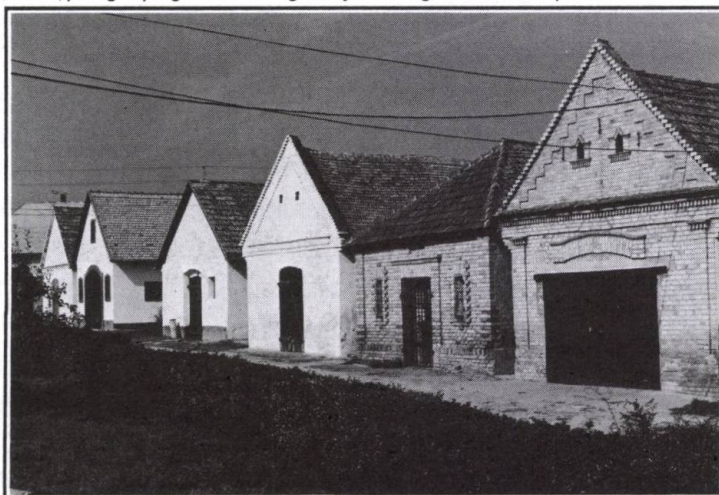
- *Milyen sikerélménye volt, amire szívesen emlékszik vissza?*

- Az egész négy évet sikerélményként értékelem magamban. Nagyon sok köszönőlevelet és jókívánságot közvetítettek levélben, személyesen, és azt hiszem, hogy ez már megérte. Az ember dolgozott, a meghatározó cégek vezetésével is nagyon jó kapcsolatot sikerült kialakítanom, és sokan értékelték pozitívan a képviselői tevékenységemet.

- *Hogyan ítéli meg Paks jövőjét?*

- Paks nagyon dinamikus fejlődő város lehetőségét rejti magában. Ennek két oka van: egyrészt nagyon fiatal és nagyon jól képzett emberek laknak itt, másrészt az az anyagi bázis, amelyet áttételesen a városnak az atomerőmű biztosít, alapot ad arra, hogy a fejlődés gyors legyen. Az a szellemi és anyagi tőke, ami felhalmozódott, remélhetőleg további tőkét vonz a városba, újabb munkahelyeket teremtve. Példamutató, ahogy Paks fel meri vállalni ebben a térségben, hogy vonzásközpont legyen. Azért is fontos ez, mert az eddigiekben is megvolt ez a jelleg, és az elkövetkezendő időszakban a nyugat-európai példákban adódóan tovább fog erősödni. Paks testvérvárosi kapcsolatai és a környező kisebb településekkel kialakított kapcsolatai is ugyanezt mutatják. Kell egy meghatározó központnak lenni, és Paks ebben mintaeértékű település.

Talán nemrégiben megalakult Duna-Sió Sárvízmenti Turisztikai Egyesület is segíthet ebben, hiszen a Duna-menti települések víztárségi központjaként is ezt a tevékenységet segíti, és itt is példamutató Paks tevékenysége.

Paksi pincesor

Önkormányzati választás 1998 - 2002

Polgármester: Bor Imre (6. sz. vál. körz.)
Alpolgármester: Bagdy László (9. sz. vál. körz.)

Pénzügyi Bizottság

1. Faller Dezső (MSZP lista)
2. Pámer Zoltán (Kisgazda lista)
3. Dr. Ferenczy Istvánné (PVM lista)
4. Schuckert József
5. Zerza József

Ügyrendi Bizottság

1. Dr. Bencsik Lajos (PVM lista)
2. Dr. Ferenczy Istvánné
3. Szinger Ferenc (2. sz. vál. körz.)
4. Haholt Miklós
5. Dr. Várszegi Ernő

Gazdasági Bizottság

1. Hajdú János (1. sz. vál. körz.)
2. Dr. Rónaky József (FIDESZ-MPP lista)
3. Kern József (10. sz. vál. körz.)
4. Csapó Sándor
5. Somogyvári Gábor

Városépítő Bizottság

1. Szinger Ferenc
2. Pámer Zoltán
3. Bogánics János (8. sz. vál. körz.)
4. Girst Ádám
5. Kóti Lajos

Egészségügyi és Szociális Bizottság

1. Dr. Rujder Mária (3. sz. vál. körz.)
2. Dr. Széchenyi Attila (KDNP lista)
3. Dr. Vöröss Endréné (MSZP lista)
4. Dr. Molnár Klára
5. Dr. Pásztor Hilda

Oktatási, Kulturális és Sportbizottság

1. Hajba Antal (7. sz. vál. körz.)
2. Haas Ferenc Tihamér (5. sz. vál. körz.)
3. Dr. Rónaky József
4. Gutai István
5. Pál Józsefné

Környezetvédelmi Bizottság

1. Bogánics János
2. Haas Ferenc Tihamér
3. Kern József
4. Krizák Ferenc
5. Rósa Géza

Herczeg József (4. sz. vál. körz.) lemondott

KIMUTATÁS
PAKSÉRT emléklakett és PAKS VÁROSÉRT emlékéremben részesült
kollektívákról és egyénekről

A Nagyközségi Tanács 1/1977. sz. rendeletével megalapította a "Paksért emléklakett"-et. (Igaz, már 1976-ban is adtak ki, ez nem járt pénzzel.)

A Városi Tanács 2/1981.(IX.30.) sz. rendeletével megalapította a Paks városért Emlékérmét. Ez 6.000,- Ft-tal jár!

Paks Város Tanácsa az 1/1983.(IX.27.) sz. rendeletével életre hívta a "Paks Város Díszpolgára" kitüntetését.

Sorszám	Adományozott neve	Adományozás éve
1.	Paksi Körzeti Építőipari Szöv."Béke" szoc. brigádja	1976
2.	Volán 11. sz. Váll. Paksi Üzemegység "Béke" szoc. brigádja	1976
3.	Magyar Néphadsereg 2986. "Korvin Ottó" KISZ-alapszervezete	1976
4.	Paksi Konzervgyár "Jármű" szoc. brigádja	1976
5.	"Munkásbecsület" szoc. brigádja	1976
6.	Paks és Vidéke ÁFÉSZ "Gagarin" szoc. brigádja, D.kömlődi Halászcserda	1976
7.	Nagyközségi Közös Tanács VB. Költségvetési Üzem "Petőfi" száll. brigád	1976
8.	Tm-i Gabonaforgalmi és Malomipari V. II. sz. Körzeti Üzeme Paks "Komplex" száll. brigádja	1976
9.	Paks és Vidéke ÁFÉSZ "Jóbarátság" brigádja	1976
10.	Mozsár Istvánné paksi Téglagyár	1976
11.	Kródi József főmérnök Konzervgyár	1976
12.	Török Ferenc őrnagy Magyar Néphadsereg	1976
13.	Fritz János Költségvetési Üzem üzemvez.	1976
14.	Cseh László Költségvetési Üzem tervező	1976
15.	Varga Tibor ERBE	1976
16.	Sárközi Mihály ERBE	1976
17.	Rauth Konrád OTP fiókvez. HNF részéről	1976
18.	Molnár István Gabonaforgalmi és Malomipari Váll.	1976
19.	Bach Mihály Gabonaforgalmi és Malomipari Váll.	1976
20.	Féhr Ferenc lakatos paksi Állami Gazd.	1977
21.	id. Székely Sándor	1977
22.	Schukkert Sándor	1977
23.	Pataki László Szekszárd-Paksi Vizitársulat ig.	1977
24.	Szekszárd-Paksi Vizitársulat Paksi Kirendeltség dolgozói	1977
25.	Kun Béla KISZ Alapszervezet	1977
26.	Vándor Dénes százados Magyar Néphadsereg	1977
27.	"Jókai Mór" Szocialista brigád	1977
28.	Feil Józsefné Ruhaiipari Szöv. Paks	1977
29.	Georg Hoome NDK. Nemzeti Front Karl-Marx-Stadt megyei titkár	1977

30.	Anatolij Boriszovics Noszov alezredes D.földvári Szovjet Helyőrség parancsnoka	1977
31.	Kobra József Szekszárd	1978
32.	Gosztonyi János Paks	1978.IV.4-én
33.	Németh Ferenc Paks	1978
34.	Oláh Mihály Paks	1978
35.	TÁÉV munkás kollektívája Paks	1978
36.	Salvador Allende szoc. brigád Gyár és Gépszerelő V.	1979
37.	Dr. Pongrácz Sándor Paks	1979
38.	Szabó Benjámín Paks	1979
39.	Kern Ferenc Paks	1979
40.	Aradi Imre Paks	1979
41.	Karl-Marx Stadt megyei küldöttség	1979
42.	Balogh Ernő ERBE	1980
43.	Molnár István tanácsstag	1980
44.	Storcz János TÁÉV	1980
45.	"Március 15" szoc. brigád	1980
46.	Munkás kórus Paks	1981
47.	Verle Győző ERBE	1982
48.	dr. Szekér Gyula miniszterelnök-helyettes	1980
49.	Sólyom Károly evang. lelkész	1980
50.	Bach Ferenc Dunamenti Egyes. Tsz. eln.	1982
51.	Magyar Néphadsereg alakulata	1983
52.	Örvös Ferenc Konzervgyár igazg.	1984
53.	Takács Miklós tanár	1984
54.	Dr. Németh Imre helytörténész	1985
55.	Iván Vasziljevics Prokopenkó, a PAV építkezésen dolgozó szovjet szakértő csoport vezetője	1985
56.	Ribling Ferenc, a Tm-i Tanács általános elnök-helyettese	1987
57.	Pónya József, a PAV vezérigazgatója	1987
58.	Kródi József, a Konzervgyár főmérnöke	1987
59.	Nagy Istvánné, a PAV gazdasági ig.	1988
60.	Bencze János, az MN. 2986 parancsnoka	1988
61.	Erős Lajos, a PSE ökolívója*	1988
62.	Hoffmann Ervin	1989
63.	Hans Hammerl	1990
64.	Paksi Katolikus Egyházközség	1990

Paks Város Díszpolgára kitüntetésben részesültek:

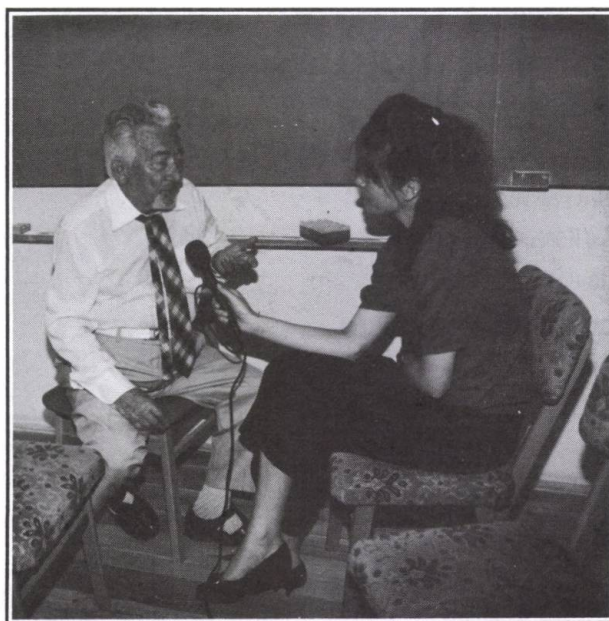
1.	Pákolitz István	14/1987.(IV.8.) Th.
2.	Jantner Antal	1/1989(III.17.) Th.
3.	Kovács Antal	108/1992(VIII.3.) Kt.
4.	Hangyási László	135/1993(XII.14.) Kt.
5.	Pónya József	12/1996(II.27.) Kt.

PRO URBE kitüntetésben részesültek:

1.	Vida István	49/1992(III.10.) Kt.
2.	Hangyási László	109/1992(VIII.3.) Kt.
3.	Sólyom Károly	128/1993(XII.14.) Kt.
4.	Stenger Pál	111/1993(X.19.) Kt.
5.	Glósz Lajos	44/1995(III.28.) Kt.
6.	Dr. Németh Imre	130/1995(X.06.) Kt.
7.	id. Gárdai György	13/1996(II.27.) Kt.
8.	Halász Károly	190/1996(XII.10.) Kt.
9.	Zerza József	29/1997(II.18.) Kt.
10.	Károly János	49/1997(III.27.) Kt.
11.	Beregnyei Miklós	17/1998.(II.25.)
12.	Nagy Istvánné	59/1998(VI.09.) Kt.

a kitüntetést nem vette át

* Közvélemény, 1989. december I. évf. 5. sz. 10-11. p.

*Pákolitz István költő, Paks első díszpolgára
1993. májusa*

Herczeg Ágnes:

Parányi művelődéstörténet

(2. rész)

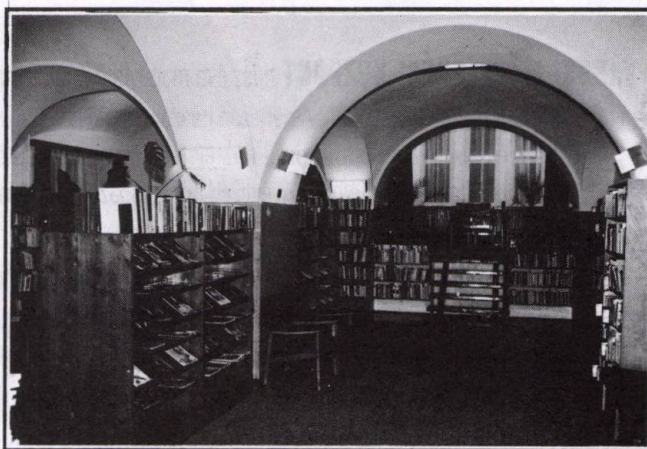
II. ÉVTIZED 1989–98.

A város közművelődési intézményeinek integrációját 1992-ben megszüntette az önkormányzat, s a Városi Könyvtár 15 év után újra önálló (szakmai- és gazdasági) intézmény lett. A Művelődési Központ-beli könyvtár, a Faluház és a Képtár valamint az 1988-ban létrehozott Ifjúsági Iroda továbbra is egy szervezeti egységet alkot.

A VÁROSI KÖNYVTÁR nagy reményekkel és tervekkel nézett a 90-es évek elé, hiszen két tanácsi határozat is született nagy-arányú bővítéséről. Mindebből csak 85 m²-nyi területet kaptunk, ahol gazdasági irodát és raktárat alakítottunk ki (Dózsa Gy. u. 20.). Maradt a kicsi gyermekkönyvtár és továbbra sem tudjuk megfelelően, a kölcsönző tértől elkülönítve elhelyezni az olvasótermet.

1 könyvtáros státusz is áldozatul esett az önállóságnak, helyette pénztáros-raktárost alkalmazunk.

Bár bővítésről azóta sincs szó, 1993-mal kezdődően a könyvtár folyamatosan szépült és gyarapodott.

Megtörtént a teljes külső és belső felújítás (tető-csere, a villamoshálózat és a vizesblokk átépítése, festés, mázolás), a megkopott, megrongálódott bútorok egy részét és a textiliákat kicseréltük.

A megújult könyvtár technikai eszközökkel is gyarapodott: ma már négy számítógépen dolgozunk, 2 új telefonvonalunk egyikén az Internet csatlakozást biztosítjuk (1996). TV, zenei berendezés, video, új fénymásoló beszerzése is lehetővé vált.

Az országban tapasztalható nyugtalanító gazdasági helyzet ellenére az önkormányzat biztosította/biztosítja a könyvtár zavartalan, jó színvonalú működésének feltételeit.

A Városi Könyvtár egy fiókkönyvtárat működtet, mely közös fenntartású a Móra Ferenc Általános Iskolával.

Megnyitásakor a lakótelep közművelődési gyermekkönyvtára funkcióját is megkapta az iskolai feladatok mellé, mára már inkább csak a Móra-beliek látogatják e céllal, a Herman Ottó Általános Iskola tanulói szinte egyáltalán.

Az 1997. év végi könyvtári adatok: (Városi és Fiókkönyvtár együtt)

A beszerzésre fordított összeg: 2.800 eFt

A beszerzett dokumentumok száma: 3110 db (átlagár kb. 900,- Ft)

Az állomány nagysága: 94.008 db, ebből könyv: 85.328 db

A beiratkozott olvasók száma: 3.136 fő, a lakosság 16,1 %-a

A 2 könyvtárat 97-ben 32.765 fő látogatta és összesen 74.131 kötetet kölcsönzött.

A könyvtárhasználók arányai és szokásai jelentősen változtak az elmúlt két évtizedben. Pakson a felnőtt lakosság látogatja nagyobb arányban a könyvtárakat (az összes olvasó 67,38 %-a 14 év feletti).

Míg korábban a kölcsönzés, elsősorban a szépirodalom kölcsönzése vezetett a szolgáltatások sorában, mára számban és arányban megnőtt a helyben olvasók száma (irreálisan magas könyv- és lapárak). A kölcsönzött könyvek között egyre több a szakirodalom (a gyermekkönyvtárakban is). Nagyon sokan csak egy-egy adatot kérnek, azt is inkább telefonon, s erre bizony sokszor nem elég sem a létszám, sem a telefonvonal.

A Városi Könyvtár csatlakozott egy országos könyvtári számítógépes fejlesztési programhoz (TEXTLIB). Ez évben megkezdjük az állomány gépre vitelét, s tervezzük a könyvtári munkafolyamatokat teljesen gépesíteni.

Pillanatnyilag a helyszűke a legnagyobb gondunk, nehézkes a hozzáférés a szekrényekbe zsúfolt helytörténeti anyaghoz, a zenei részleg pedig meglepte óta nem működtethető funkciójának megfelelően hely hiányában. Már 50-60 m²-nyi bővítés is enyhítene gondjainkon.

Amiről a Városi Könyvtár egyelőre nem is álmodhat, az a Móra Ferenc Általános Iskolában lévő könyvtárban két éve megvalósult.

Alapterülete az iskolavezetés jóvoltából csaknem a duplájára nőtt. Ma Tolna megye egyik legszebb és legtágasabb könyvtára. Működéséhez is megfelelő beszerzési keretet biztosít az iskola.

A **VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT** húsz éve megnyitott épülete nagyobb felújításra vár, bár működése óta folyamatosan karban tartották, szepítették, alakították. A nehezen hasznosítható hatalmas előterekből kiállítóhelyiség és Ifjúsági Iroda lett.

A húsz év alatt változást hozott a ház életébe, hogy az amatőr művészeti csoportok néhány éve egyesületi formában működnek (ld. civil szervezeteknél!). Az új évtized hozta a gazdasági jellegű tevékenység erősödését: ruha-, bútor-, cipő-, karácsonyi vásárnak gyakran adnak helyet.

A korábban nagyon népszerű tanfolyamok, elsősorban a nyelvtanfolyamok iránt csökkent az igény. Eredményesebbnek tartják az egyéni tanulást, no meg a művelődési házon kívül többen foglalkoznak vállalkozásban nyelvoktatással.

Továbbra is népszerűek a nagytermi rendezvények (csak a légkondicionálás hiányzik nagyon), a két színházbérlet előadásai teltházusak. A színházterem ad helyet a gyermekszínház előadásainak, városi és vállalati ünnepeknek, a helyi együttesek önálló estjeinek...

1992. április 01-jétől ott működik a Városi Mozi is, heti három alkalommal vetítenek filmet.

Látogattak a műv.ház. gyermekprogramjai, a szünidei foglalkozások, hobbi-börze, a nyári napközis tábor.

1994-től a nyári szünidőben olvasótábort szerveznek a határokon túli magyar középiskolásoknak. A tábor vezetője Gutai István népművelő. A tábor anyagi fedezetét részben a művelődési ház biztosítja, nagyobb részt azonban pályázatokon nyerik.

1988 novemberében nyitotta meg kapuját a művelődési házban a **PAKSI IFJÚSÁGI INFORMÁCIÓS ÉS TANÁCSADÓ IRODA** az Állami Ifjúsági és Sporthivatal valamint a KISZ KB pályázatának elnyerésével. Fő feladata segítséget nyújtani az ifjúság számára a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásához; információval (utazás, kirándulás, szálláshelyek, színház, jegyek, pályázatok, képzés, korrepetálás stb.); tanácsadással (orvos, jogász, pszichológus ...); szolgáltatásokkal (fénymásolás, hirdetésfelvétel, telefax, üzenetközvetítés stb.)

A Művelődési Központ épületében és vele egy szervezeti egységben működik könyvtár is, mely a lakótelep 14 év feletti lakosságának ellátását szolgálja. A stabil - 620-660 fős - olvasótábor megalapozására a könyvtár állománya a 20 év alatt minőségileg változott, és az iskolai nevelő-oktató munkát segítő videotékával gazdagodott.

A könyvtárban néhány éve fogad kiállításokat a Könyvtár Galéria. Néhány szabad négyzetméterét kínálja "Bárkinek" kiállítás megrendezésére. Amatőr festők, fotósok kiállítása mellett láttunk már kézimunkákat, fazekastermékeket is.

10. évfolyamát nyitotta a bibliaismereti szabadegyetem, melyet szintén a könyvtáros szervez. Indulásakor célja volt a keresztény kultúrát nem ismerő, a Bibliát nem értő középiskolásoknak ismeretet adni. A hallgatóság zömét azonban a közép korosztály adja. Számukra egy évtizede szellemi és lelki élmény az ország minden tájáról meghívott teológusok, lelkipásztorok előadásait hallgatni.

1988. novemberében nyílt a művelődési házban az Ifjúsági Iroda. Alapításához 1 millió Ft-ot nyert a művelődési ház, ezt az összeget a városi tanács kiegészítette.

A művelődési ház megbízott igazgatója 1998-ban Darócziné Szalai Edit. A Könyvtárat megnyitása óta Gutai Istvánné vezeti. Az Ifjúsági Iroda munkájáért Pámer Ágnes felel, aki Pétersz Máriaától vette át a vezetést.

ÚJ INTÉZMÉNYEK

Az 1979-ben már meglévő és működő közművelődési intézmények sora bővült a kilencvenes években:

1991. november 27-én nyílt a **VÁROSI KÉPTÁR**, a modern művészetek háza, mely a volt Ifjúsági Ház (régábban Erzsébet szálló) emeletén kapott helyet. Az állandó kiállítás alapját a Lantos Ferenc pécsi képzőművész által vezetett (1980-85.) Vizuális Kísérleti Alkotótelep anyaga képezi.

Egy kisebb teremben a Paks és környékén élő, vagy valami módon Pakshoz kötődő alkotók munkái láthatók.

A kiállítás anyagának nagyobbik része az elmúlt 10 évben Pakson alkotó képzőművészek adománya a városnak. E képek reprezentálják a hetvenes-nyolcvanas évek magyar képzőművészetének élvonalbeli alkotóit (Bak, Keserű, Nádler, Halász Károly...).

A Képtár anyagát a Kulturális Minisztérium és a Nemzeti Kulturális Alap is rendszeresen támogatja műtárgyvásárlásokkal és ajándékozással. A Scholz Alapítvány 1998-ban 110 db alkotást ajándékozott a Képtárnak.

A Képtár szín- és formavilágával valamennyi korosztálynak élményt adó programot kínál. Szakmai vezetője Halász Károly helybeli festőművész.

1993. május 17-én ünnepélyes keretek között adták át rendeltetésének a **dunakömlödi FALUHÁZ**-at. Az intézmény az önkormányzat és az atomerőmű anyagi támogatásával valamint Dunakömlőd lakosságának jelentős társadalmi munkájával épület fel.

A Faluház ad otthont a városrész könyvtárának, a nyugdíjas klubnak, iskolai, munkahelyi, egyesületi összejöveteleknek, családi eseményeknek.

A vezetékes gáz bevezetésével párhuzamosan az épület előtt játszó- és pihenőparkot alakítottak ki. A lakosságot a havonta megjelenő Dunakömlödi Hírlevél tájékoztatja a programokról, rendezvényekről. Vezetője 1995-től Hornok László pedagógus, 1995-től Bodó Katalin népművelő.

1994. november 4. ünnepe volt a városnak. A XVIII. századi, műemléki védettségre érdemes felújított Cseh-Vigyázó kúriában megnyílt a **VÁROSI MÚZEUM**.

Paksiak régi álma valósult meg, hiszen évtizedekkel korábban lelkesen gyűjtötték a vágyott múzeum anyagát pedagógusok, diákok, helytörténészek...

A felújítási munkák során sikerült biztosan meghatározni az épület korát: "a kúria a török kiűzése után szinte azonnal megépült, legkésőbb a XVIII. sz. első évtizedében már állt. A sorozatos átépítések folytán az eredeti állapot oly mértékben sérült, hogy helyreállítása már csak részben volt lehetséges..." (Múzeumi tájékoztató). Így is a város egyik legimpozánsabb épülete.

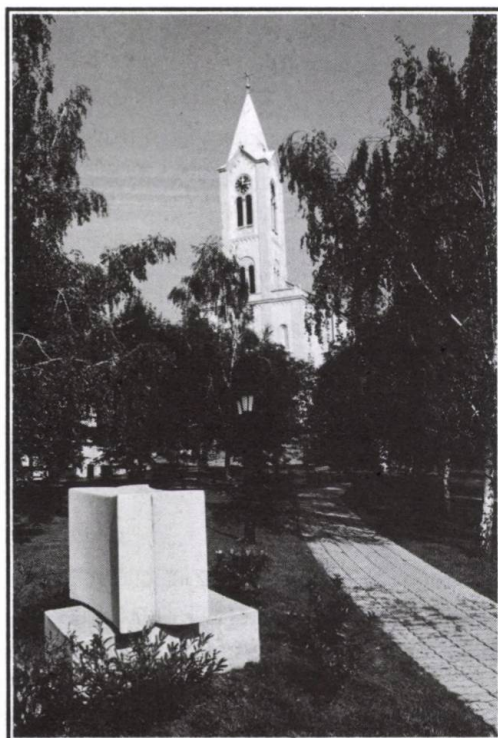
A "Paks múltjának tanúi" c. állandó kiállítás 5 helyiségben látható, s "a régészet, néprajz, és történettudomány által felkínált tárgyak és írott források megszólaltatására épült. Az egymásba nyíló öt helyiségben úgy vezetjük végig a látogatót a megközelítően hét évezred életén, hogy a szűkebb pátria mindennapjai és a nagy történelem lépései összesimulva alkossák meg e néma tanúk igaz vallomásait." (Tájékoztató)

A város területéről összegyűjtött emlékeket az épület gyönyörű boltíves pincéjében kialakított Kőtárban tekinthetik meg a látogatók.

A múzeumban gyakoriak az alkalmi kiállítások, melyek eseményszámba mennek a városban.

Az intézmény igazgatója 1993-1998. augusztusig Dr. Rosner Gyula régész, 1998-tól Péterfi Zsuzsanna régész.

CIVIL SZERVEZETEK

A második évtized nemcsak új vagy felújított művelődési intézményeket produkált. Az 1989/90-el kezdődő időszak a társadalmi változások következtében az önszerveződő civil szervezetek reneszánszát is meghozta, melyek közül több vette programjába kulturális feladatokat megvalósítását.

A Jámbor Pál Társaság megbízásából készített tanulmány a Paks-i civil szervezetek 1841-1949. címmel 96 paksi egyesületet sorol fel, közülük 19 kulturális/társasági csoport.

Lázár Ágnes könyvtáros a mai paksi civil szervezetek egy részét bemutató szakdolgozatában 11 működő civil szervezetet regisztrál, közülük 7 teljesen vagy részben művelődési programmal működik.

Elsőként a ma is legismertebb, a **JÁMBOR PÁL TÁRSASÁG** alakult meg 1988. október 6-án, s rá egy évre már el is indította Paks város és a társaság újságát. Az 1989. szeptemberétől kéthetenként megjelenő Paks-i Hírnök ma már hetilap, A Közvélemény 89-től évente 5-10-szer, 95-től már csak ritka alkalmakként megjelenő lap. 1993-ban második lapját is útjára bocsátotta a társaság. A Paksi Tükör művészeti-helytörténeti felvétel, nem vesztett népszerűségéből megjelenése óta.

A társaság könyvsorozat indítását is tervezte. A 10 év alatt 3 kötetet jelentetett meg: Csonka Ferenc Híador c. disszertációjának hasonmás kiadását (1944-1989); Szentesi Alajos: A paksi középiskola sporttörténete 1992.; és V. Deák Éva Tarisznyás Györgyiről írott könyvét 1993-ban.

A társaság érdeme az is, hogy 1998. március 15-én Jámbor Pál mellszobrát avatta a város. A szobrot a társaság javaslatára az önkormányzat és a PA Rt. állíttatta. A szobor egyúttal 48-as emlékhely is lehet, ismerve a költő szabadságharc alatti szerepét, s kényszerű emigrációjának történetét. A szobrot Farkas Pál, szekszárdi művész készítette.

Művelődési programokat szervez még az **Egymásért - társasági - Egyesület; a Finnlandia Kör; a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége; a Paks-i Polgári Kör; a Széchenyi Kör és a Nyugdíjas Klub**. Programjaik nyilvánosak.

Egyesületi keretben dolgoznak a korábban a művelődési ház művészeti csoportjaiként számon tartott: *Tűzvirág tánc-együttes, a Mazsorett csoport, a Kóktél társastánc kör, a Városi Vegyeskar, a Városi Fúvószenekar és a Schilling Roger Zenei egyesület* is.

E művészeti csoportok rendszeresen jelen vannak a több ezer látogatót vonzó városi rendezvényeken, ünnepségeken, biztosítva azok igen magas színvonalát.

A mára már hagyományos városi rendezvények:

1993 óta	sörfesztivál (tavaszi rendezvény)
1995 óta	augusztus 20. Duna-parti családi napok
1996 óta	mindenki karácsonya a Városháza előtti téren.

A városi rendezvények mellett országos, sőt nemzetközi versenyeken, fesztiválokon, minősítő programokon is részt vesznek a fenti együttesek.

A helyi kulturális életet színesítik a testvérvárosi ill. partnervárosi kapcsolatok. Bár nincs rendszeres kapcsolat a művészeti csoportok között, akciókhoz, rendezvényekhez kötötten bemutatkoztak az elmúlt években.

Reicherschofen, Gubin, Galánta muzsikusai, versmondói, sportolói. Lehetőség volt arra is, hogy cserelátogatások során ismerkedjenek egymás életével, mindennapok kultúrájával, szokásokkal.

A PAKSI SAJTÓ újrakezdetése és a helyi elektronikus sajtó megszületése is a kilencvenes évekre tehető.

A VÁROSI TELEVÍZIÓ

PAV-video néven alakult 1989 februárjában, s kéthetenként jelentkezett műsorral a lakótelepen. Vezetője Koós Attila volt. 1992-ben Városi TV néven újjászerveződött. Adásai addigra az egész városban foghatók voltak. Nagy Zoltán főszerkesztő pályázat útján került a vezetői székbe.

1995-től a főszerkesztő újra Koós Attila.

A TelePaks színes, változatos, aktuális műsorait ma már a hét hat napján láthatjuk, hamarosan napi 24 órában.

A műsorok nézettek és népszerűek. A napi híreken túl rendszeresen nézhetünk kulturális és sportműsorokat, van gyermekműsor, filmvetítés és magazinműsorok. Rendszeresen tudósít az önkormányzat testületi üléseiről, a városi ünnepekről és rendezvényekről.

A város nyomtatott újsága a **PAKSI HÍRNÖK**.

1989 szeptemberétől decemberig havonta egy mutatványszámmal jelentkezett, melyet ingyen kaptak a város lakói. Társadalmi munkában szerkesztették. Alapító főszerkesztő: Beregnyei Miklós.

Az újság 1990. januárjától 1994. áprilisáig kéthetenként, azóta hetenként jelenik meg.

A lap a főszerkesztők egyéniségétől is függően változó színvonalon tudósít a város mindennapjairól, esetenként a környező községekben történekekről is.

Kezdetben a közélet hírei mellett jelentős arányban jelentek meg helytörténeti írások, alkalmanként versek, rövid novellák. Ezek ma már kiszorultak az újságból, ahogyan a rejtély is. Több viszont a sport, a hirdetés, rendszeresen közli a helyi tv és rádió műsorát, az orvosi ügyeleti rendet.

A tetszetős külsejű lap 1500 példányban jelenik meg.

A főszerkesztők: Beregnyei Miklós (1989. 1. számtól az 1991. 1. számáig), László Kovács Gyula (1991. 1. számtól az 1992. 8. számig), Gutai István (1992. 9. számtól az 1993. 18. számig), Kiss G. Péter (1993. 19. számtól).

A FORTUNA RÁDIÓ a legfiatalabb. 1995. március 1-jétől sugároz műsort. Első főszerkesztője Patai Péter, az ESZI tanára volt.

Kereskedelmi rádióként működik, de ellát közszolgálati feladatokat is, ezért az önkormányzat is támogatja anyagilag.

1996-ban Dr. Csányi Kinga vette át a főszerkesztői feladatokat. Irányításával a megnövekedett műsoridőben hallhattunk híreket, sok-sok hirdetést és zenét, kulturális életünkről tudósítást, piaci körképet, tőzsdei híreket, sportot, telefonos játékot.

1998. április 15-től Strasser Andrea a főszerkesztő.

A Fortuna Rádió ma már a nap 24 órájában sugároz adást.

Bár zenei műsorait elsősorban a fiatalabb korosztályok élvezik, szolgáltató műsorukat, aktuális, gyors hírszolgálatukat érdemes figyelni.

Megélénkült a **HELYI KÖNYVKIADÁS** is. Az évkönyvek, évfordulós kiadványok mellett több értékes mű látott napvilágot az elmúlt 10 évben az önkormányzat, a PA Rt. civil szervezetek, egyházi és magánszemélyek kiadásában:

- Acsádi Rozália - László-Kovács Gyula: Fűszálakat sodor a szél. Versek. Szekszárd, 1994. Babits K.
- Acsádi Rozália - László-Kovács Gyula: Szemem sarkában elárulnak a nádasok. Versek. Szekszárd, 1998. Babits K.
- Csonka Ferenc: Híradó (Hasonmás kiadás: Bp., 1944. - Paks, 1989. Kiadó: a Jámber Pál Társaság
- V. Deák Éva: Elitelt neve: Tarisznyás Györgyi. Paks, 1993. Kiadó: a Jámber Pál Társaság
- Halász Károly: Privát adás. 1967-1993. Katalógus. Balassi Kiadó 1995.

- Dr. Horváth István: Tudásom oly kevés. Aforizmák. Paks, 1993.
(magánkiadás)
- Kernné Magda Irén: Városunk: Paks. Helytörténet általános iskolásoknak. Paks, 1997.
Kiadó: a Paks Város Polgármesteri Hivatala
- Millicentenárium Paks. Antológia (Szerk.: Oláh Zoltán) Paks, 1996.
Kiadó: Paks Önkormányzat
- Mozaikok a dunakömlődi ásatásokról. (Szerk.: Visy Zsolt). Pécs, 1989.
Kiadó: Paksi Közművelődési Intézmények Ig. és a pécsi JPTE Tört. tanszék)
- L. Németh Erzsébet: Tartozásaim. Versek. Paks, 1990. Kiadó: Paks Város Tanácsa
- L. Németh Erzsébet: Tölgyfakereszttel. Versek. Paks, 1995. (magánkiadás)
- Oláh Zoltán: Agyó. Versek. 1995.
- Paks. Fotóalbum. Írta és fényképezte Kiss G. Péter. Bp., 1992.
Kiadó: MTI Fotó Kft.
- Paks, a tízéves város: 1979-1989. (Szerk.: Tóth Lajos, Hazafi József) Paks, 1989.
Kiadó: Paks Város Tanácsa és a Paksi Városszépítő Egyesület
- Solyom Károly: Egy evangélikus gyülekezet a Duna partján. Paks, 1991.
Kiadó: a Paksi Evangélikus Egyházközség
- Szarka József: A követ énekelnek. Versek. Paks, 1998.
Kiadó: Paks Város Önkormányzata
- Székely Péter: Töredékek. Paks, 1995.
(magánkiadás)
- Szentesi Alajos: A paksi középiskola sporttörténete. Paks, 1992.
Kiadó: Jámbor Pál Társaság
- Szilánkok. Diákantológia. (Szerk.: Kiss Katalin és Lovászi Endre) Paks, 1995.
Kiadó: Paks Önkormányzat
- Szunnyadó hajnalok. Diákantológia. (Szerk.: Almási Anikó, Kövi Gergő)
- Voigt Wilfried - Farkas Sándor: A paksi határ növényvilága. Paks, 1996.
Kiadó: Paks, Önkormányzat
- A város mosolya. Album a virágos Paksról. (Szerk.: Ignits Miklósné)1998.
Kiadó: "Együtt a parlagnál ellen" Alapítvány
- Hazafi József - Gottwald Károly: Atomerőmű a Duna partján
(PAV nyomda 1983.)
- Kováts Balázs: Atomlecke (PAV Nyomda, 1988)
- Rósa Géza: Temetni jöttem (Paks, 1988)
- Vinnay István szerkesztésében: 10 éves a Paksi Atomerőmű Vállalat Bécs, 1992
- Bencze Géza szerkesztésében: Húsz év Paks, 1995.

Halász Károly festőművész:

20 év kiállításai

a Paksi Képtárban, a Városi Művelődési Házban és a volt Ifjúsági- és Úttörőházban

1979-ben Pécsről hazatelepülve a Városi Művelődési Központban kaptam állást. A pécsi képzőművészeti élet tapasztalatai alapján, a Janus Pannonius Múzeum Képzőművészeti Osztályának tevékenységéből merítve, valamint a kölni, grazi, kasseli, és amsterdami tanulmányutak tapasztalatai alapján indultak be a kiállítások, később pedig az alkotótelepek Pakson.

1979-ben nyitottunk Vasarely, Kassák kiállítással és egy nagyszerű válogatással a Modern Magyar Képtár gyűjteményéből. Ami Baranya-megyében a nyolcvanas években már természetes volt a kortárs képzőművészet sokoldalú bemutatásakor, az itt Tolna megyében „szentségtörésnek” számított. A politikai vezetést „orrba vágta” az új kiállítások sorozata, lila fejjel, fenyegetőzve tiltakoztak. Betiltottak zsúrizett kiállítást, fegyelmet osztogattak. Szerencsére alkalmanként sikerült megrendezni több, szakmailag fontos kiállítást a kötelezően ajánlottak mellett. Bemutattunk több fiatal, újgenerációs képzőművészt, akik ma már a szakmában az élvonalba tartoznak. Végigolvasva a több mint négyszáz kiállítás listáját, érzékelhető a változás, és hogy melyik évben mi történt. Manapság a demokrácia jogán mindenki kiállíthat a művelődési házakban és ez nagy változás. A szakértelem visszahúzódott a galériákba és a múzeumok kiállítótermeibe. Valószínű ez így is van rendjén. A népművelés az ma már nem közügy. Pakson mindig kiemelt támogatásban részesültek a Paks - és Paks környékén élő alkotók, a helyi kulturális értékek bemutatása. Elmondható, hogy húsz év után sok minden nincsen rendben a képzőművészeti kultúra házatáján Pakson. Nincsen megfelelő, korszerű, időszakos kiállító terem a városban. Nincsenek megfelelő terek, eszközök, szállítás, raktárak, stb. Nincsen megfelelő apparátus, amely megfelelő gondtal és precizitással elkészíti a kiállításokat. Ez nem akar ünneprontás lenni a húsz éves évfordulón, hanem szerény figyelmeztetés arra, hogy a képzőművészet reprezentálásának körülményeit is városi rangra kellene emelni. Az alapozás, úgy érzem - húsz év során megtörtént. Ez idő alatt a város első múzeuma a Paksi Képtár is megszületett. A gyűjtemény napjainkban szakmailag jelentős és nemzeti kincsnek számít.

A mellékelt listán bemutatjuk az elmúlt 20 év kiállításait, a programokon résztvevő művészek és művészettörténészek névsorát.

Az 1979-1998. között egyéni és csoportosan kiállító művészek névsora:

1. Abrahams Ivor, festőművész	20. Barabás Márton, festőművész
2. Ács Irén, fotóművész	21. Bárány Nándor, fotóművész
3. Ádám Zoltán, képzőművész	22. Baranyai András, grafikusművész
4. Aknay János, festőművész	23. Barcsay Jenő, festőművész
5. Alapfy Attila, fotóművész	24. Békei Ödön, fotóművész
6. Albers Joseph, festőművész	25. Benes József, festőművész
7. Almási László, fotóművész	26. Bertha Bencze László, képzőművész
8. Amerigo Tot, szobrászművész	27. Bicsár Vendel, iparművész
9. Angelo Pál, fotóművész	28. Birkás Ákos, festőművész
10. Anna Margit, festőművész	29. Bocz Gyula, szobrászművész
11. Anuskiewicz Richard, festőművész	30. Bodóczky István, képzőművész
12. Ata Kando, fotóművész	31. Bohár András, esztéta
13. Bak Imre, festőművész	32. Bojár Sándor, fotóművész
14. Bakos Gábor, képzőművész	33. Borbás Klára, szobrászművész
15. Baksai József, festőművész	34. Boros István, festőművész
16. Balkay Ferenc, képzőművész	35. Brochert Cristian, fotóművész
17. Balogh Rudolf, fotóművész	36. Budahelyi Tibor, szobrászművész
18. Banga Ferenc, grafikusművész	37. Buhály József, grafikusművész
19. Bányai Péter, fotóművész	38. Bukta Imre, festőművész

39. Bullás József, festőművész
40. Buttarelli Viviana, festőművész
41. Caié Womfred, képzőművész
42. Castelli Gianluigi, festőművész
43. Cavelini, képzőművész
44. Chesslay György, szobrászművész
45. Christo, képzőművész
46. Czeizing Lajos, fotóművész
47. Cziránszky Mária, szobrászművész
48. Császári Gábor, képzőművész
49. Csernus Tibor, festőművész
50. Csete György építész
51. Csiky Tibor, szobrászművész
52. Csizmadia László, festőművész
53. Csoháry Kálmán, grafikusművész
54. Csonka Károly, fotóművész
55. Csontó Lajos, grafikusművész
56. Csörgő Attila, képzőművész
57. Dagani Franco, képzőművész
58. Dallos László, fotóművész
59. Daniel András, képzőművész
60. Dechandt Antal, szobrászművész
61. Deim Pál, szobrászművész
62. Dévényi Mónika, festőművész
63. Domonkos-Nagy, fotóművész
64. Egry József, festőművész
65. Egyed László, fotóművész
66. Eifert János, fotóművész
67. Ék Sándor, grafikusművész
68. El Liszickij, képzőművész
69. Endre Béla, festőművész
70. Eperjessy Ágnes, képzőművész
71. Erdélyi Gábor, képzőművész
72. Erdélyi Mór, fotóművész
73. Erdős János, grafikusművész
74. Escher Károly, fotóművész
75. Ézsias István, szobrászművész
76. Fábíán Noémi, képzőművész
77. Fajó János, festőművész
78. Farkas Ádám, szobrászművész
79. Farkas Géza, fotóművész
80. Farkas Pál, szobrászművész
81. Fejes László, fotóművész
82. Fekete György, belsőépítész
83. Feledy Gyula, festőművész
84. Ferenczi Béni, szobrászművész
85. Ficzek Ferenc, képzőművész
86. Forgács Hann Erzsébet, szobrászművész
87. Formenti Raffaella, festőművész
88. Friedmann Endre, fotóművész
90. Fusz György, iparművész
91. Fuszenecker Ferenc, fotóművész
92. Fürtös György, iparművész
93. Gaál József, festőművész
94. Gábor Áron, festőművész
95. Gács György, grafikusművész
96. Gadányi Jenő, festőművész
97. Gajzágó Sándor, fotóművész
98. Galántai György, képzőművész
99. Galgóczy György, képzőművész
100. Gaudischek Erzs, fotóművész
101. Gayor Tibor, festőművész
102. Gelencsér Ferenc, fotóművész
103. Gellér B. István, képzőművész
104. Gémes Péter, grafikusművész
105. Gerber Pál, képzőművész
106. Gerhes Gábor, képzőművész
107. Gottwald Károly, fotóművész
108. Gross Arnold, grafikusművész
109. Gulácsy Lajos, festőművész
110. Gulyás Gyula, szobrászművész
111. Gyarmathy Tihamér, festőművész
112. Gyarmati Éva, képzőművész
113. Gyémánt László, festőművész
114. Gyimóthy György, iparművész
115. Haár Ferenc, fotóművész
116. Haász István, festőművész
117. Hajas Tibor, képzőművész
118. Hajdú László, fotóművész
119. Halász Károly, festőművész
120. Halbauer Ede, képzőművész
121. Haraszty István, szobrászművész
122. El Hassan Róza, képzőművész
123. Hegyi Gábor, képzőművész
124. Hemző Károly, fotóművész
125. Hencze Tamás, festőművész
126. Herczeg Nándor, képzőművész
127. Heritesz Gábor, szobrászművész
128. Hevesy István, fotóművész
129. Hincz Gyula, festőművész
130. Hoffmann Henriette, fotóművész
131. Hoffmann Viktor, fotóművész
132. Holling Róbert, fotóművész
133. Horváth István, fotóművész
134. Horváth Lajos, fotóművész
135. Horváth Olivér, festőművész
136. Hjørváth Péter, fotóművész
137. Inkey Tibor, fotóművész
138. Jankó János, fotóművész
139. Jávor Piroska, fotóművész
140. Jegenyés János, iparművész
141. Jelfy Gyula, fotóművész
142. Jokesz Antal, fotóművész
143. Joláthy Attila, festőművész
144. Julius Gyula, képzőművész
145. Kallós Oszkár, fotóművész
146. Kámán Gyöngyi, képzőművész
147. Kanczler István, festőművész
148. Kandinszkij, festőművész
149. Kankovszky Ervin, fotóművész

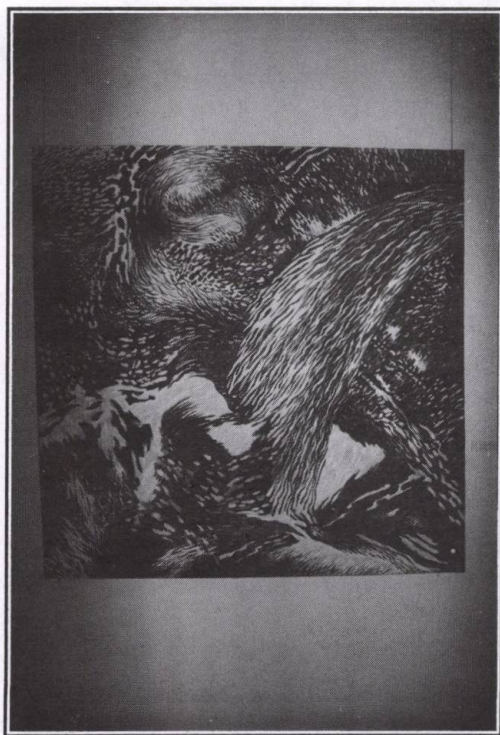
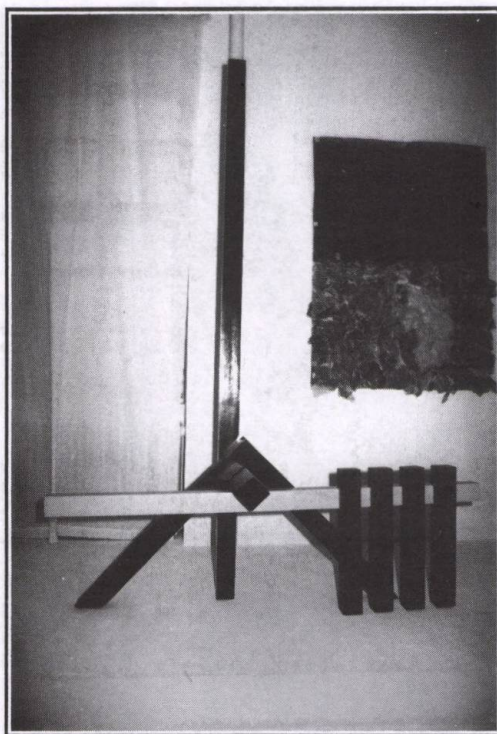
150. Kaposi György, fotóművész
 151. Károlyi Zsigmond, festőművész
 152. Kass János, grafikusművész
 153. KassákLajos, festőművész
 154. Kassalik László, festőművész
 155. Kazovszky El, festőművész
 156. Kegyes József, festőművész
 157. Kelemen Károly, festőművész
 158. Keleti Éva, fotóművész
 159. Keményffy Gábor, iparművész
 160. Kepes György, képzőművész
 161. Kéri Ádám, festőművész
 162. Kerny István, fotóművész
 163. Kertész André, fotóművész
 164. Kertészfy Ágnes, iparművész
 165. Kéry István, fotóművész
 166. Keserű Ilona, festőművész
 167. Kigyós Sándor, szobrászművész
 168. Kis Ildikó, iparművész
 169. Kismányoky Károly, képzőművész
 170. Kiss István, szobrászművész
 171. Klicsu Jajos, szobrászművész
 172. Knoll Éva, iparművész
 173. ifj. Koffán Károly, festőművész
 174. Kocsis Imre, festőművész
 175. Kohán György, grafikusművész
 176. Kolbe Mihály, festőművész
 177. Komoróczy Tamás, képzőművész
 178. Koncz András, festőművész
 179. Koncz Gyula, fotóművész
 180. Kondor Béla, festőművész
 181. Kontár György, iparművész
 182. Kopasz Tamás, festőművész
 183. Korga György, festőművész
 184. Korniss Dezső, festőművész
 185. Kosbor István, képzőművész
 186. Kósza Sipos László, képzőművész
 187. Kótai Tamás, festőművész
 188. Kóthay Gábor, grafikusművész
 189. Kovács Júlia, fotóművész
 190. Kovács Tamás, grafikusművész
 191. Kőhegyi Zoltán, fotóművész
 192. Kőnig Frigyes, festőművész
 193. Kőnig Róbert, grafikusművész
 194. Krawezun Haina, iparművész
 195. Kulinyi István, grafikusművész
 196. Kurucz D. István, festőművész
 197. Kutas László, szobrászművész
 198. Kutas Rudolf, fotóművész
 199. Lakner László, festőművész
 200. Landau Erzsébet, fotóművész
 201. Láng Imola, képzőművész
 202. Lantos Ferenc, festőművész
 203. Lantos Miklós, fotóművész
 204. Lengyel Lajos, fotóművész
 205. Lengyel Rita, grafikusművész
 206. Lenkey Zoltán, grafikusművész
 207. Lohse Richard Paul, festőművész
 208. Losonczy Tamás, festőművész
 209. Lőrincz Etel, iparművész
 210. Lőrincz Mihály, fotóművész
 211. Lugossy László, festőművész
 212. F. Lugossy László, képzőművész
 213. Lukácsi László, iparművész
 214. Malevics Kazimir, festőművész
 215. Marazzi Maria Laura, képzőművész
 216. Márffy Ödön, festőművész
 217. Marosán Gyula, festőművész
 218. Martin József, fotóművész
 219. Martinszky János, festőművész
 220. Marton Ervin, fotóművész
 221. Martyn Ferenc, festőművész
 222. Máté Olga, fotóművész
 223. Mattis-Teutsch Waldemar, festőművész
 224. Maurer Dóra, képzőművész
 225. Mayer Berta, festőművész
 226. Mazzag István, festőművész
 227. Medve Zsuzsa, képzőművész
 228. Medgyessy Ferenc, szobrászművész
 229. Mengyán András, képzőművész
 230. Merola Mario, festőművész
 231. Mészáros István, fotóművész
 232. Milanessi Gianfranco, festőművész
 233. Mocsári Mária, iparművész
 234. Móder Dezső, szobrászművész
 235. Mohonyi Nagy László, képzőművész
 236. Móker Zsuzsa, iparművész
 237. Molnár Edit, fotóművész
 238. Molnár M. György, festőművész
 239. Molnár Sándor, festőművész
 240. Molnár Zsuzsa, iparművész
 241. Montvai Attila, fotóművész
 242. Mözsi Szabó István, festőművész
 243. Mulasics László, festőművész
 244. Müllner János, fotóművész
 245. Nádas Éva, iparművész
 246. Nádler István, festőművész
 247. Nádor Katalin, fotóművész
 248. Nagy Előd, festőművész
 249. Nagy Gábor Mihály, szobrászművész
 250. Nagy György Sándor, fotóművész
 251. Nagy Hédi, iparművész
 252. Nagy István, festőművész
 253. Nemes Csaba, képzőművész
 254. Nemes Endre, festőművész
 255. Nemes Ferenc, képzőművész

256. Nemes Nikolett, festőművész
 257. Németh József, grafikusművész
 258. Nesbitt Lowel, képzőművész
 259. Oszoli Istvánné, festőművész
 260. Pap János György, iparművész
 261. Pásztor Gábor, képzőművész
 262. Pécsi József, fotóművész
 263. Pécsi József, fotóművész
 264. Perger László, festőművész
 265. Perneczky Géza, képzőművész
 266. Péter Ágnes, szobrászművész
 267. Pető Barna, képzőművész
 268. Pető Hunor, képzőművész
 269. Pető János, festőművész
 270. Pevsner Gabo, szobrászművész
 271. Pinczehelyi Sándor, festőművész
 272. Platty György, festőművész
 273. Plóhn József, fotóművész
 274. Plolm József, fotóművész
 275. Pór Bertalan, festőművész
 276. Rácmolnár Sándor, grafikusművész
 277. Rácz Endre ifj., fotóművész
 278. Rácz Endre, fotóművész
 279. Ragó Lóránt, grafikusművész
 280. Rajnai Móni, festőművész
 281. Raszler Gábor, fotóművész
 282. Raszler Károly, grafikusművész
 283. Raysse, festőművész
 284. Regős Anna, iparművész
 285. Reich Károly, grafikusművész
 286. Rév Miklós, fotóművész
 287. Révai Ilka, fotóművész
 288. Révész Tamás, fotóművész
 289. Révész Zoltán, fotóművész
 290. Ricci Guiuseppe, festőművész
 291. Ritter János, képzőművész
 292. Robert Capa, fotóművész
 293. Rodcsenko, szobrászművész
 294. Rohonczi István, képzőművész
 295. Rónai Dénes, fotóművész
 296. Rosenquist, festőművész
 297. Rot Diether, képzőművész
 298. Róth László, fotóművész
 299. Rózsa Endre, grafikusművész
 300. Rudnay Gyula, festőművész
 301. Samaha Kabalan, festőművész
 302. Sameer Marakius, grafikusművész
 303. Sarkadi Péter, grafikusművész
 304. Sáros András Miklós, grafikusművész
 305. Schaár Erzsébet, szobrászművész
 306. Scholz Erik, festőművész
 307. Schubert Péter, grafikusművész
 308. Scmal Károly, grafikusművész
 309. Sebestyén Zoltán, festőművész
 310. Séd Miklós, grafikusművész
 311. Simon Béla, festőművész
 312. Smetana Ágnes, iparművész
 313. Somogyi Győző, grafikusművész
 314. Somogyi Tamás, festőművész
 315. Soós Tamás, festőművész
 316. Staub Ferenc, festőművész
 317. Sugár János, képzőművész
 318. Surányi Anna, iparművész
 319. Swierkiewicz Róbert, képzőművész
 320. Szabados Árpád, festőművész
 321. Szabó Dezső, fotóművész
 322. Szalay Ferenc, festőművész
 323. Szatmári Juhos László, szobrászművész
 324. Székely András, fotóművész
 325. Szemethy Imre, grafikusművész
 326. Szépfalvi Ágnes, képzőművész
 327. Szerencsés János, fotóművész
 328. Szikora Tamás, festőművész
 329. Szirtes János, festőművész
 330. Szöllősy Kálmán, fotóművész
 331. Szőnyi György, festőművész
 332. Szőnyi István, festőművész
 333. Tamási Péter, fotóművész
 334. Tasnási László, fotóművész
 335. Tatlin Vlagyimir, szobrászművész
 336. Tilles Béla, szobrászművész
 337. Timár Péter, fotóművész
 338. Tischler Ferenc, szobrászművész
 339. Tokai András, fotóművész
 340. Tornyai János, festőművész
 341. Tóth Árpád, képzőművész
 342. Tóth Emőke, szobrászművész
 343. Tóth Gábor, képzőművész
 344. Tóth György, fotóművész
 345. Tóth Julianna, fotóművész
 346. Török János, iparművész
 347. Török László, fotóművész
 348. Uecker Günter, képzőművész
 349. V. Delast Elena, festőművész
 350. V. Reismann Mariann, fotóművész
 351. Vagyóczky Károly, képzőművész
 352. Vajda Ernő, fotóművész
 353. Vajda Júlia, festőművész
 354. Valkó László, festőművész
 355. Vámos László, fotóművész
 356. Varga Imre, szobrászművész
 357. Várnai Gyula, képzőművész
 358. Vasarely Victor, festőművész
 359. Vassányi B., fotóművész
 360. Vaszkó Erzsébet, fotóművész
 361. Véber Imre, fotóművész
 362. Vécsi Attila, fotóművész
 363. Végh András, festőművész

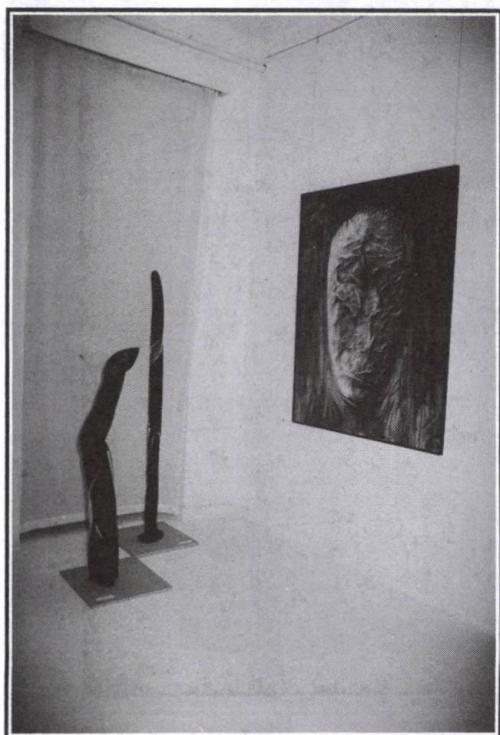
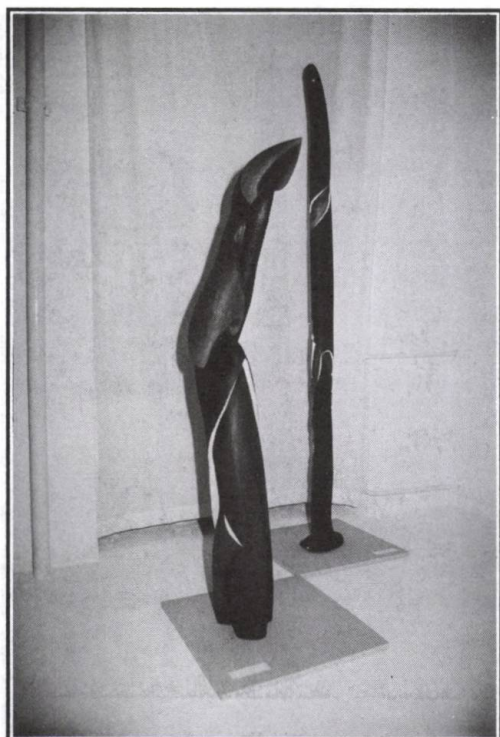
- 364. Veres Andro, képzőművész
- 365. Vesselmann Tom, festőművész
- 366. Veszely Ferenc, grafikusművész
- 367. Vető János, képzőművész
- 368. Vidarényi Iván, fotóművész
- 369. Vigivszky István, képzőművész
- 370. Vilt Tibor, szobrászművész
- 371. Vincze Ottó, képzőművész
- 372. Vogl Filemon, képzőművész
- 373. Wahorn András, képzőművész
- 374. Warhol Andy, képzőművész
- 375. Záborszky Gábor, grafikusművész
- 376. Zala Tibor, grafikusművész
- 377. Zalaváry József, képzőművész
- 378. Zalka Éva, fotóművész
- 379. Zemplényi Magda, grafikusművész
- 380. Zielinczky Tibor, képzőművész

**Pakson közreműködő művészettörténészek
1979-1998. között**

- 1. Aknai Katalin, művészettörténész
- 2. Aknai Tamás, művészettörténész
- 3. Begovác Rózsa, néprajzkutató
- 4. Beke László, művészettörténész
- 5. Bereczky Lóránd, művészettörténész
- 6. Bezeredy Győző, helytörténész
- 7. Chikán Bálint, művészettörténész
- 8. Dévényi István, művészettörténész
- 9. Dömötör János, művészettörténész
- 10. Fábíán László, esztéta
- 11. Hárs Éva, művészettörténész
- 12. Hegyi Lóránd, művészettörténész
- 13. Keserű Katalin, művészettörténész
- 14. Kovács Károly, művészettörténész
- 15. Kovács Péter, művészettörténész
- 16. Kovalovszky Márta, művészettörténész
- 17. Kratochwill Mimi, művészettörténész
- 18. Lóska Lajos, művészettörténész
- 19. Merhán Orsolya, művészettörténész
- 20. Pernecky Géza, művészettörténész
- 21. Rideg Gábor, művészettörténész
- 22. Romváry Ferenc, művészettörténész
- 23. Rosner Gyula, régész
- 24. Sárkány József, művészettörténész
- 25. Sümegi György, művészettörténész
- 26. Szabó Júlia, művészettörténész
- 27. Szabó Zoltán, néprajzkutató
- 28. Szepes Hédi, művészettörténész
- 29. Szilágyi Miklós, néprajzkutató
- 30. Varga Koppány, művészettörténész

Részlet a kiállítás anyagából

Részlet a kiállítás anyagából

Kiállítások Pakson 1979-1998 között

(A Városi Művelődési Központban, az Ifjúsági Házban és a Paksi Képtárban)

1979.

1. Vasarely grafikái (a JPM. gyűjteményéből)
2. Krakkói grafikusok
3. Széles Judit textiliparművész kiállítása
4. Kassák Lajos grafikái (Kassák Lajosné gyűjteményéből)
5. Christián Borchert fotói
6. Népművészeti kiállítás
7. Naiv festők kiállítása (Népművelési Intézet válogatása)
8. Schwerin-Komlói zeneiskola gyermekrajz kiállítása
9. Staub Ferenc festményei
10. M. Szűcs Ilona festőművész kiállítása
11. Pécsi József fotói
12. Escher Károly fotói
13. Marton Ervin fotói
14. Horváth Lajos fotói
15. Fejes László fotói
16. Keleti Éva fotói
17. Lantos Miklós fotói
18. Molnár Edit fotói
19. Friedmann Endre fotói
20. "Tánc a fotóművészetben", fotókiállítás
21. Horváth Péter fotói
22. "A Jazz világa", fotókiállítás
23. Almási László fotói
24. Képek a Modern Magyar Képtárból

1980.

1. Oszoli Istvánné festményei
2. Szabady Veronika kerámiai
3. Fajó János festőművész grafikái
4. "Pécsi Műhely" kiállítása
5. Vass-Halász, paksi képzőművészek
6. "Psichorealizmus", rajzok
7. Zsámár Tibor festményei
8. Vizuális Kísérleti Alkotótételep 1980.
9. Balogh Rudolf fotói
10. Keleti Éva, "Indiai emberek", fotó kiállítás
11. "Kultúránk alkotói", fotó
12. Rácz Endre, "Visszamegyek a falumba", fotó
13. Révész Tamás, "Búcsú a cigánytelepektől", fotókiállítás
14. Századeleji fotóművészek munkái
15. Vajda Ernő, "Változatok öt témára", fotók
16. Domonkos Nagy, üvegművesség, fotókiállítás
17. Alapfy Attila fotói
18. Eifert János fotói
19. Czeizing Lajos gyűjteményes kiállítása
20. "Hortobágy melléke", fotókiállítás
21. Ata Kando, "Szabadság vagy halál", fotókiállítás
22. Vassányi B., reklámfotók
23. Poster kiállítás XX. sz. képzőművészetéből válogatás
24. Tér'97. iparművészeti kiállítás
25. István Király Múzeum grafikái

1981.

1. Határ János festményei
2. Az Országos Vízügyi Múzeum gyűjteményének bemutatója
3. Vizuális Kísérleti Alkotótelep II.
4. Voinea Delast Elena
5. A fóti, pécsi, szekszárdi úttörők rajzai
6. Eifert János fotói
7. Borbás, Halász, El kazovszkij, Záborszky kiállítása
8. Dokumentum 3No kortárs fotó kiállítás
9. Nádler István festőművész kiállítása
10. Virágkiállítás

1982.

1. Nagy Előd, festőművész (PAV, ösztöndíjas)
2. Kiss István, szobrászművész
3. Szöllőssy Enikő, acélplasztikái
4. Kegyes József, festő emlékkiállítás
5. Kasselik László, festő-rajztanár emlékkiállítás
6. Fotótextil
7. Gottwald Károly fotói
8. Tokaji András, fotók
9. Czeizing Lajos gyűjteményes fotókiállítás
10. Inkey Tibor fotói
11. Ács Irén, fotók
12. Koncz Zsuzsa fotói
13. Timár Péter fotókiállítás
14. Vámos László - Kodály Zoltán fotói
15. Bojár Sándor fotói
16. Hemző Károly fotói
17. Gyermekek itthon és a nagyvilágban fotókon
18. Nagy György Sándor fotói
19. BBS dokumentumok
20. Egyiptom művészete, reprodukciók
21. A görög civilizáció, reprodukciók
22. Mezopotámia, reprodukciók
23. A Római civilizáció, reprodukciók
24. Bizánc, reprodukciók
25. Afrikai maszkok, reprodukciók
26. Természeti népek művészete, reprodukciók
27. Geuguen festészete reprodukciókon
28. Bajkál - Amúr vasút fotókon
29. 60 éves a Szovjetunió
30. Krakkow műemlékei fotókon
31. CEDOK - Cseh Kultúra anyagából, fotók
32. ÁFÉSZ bemutató
33. Bemutatkozik a PAV
34. Szovjet filmplakátok
35. Közlekedésbiztonsági kiállítás
36. Műszaki könyvkiállítás
37. Gyermekkönyvhét
38. "Kisparaszti gazdaság eszközei", néprajzi kiállítás

11. Gyermekrajzok
12. Folyóirat kiállítás
13. Ellenségünk az alkohol
14. Garázdaságtól az emberölésig
15. Skoda export
16. MSZBT fotók a Szovjetunióról
17. Helytörténeti szakkörök bemutatója
18. "Első" fotókiállítás
19. A Képzőművészeti Világhét műtárgyai 1981.
20. A XIX. és XX. szd. egyetemes művészete

1983.

1. Simon Béla festőművész kiállítása
2. Szentendrei grafikai műhely
3. Paks kulturális történetéből I.
4. Friedrich Ferenc és Budahelyi Tibor szobrászművészek
5. Kor-Kör-Kép-Körkép, grafikák a MNG gyűjteményéből
6. Kutas László - Hoffmann Henriette
7. Paksi Műhely
8. Vizuális Kísérleti Alkotótelep I.
9. Grafikák a MNG gyűjteményéből
10. Holling Róbert fotói
11. "Új Ikarusz", Tóth György fotói
12. Almási László, "Sportfotók"
13. A paksi járás fiatal alkotói
14. 5 éves a paksi MMK
15. Nagy György Sándor fotói
16. Képcsarnoki vásár
17. Könyvkiállítás
18. Gyermekrajzok
19. Bemutatkozik a paksi ÁG
20. Móricz Zsigmond fotókon
21. Paul Klee reprodukciókon
22. Afrikai maszkok
23. XIX-XX. sz. festészete reprodukciókon
24. Vizuális Kísérleti Alkotótelep II.
25. Válogatás fotóművészeink alkotásaiból

1984.

1. Válogatás Kecskeméti Naív Művészek Múzeuma anyagából
2. Vásárhelyi Mesterek I.
3. Timár Péter fotói
4. Képző- és Iparművészeti Szövetség Dél-Dunántúli Szervezetének kiállítása
5. Nemzetközi fotópályázat anyagának kiállítása
6. Amerigo Tot, szobrászművész (JPM anyagából)
7. Fotótörténeti kiállítás (a Magyar Fotóművészek Archívumából)
8. Tolna megyei amatőr képzőművészek kiállítása
9. Fuszenecker Ferenc fotói
10. Montvai Attila fotói
11. Varga Imre szobrai

1984.

1. Válogatás Kecskeméti Naív Művészek Múzeuma anyagából
2. Vásárhelyi Mesterek I.
3. Timár Péter fotói
4. Képző- és Iparművészeti Szövetség Dél-Dunántúli Szervezetének kiállítása
5. Nemzetközi fotópályázat anyagának kiállítása
6. Amerigo Tot, szobrászművész (JPM anyagából)
7. Fotótörténeti kiállítás (a Magyar Fotóművészek Archívumából)
8. Tolna megyei amatőr képzőművészek kiállítása
9. Fuszenecker Ferenc fotói
10. Montvai Attiia fotói
11. Varga Imre szobrai
12. Czeizling Lajos fotói
13. Gross Arnold - Gajzágó Sándor grafikái
14. Vizuális Kísérleti Alkotótelep 1984. kiállítása
15. Új törekvések a 60-as években
16. Móker Zsuzsa kerámiai
17. Manet reprodukciókon
18. Paks képekben, festmények
19. Jegenyés János, üvegiparművész

1985.

1. Paks és környékén élő nem hivatásos képző- és iparművészek kiállítása
2. Képző- és iparművészek Tolna megyéből
3. Vizuális Kísérleti Alkotótelep, Paks 1985.
4. Kéri Ádám, festőművész
5. Képző- és iparművészet együtt a lakásban
6. Voinea Delast Elena
7. Új művészet 1975-85.
8. A Pécsi Helytörténeti Múzeum Kiállítása, "Emlékek nagyanyáink világából"
9. Staub Ferenc festményei
10. Paks kulturális történetéből II., Paks képekben
11. Tánc a fotóművészetben, fotó
12. Marton Ervin emlékkiállítás, fotó
13. "Ville de Paris", fotó
14. Balogh Rudolf, fotó
15. Horváth István fotói
16. Kapossi György, "Hortobágy", fotó
17. Reismann Mariann, "Szülők és gyermekek", fotó
18. Tasnádi László, Polaroid SX 70. fotó
19. Vigivszky István, "Fejfák és kopjafák"

1986.

1. Fekete György, iparművész
2. Korga György - Lengyel Rita
3. Dunaújvárosi Műhely kiállítása
4. Művészet Kísérleti Alkotótelep, Paks
5. Oszoli Istvánné festményei
6. Tóth Julianna kiállítása
7. Nagy Előd festményei
8. Gorsium, István Király Múzeum fotói
9. Janus Pannonius Múzeum fotói
10. Galánta bemutatkozik
11. Dallos László "Lendítem a lábam", fotó
12. Fuszenecker Ferenc fotói
13. A Paksi Vizuális Műhely kiállítása Galántán, (Galánta)
14. Paksi kézimunkák

1987.

1. A Kacura villa titka, fotó kiállítás
2. Kép és fotó Paks, 1980-86.
3. Csepeli István, fafaragó
4. Martinek József, festőművész
5. Robert Capa fotói
6. "Új szenzibilitás", festmények
7. Almási László, sportfotók
8. Hemző Károly "Pest-Buda", fotó
9. A vászon művészete Baranyában, JPM anyaga
10. Atom a béke szolgálatában, dokumentum
11. Tamási Péter, "Etüdök"
12. Fejezetek egy újabb magyar fotóművészet történetéből II.
13. A Magyar Fotográfia Története I.
14. ifj. Rácz Endre fotói
15. Gtimár Péter "Etüdök"
16. Kovács Tamás, fotó
17. Hegyi Gábor, fotó
18. Hemző Károly, fotó
19. Horváth István, fotó
20. Artunion, képző-iparm. vásár
21. Síknyomás a kortárs magyar grafikában, MNG anyaga

1988.

1. Európai Iskola, grafikák a Modern Magyar Képtárból
2. Szabóné Mákos Margit festményei
3. Ritter János, paksi képzőművész
4. Mözsi Szabó István festőművész
5. Bocz Gyula szobrászművész
6. Fusz György, Kis Ildikó kerámikusművészek
7. Váci György, könyvkötő
8. Halbauer Ede grafikái
9. A magyar fotóművészet története I.
10. Tóth Emőke, szobrászművész
11. Fiatal Alkotók Köre, Paks
12. Gyermekrajz kiállítás
13. A magyar fotóművészet története II.
14. FIAK, VIKAT, Kór-kép II.
15. A természeti népek művészete, reprodukciók
16. Gelencsér Ferenc fotói
17. Találkozás a természettel, fotó
18. A gyermekek itthon és a ..., fotó
19. Török László, "Módosulás", fotó
20. Horváth István, "Akt", fotó
21. Vécsy Attila, fotó
22. Fegyverrel a hazáért, fotókiállítás
23. Kutas Rudolf, "Kő", fotó
24. Hemző Károly, "Ünnepek", fotó
25. Ville de Paris, fotó
26. Tasnádi László fotói
27. Escher Károly, fotó

1989.

1. 10 éves a város
2. 10 éves a paksi MMK
3. Mai magyar grafika, reprodukciók
4. XIX-XX. sz. Egyetemes festészete, reprodukciók
5. Lugosi László fotói, "Budapesti Neonok"
6. Rembrandt évszázada, reprodukciók
7. Peru művészete, reprodukciók
8. Festmények Erdélyből
9. Nemes Ferenc munkái
10. Manet festményei, reprodukciók
11. Rendőrségi kiállítás
12. Andy Warhol, xerox fotók
13. Hemző Károly fotói
14. Végh András festőművész kiállítása
15. Művészi üvegek, reprodukciók
16. Koncz Zsuzsa fotói, "Premier Plan"
17. Paks három fázisban, fotó, képzőművészet
18. Kór-kép 1983-84, paksi FIAK kiállítása
19. Gyórfy-Nagy-Streicher, paksi képzőművészek
20. Horváth István "Akt" fotók
21. Vizuális Kísérleti Alkotótelep I.
22. Vizuális Kísérleti Alkotótelep II.
23. Klasszikus művészi aktfotók, xerox
24. XX. sz. grafikák a Szépművészeti Múzeumból, reprodukciók
25. "Öreg fák", Vajda Ernő fotói

26. Gianluigi Castelli képzőművész kiállítása, Monzából
27. Népi fafaragások Baranyából, JPM anyaga
28. Szerencsés János Fotói "Loire völgyi kastélyok"
29. Makói Grafikai Alkotótelep mappái
30. Régi filmplakátok
31. Marty Ferenc - Journal '50.
32. Naív festészet
33. Görög vázarajok, xerox reprodukciók
34. Andy Warhol, xerox

1990.

1. Marty Ferenc - Journal '50
2. Andy Warhol, xerox fotók
3. Görög vázarajok, xerox reprodukciók
4. Nemes Endre, xerox reprodukciók
5. Oszoli Istvánné festményei
6. Goya rajzok, xerox
7. Csete György, fotó dokumentáció
8. Bercsényi, dokumentumok
9. Fejezetek a fotóművészet történetéből, fotókiállítás
10. Koffán Károly festő - Ciránszky Mária szobrászművész kiállítása
11. Vizuális Kísérleti Alkotótelep 1990-85.
12. Kínai régészeti és képzőművészeti kiállítás
13. A Paksi Műhely képzőművészeti kiállítása
14. Surányi Anna, kerámikusművész
15. Meditáció, képzőművészeti kiállítás
16. Mayer Berta festményei
17. Németh József képei
18. A XIX-XX. sz. Egyetemes művészet története, reprodukciók

1991.

1. Paksi alkotók kiállítása
2. Picasso rajzok (reprodukciók)
3. Kassák Lajos - xerox
4. Csonka Károly fotói
5. Oszter Dezső és Kiss Lenke kiállítása
6. Buttarelli, Dagani, Ritter, Halász
7. Dechand Antal szobrászművész kiállítása
8. Tíz év után, a VIKAT gyűjteménye
9. Galántai György MAIL ART gyűjteménye
10. Paksi nyugdíjasok kézimunka kiállítása
11. Sajtó fotó kiállítás
12. Lantos Ferenc képzőművész kiállítása
13. Szentkirályi Attila bemutatkozik
14. Poster kiállítás
15. A Paksi Képtár állandó kiállításának megnyitása

1992.

1. Kínai panoráma
2. Rajnai Móni, festő
3. Makó András, festő
4. Péter Ágnes, szobrászművész
5. Boros István, képzőművész
6. Vizuális Kísérleti Alkotótelep, 1992.

7. Galántai fotóklub
8. Atomermű kiállítása
9. Építészeti tervek Pakson

1993.

1. Reprodukciók, poszterek, fotók a XX. sz. egyetemes művészet történetéből
2. Kolbe Mihály grafikái
3. Lézerfényképek
4. Raffaella Formenti, Mrialauro Marazzi, Gianfranco Milanese, olasz képzőművészek
5. Helytörténeti kiállítás
6. Kabalan Samaha festő, Paris-Libanon
7. Vizuális Kísérleti Alkotótelep 1993.
8. Fiatal Alkotók Köre, Paks "A pont"
9. Perger László, festőművész
10. Kónig Frigyes, festőművész
11. Fin kiállítás
12. Új szerzemények a Paksi Képtárban, (PK)

1994.

1. Fiatal Alkotók Köre Paks, "A vonal"
2. Gelencsér János festő, Fiatalok Stúdiója
3. Új szerzemények, (PK)
4. Pécsi Művészeti Szakközépiskola
5. Trapp Ferenc - Szalay Ottó, Trombitás József, Gondos Mária
6. Zielinszki Tibor, Veres Andor, Bertha Bence László, (PK)
7. Polgárvédelmi kiállítás
8. Paksi Képtár - Paksi Képzőművészek Laudában
9. A Bresciami Művészeti Iskola kiállítása
10. Halász Károly I. 1969-1994. (PK)
11. 15 éves a város, Paks
12. Katolikus Iskola, gyermekrajzok
13. Paksi amatőr képzőművészek kiállítása 1994.
14. Vizuális Kísérleti Alkotótelep 1994.
15. Fiatal Alkotók Köre, Paks, "A folt"
16. Tehetséges Paksi Fiatalok Alapítvány kiállítása 1994.
17. Halász Károly II. grafikák 1964-1994.
18. Kanczler István festő kiállítása
19. Paksi képzőművészek, (Lauda)

1995.

1. Paks képeken és fotókon (PK)
2. Reprodukciók a XX. sz. Egyetemes Művészet Történetéből
3. Paksi Képtár képzőművész köreinek kiállítása 1995.
4. Paksi Műhely 1995.
5. Parti Galéria Pécsről
6. Vizuális Kísérleti Alkotótelep 1995.
7. Tehetséges paksi fiatalok pályázat kiállítása 1995.
8. Gyermekjátékok
9. Balkay Ferenc szobrász, Bp. Stuttgart
10. 100 éves a mozi
11. Finn plakátok

12. Feil József faragó Paksról
13. Válogatás a PK grafikáiból (Galánta)
14. Halász Károly (Galánta)

1996.

1. Amerikai népi textil
2. Gyermekrajzok I.
3. Paksi Alkotók Egyesülete
4. Paksi képek - életképek
5. IV. sz. Általános iskola, rajzok-kézimunkák
6. Paksi képek - életképek, gyermek csoport
7. Magyar tájak, vásárlással
8. Ritter János, paksi képzőművész
9. Gyermekrajzok II.
10. Tolnai képzőművész körök
11. Vizuális Kísérleti Alkotótelep, 1996.
12. Vizuális Kísérleti Alkotótelep, Gyermektábor
13. Válogatás a PK. anyagából, (PK)
14. H. Póka Emőke - Hadnagy György kiállítása
15. Nyugdíjasok kézimunkái
16. OTP Gyermekrajz kiállítása
17. Makó András festő kiállítása

1997.

1. Nagy Sándor, paksi festő
2. Szalvéta
3. Papp József, kerámiai
4. Mocsári Mária, képzőművész
5. Katolikus Iskola, rajzok és kézimunkák
6. Bohár András, képversek
7. Kanczler István, emlékkiállítás
8. Részlet a mozi történetéből
9. Mayer Zsófia festő paksról
10. Új szerzemények, PK. gyűjteményéből
11. Paksi Képtár képzőművész köreinek kiállítása
12. Alkotótelep 1997.
13. Alkotótelep - Gyermektábor 1997.
14. Stekli Zsuzsa, tűzzománc
15. Faragó kiállítás
16. Tehetséges paksi fiatalok 1997.
17. OTP Gyermekrajzok
18. Tóth László - Smuk Imre, dunaújvárosi képzőművészek
19. Makó András festő, Paks
20. Péger József, paksi alkotó

1998.

1. István Király múzeum plakátjai
2. Gelencsér Ferenc, Római istenek, istennők, fotókiállítás
3. Plóhn József, "48-as honvédportrék", (PK)
4. Schulz Erika emlékkiállítás
5. Dévényi Mónika kiállítása
6. A Paksi Képtár képzőművész köreinek kiállítása
7. Nyári Alkotótelep 1998.
8. VIKAT. 1998. kiállítása
9. Ragó Lóránt, grafikusművész
10. Gyórfy József festményei

Beregnyi Miklós:

Lapalapítások

(A Közvélemény és a Paksi Hírnök)

Az 1988-ban megalakult Jámbor Pál Társaság két lap megjelentetését is elhatározta. Az egyik lapot társulati lapnak szántuk, mely a névadó lapjának az újra indítását jelentette volna, míg a másik lap elképzelésünk szerint egy városi lap lenne.

A társulati lap - A Közvélemény - megjelentetése "csak" annyiban jelentett gondot, hogy nem volt rá pénzügyi fedezet. 1989 elején pályázatot nyújtott be a társaság az Eötvös József Alapítvány Kuratóriumához a lapkiadás anyagi támogatása érdekében. A pályázat pozitív elbírálást kapott, az Alapítvány 60.000,- Ft támogatást nyújtott a "A Közvélemény" című társulati lap megjelentetéséhez. Ezt az összeget már 1989 májusában megkapta a Társaság. Mivel a társaság jogilag bejegyzett egyesület, így minden más hivatalos szerv - itt a helyi állami és párt szervekre gondolok - beleegyezése nélkül indíthatott lapot. Ugyanis a Minisztertanács 58/1989.(VI.15.) MT sz. rendeletével módosított 12/1986.(IV.22.) MT sz. rendelete csak bejelentési kötelezettséget írt elő.

A lapindítási szándékunkat írásban elküldtük a Minisztertanács Hivatalába, ahonnan rövid időn belül megküldték az OKI-RAT-ot A Közvélemény című alap alapításáról, mely okirat a Városi Könyvtárban őrzött társulati dokumentumok között található.

A Társaság Gutai Istvánt bízta meg a lap szerkesztésével, és igyekezett minden segítséget megadni a lap indításához és a folyamatos megjelenéshez.

A Közvélemény első száma 1989. júliusában jelent meg, mely a július-augusztusi összevont számot jelentette. Az indulás évében havonta jelent meg, így 1989-ben öt szám látott napvilágot. A decemberi szám naptár melléklettel jelent meg, melyben Paks jelesebb épületeinek fotói voltak néhány, az adott épületre jellemző adattal.

1990-ben is havonta jelent meg a lap, kivéve a június-júliusi összevont 6-7-es számot, vagyis abban az évben 11 alkalommal adtuk ki a Közvéleményt. A decemberi számban szintén falinaptárt jelentettünk meg, melyen a Makovecz Imre tervezte Szentlélek templom fontosabb építési fázisai lettek megörökítve.

Gutai István felelős szerkesztő 1990. októberében lemond és kilép a társulattól is, így a novemberi számot már L. Németh Erzsébet jegyzi mint felelős szerkesztő.

Az 1990. október 25-i helyhatósági választások gyökeres változást jelentettek a Társaság életében, néhányan - politikai okok miatt - kiléptek a Jámbor Pál Társaságból. A városban élő és a kultúra területén tevékenykedő személyek "laza csoportosulását" megosztotta a politika. A társaság pénze megcsappant, a város üzemében elindult gazdaságpolitikai változások nem tették lehetővé a szponzori tevékenységet. Ennek következményeként évente egyre ritkábban jelent meg A Közvélemény. Országos pályázatokra hiába nyújtottunk be pályázatot, zömmel budapesti és országos hatáskörű civil szervezetek és lapok részesültek díjazásban. Az országos szervek a helyi önkormányzatokra bízta a helyi civil szerveződések, ami nem baj, csak ez igen kevés pénzzel jár.

Pénzhiány miatt a lap 1991-ben már csak öt alkalommal - január, február, március, augusztus, december - jelent meg, de a decemberi számban még ismét sikerült egy falinaptárt megjelentetni.

Később egyre csökkent a megjelenés gyakorisága, így 1992-ben három alkalommal (március, május, július), 1993-ban két alkalommal (április, november), 1994-ben egy alkalommal (március), 1995-ben két alkalommal (március, december) jelent meg a lap, és 1996-ban már meg sem jelent.

1997-ben két alkalommal (április, szeptember) látott napvilágot és lényeges tartalmi változások történtek, hiszen zömmel a Jámbor Pál életével kapcsolatos dokumentumok kerültek közlésre. Ebben az időszakban intenzíven kutattunk Jámbor Pál dokumentumok után, készülve halálának 100. évfordulójára. Közben a lap terjedelme is jócskán megnőtt, hiszen az 1997. áprilisi szám 39, míg a szeptemberi 2. szám már 43 oldalas.

Nagy örömet jelentett számunkra, hogy a Jámbor Pál dokumentumokat tartalmazó számokból több példányt kért a Petőfi Irodalmi Múzeum, a kalocsai Érseki Könyvtár, valamint Szabadka Város Könyvtára.

Az 1998-as évben sajnos csak egyetlen szám jelent meg az év elején, márciusban. Ez a szám az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója, és Jámbor Pál szobrának elkészülte alkalmából jelent meg.

Több szám nem jelent meg, és ennek oka lehet az a gusztustalan vita, mely a Jámbor Pál szobor helyének kijelölése körül kialakult, amelyet részletesen leírtam és megjelentettem ebben az 1-es számban.

A Jámbor Pál Társaság már megalakulásakor elhatározta, hogy megkísérli rávenni a Városi Tanács vezetését egy városi lap elindítására. Ennek érdekében 1989 elején vitát szervezett a helyi nyilvánosságról, mely vitára meghívta a tanács és párt helyi vezetőit. Ezen a fórumon nagy meglepetésünkre mindenki támogatta elképzelésünket, és a jelen lévő tanácselnök, Jákli Péter felkérte a társaságot, vállalja fel a városi lap elindításához szükséges szervezői munkákat. Ennek a munkának az első igen fontos állomása az volt, hogy meg kell győzni a tanácsi testületet is.

Úgy terveztük (Herczeg Ágnes, L. Németh Erzsébet, Gutai István és e sorok írója), hogy összegyűjtjük az országban megjelenő városi lapokat, és egy sajtókiállítás rendezünk az összegyűjtött anyagból. Erre a kiállításra 1989. március 17-én került sor, ugyanis ezen a napon volt a tanácsülés, melynek egyik napirendi pontja a városi újság elindításának a kérdése volt. A kiállítás jó hatással volt a tanácsstagokra, mert mielőtt a nagy terembe bevonultak volna, a folyosón megrendezett kiállítás megtekintésekor véleményt válthattak a látottakról. A testület egyhangúlag támogatta a városi lap elindítását szorgalmazó előterjesztést.

A tanácsülést követően felgyorsultak a szervezési munkák, március 23-án pályázatot írtunk ki az újság nevére. Tájékoztató szórólapokat és urnákat helyeztünk el a város több pontján. 1989. április 25-én a VB titkár (dr. Tóth Lajos) irodájában operatív értekezlet volt a városi lap indításával kapcsolatban. A megbeszélés résztvevői: Dr. Tóth Lajos, Vadász Pál, Herczeg Ágnes, D. Szabó Mária, Gutai István, Daróczy Béla és Beregnyei Miklós. A megbeszélésen a további szervező munkákról volt szó, kiket kellene felkérni a szerkesztőségbe, hogyan és kikkel oldható meg a cikkek írása, információgyűjtésének módszerei.

1989. május 30-án volt az alakuló szerkesztőségi ülés, melyen a kiírt pályázat elbírálása is megtörtént. A pályázatra 96 féle javaslat érkezett, íme néhány az ötletekből: Paksaméta; Partkép; Paksi Hírlap; Paksi Hírek; Paksi Szemle; Paksi Körkép; Polgárfüles; Paksi Módi; Atomváros; Házunk tája; Száll a szó; Paksi Szemmel; Párbeszéd; Dunatáj HÁRADÁS; és Paksi Hírnök. A szerkesztőség döntése alapján az újság neve Paksi Hírnök lett, névadója pedig Bálint István bácsi volt, nagy eszperantista, túl a nyolcvanadik évén. A jó ötletéért 1.000,- Ft pénzjutalomban részesült.

Közben folytak a hivatalos megbeszélések a Tolna Megyei Lapkiadó Vállalattal és a megyei nyomdával a lapkiadás feltételeiről.

A tanácsi vezetés és a szervező Jámbor Pál Társaság abban egyezett meg, hogy a leendő lapnak legyen egy főállású főszerkesztője, két tiszteletdíjas szerkesztője és egy társadalmi szerkesztőbizottsága.

Végül a tanácsi vezetés döntése alapján a lap főszerkesztője Beregnyei Miklós lett, a két szerkesztő pedig Herczeg Ágnes és Gutai István. A társadalmi szerkesztőbizottság elnöke Jáklí Péter tanácselnök lett, egyben a felelős kiadó is, tagjai pedig a következő személyek: Bogár Ágnes; Brebovskyné Pintér Márta; Dr. Ferenczy István; Gálosi János; Dr. Gera Judit; Kolbert Mátyás; Kőváry László; Molnár László; L. Németh Erzsébet; Pál József; Patai Péter; Schiller Józsefné; D. Szabó Mária és Zerza József.

1989. augusztus 31-én 1500-kor a fent említett szerkesztőség összeült és jóváhagyta az első szám cikkeit. Közben Major Ferenc elkészítette az újság fejlécét.

A szerkesztőségi ülés után Szekszárdra került az anyag, ahol Szűcs László János tervező-szerkesztő adta meg a lap formáját és ő vitte a nyomdába az anyagot.

A Paksi Hírnök első száma 1989. szeptember 26-án jelent meg 4000 példányban, melyet a posta terített a városban, ingyen kapott gyakorlatilag majdnem minden család. Az első három szám napilap formátumban jelent meg és a decemberi szám vette fel azt a formátumot, mely a mai napig megmaradt. Az első négy szám ingyenes volt és 4000 példányban lett nyomva, majd 2000 példányban jelent meg júliusig, júliustól pedig állandó jelleggel 1500 példányban látott napvilágot, 11,20 Ft volt a vételára.

A nagylétszámú szerkesztőség örült és kedvvel szerkesztette a lapot, ám a közelgő helyhatósági választások megosztották a lap körül bábáskodó embereket. Paks kulturális életében tevékenyen résztvevő "laza csoportosulás"-hoz tartozók mellett új, addig "ismeretlen" személyek tűntek fel különböző pártok színeiben. Szekérvárok jöttek létre - melyek ma még keményebben tartják magukat mint akkor - és minden gyanús és bizonytalan lett. Az akkori hangulatot ragyogóan adja vissza L. Németh Erzsébet: Keserű köszöntő című verse, melyet 1990. szeptember 28-án a szerkesztőségi ülésen nyújtott át a főszerkesztőnek, mely vers aljára ez volt írva: "Beregnyei Miklósnak, kommentár nélkül!"

Íme a vers:

KESERŰ KÖSZÖNTŐ

*Kezünkben már a telt pohár
talán búcsúzó szóra vár.
Az együtt eltöltött napokat
feledni soha nem szabad!*

*Volt baj, gond, szoros határidő,
morgás melyik szó hosszú "ő",
hogy írják itt az i-t az á-t
és cikkeken parázs viták!*

*De volt mosoly és nevetés,
öröm, egymásért létezés.
Legszebb kacaj, ha önmagunk
tudjuk nevetni s álmodón
csüngünk a hálás olvasón!*

*Hogy vége lett, az nem lehet!
Adjunk egymásnak most kezét:
hogy bármi lesz és bárki lesz
a Lapunk mindig is Példa lesz!*

*Kezünkben most a telt pohár
biztatón új cikkekre vár
és együtt tovább a csapat
bejár fel nem tört utakat...*

Sajtókiállítás megnyitója (1981. december 7.)

L. Németh Erzsébet:

Visszatekintés

Szokásomtól eltérően most visszafelé s nem előre nézek.

Furcsa, hogy csak 11 évet lépnek vissza a gondolataim. Valahogy sokkal hosszabbnak tűnik az elmúlt idő, az események tükrében.

Nem sokkal Paksra kerülésem után megkeresett egy kis csapat, amely akkor is és azóta is tevékeny részt vállal a város kulturális életében. Kértek, dolgozzak velük - sok munkát s nem babérokot ígértek.

Ők voltak azok, akik valami mást akartak s másképpen, mint addig volt - jobbat, tökéletesebbet, tisztábbat.

Sokat köszönhetek nekik - azoknak is, akik már meg sem ismernek, ha elmegyek mellettük, vagy foghegyről, kényszerből köszönnék - hiszen sokat segítettek abban, hogy paksivá váljak. Hogy elfogadjanak az ittlakók s én is elfogadjam, magaménak érezhessem a várost.

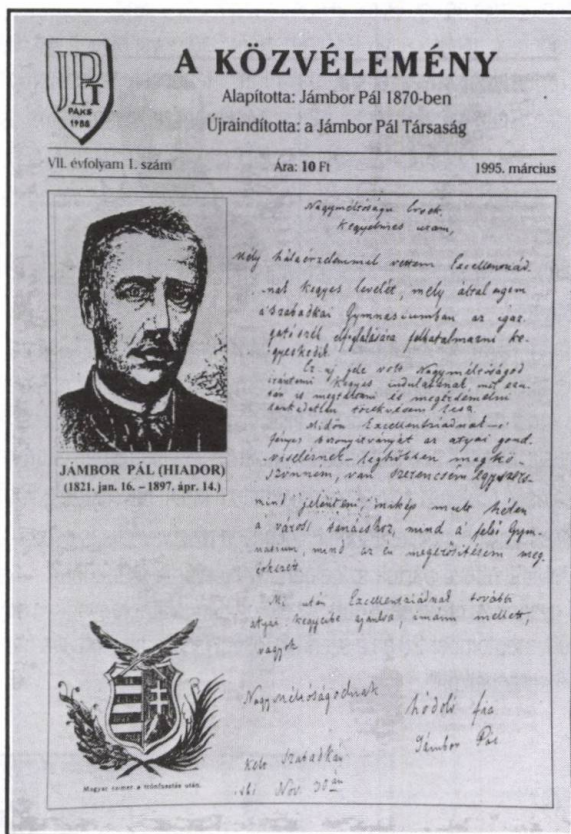
Nem konfliktusok, viták, nézeteltérések nélküli volt az elmúlt 11 év. Arra azonban büszke vagyok, hogy soha nem emberekkel, hanem mindig elvekkal vitáztam. Soha nem volt hátsó gondolatom, bántó szándékom, hiszen gyűlölöm a törtető átgázolást, az alattomos öngázolást, a mások kárára érvényesülést. Ezt még az ellenségeim sem tudják rámpírítani, sem mondataimban, sem cselekedeteimben ártó szándéknak nyoma soha nincs, nem is volt, s reménykedem abban, nem is lesz. Végzem a munkám, a magam mércéje szerint - megalkuvás nélkül, divatos irányzatokat kerülve, a magam s mások örömére.

A 11 éve alakult Jámbor Pál Társaság és lapja, a Közvélemény számomra nagyon fontos.

A Társaság azért, mert egy poéta előd nevét viseli, életét kutatja s őrzi emlékét.

A lapot Jámbor Pál indította 1870-ben, abban a szellemben, amit magam is sajátomnak vallok.

Azon igyekszem, hogy hasábjain mindig lehetőség nyíljon a párbeszédre, bemutatkozásra, vélemények ütköztetésére, s

remélem, a jövőben is elkerülnek hasábjait a politikai oldalszelek. Itt soha nem kapott, s nem kaphat helyet a suttogó propaganda, de a nyílt véleményütköztetést nagyon fontosnak tartom.

Emberi és írói hitvallásom: mindig hallgattassék meg a másik fél is...!

Ezért fáj az elhallgató, kirekesztő, megsemmisíteni akaró mentalitás, amit néha tapasztalok és érzek - s a megjelenés időszakos kihagyásainak is ez az oka.

Mennyire káros és káros a kultúra befolyásolni akarása, azt az a csapat, amellyel együtt indultunk, megtapasztalhatta.

Hiszen volt a Közvéleménynek egy elődje: a Paksi Mozaik.

Irodalmi szerkesztője voltam. Testközelből éreztem a hatalom packázását és megszenvedtem a lap halálát.

Átéltém azt a nem kis sokkot, amit a lap azonnali zúzdahalála okozott.

Nem szívesen beszélek róla, de nem felejttem...

A Paksi Hírnök is a mi gyermekünk, még most is annak érzem.

Ezért figyelem aggódva létezését, kritizálom, jobbítani szeretném s örülök, ha jó írást lelek benne.

Meglepett az a nem is olyan régi - de részemről már elfelejtett vers, amit az alapító főszerkesztő úr elémtett.

Köszönöm, hogy megőrizte s most közreadja.

Vállalom, most is minden sorát s szavát, de az utolsó három sort egy betű kihagyással, egy szó pontosítással módosítom:

.....
bízató új cikkekre vár
és együtt tovább a csapat
bejár fel nem tárt utakat...

Beregnyi Miklós
főszerkesztő
Paksi Tükör
Paks, Városi Könyvtár
Villany u. 1.

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

A Paksi Tükör V. évf. 4. 1998. decemberi számában szerkesztési-tördelési hibákkal jelent meg a Paksiak a szabadságharcban c. forrásközlésem II. része.

Kérem Önt, mivel sem nekem, sem - információim szerint - a lap olvasószerkesztőjének nem állt módjában a cikk kefelevonatát átnézni és javítani -, a következő lapszámában a tanulmány II. részét újraközölni szíveskedjék a levelem mellékleteként elküldött javítás szerint.

Kérem, ezt annak ellenére tegye meg, hogy az újraközlés elmaradása esetén én Önt nem fogom beperelni.

P a k s, 1999. január 4.

Kerné Magda Irén
múzeumpedagógus

Helvirelgazítás:

- A hibás tördelését elnézést kérek a szerzőtől és az olvasótól.
- Értelemzavaró sajtóhiba van a "Felnőtt lett az Atomerőmű című lap" cikkben is. (32. old.) (Zárójelben jegyzem meg: Paks városa viszont a rendszerváltás nagy vesztése, mert elmaradt az erőműbővítési program.)

Válasz a levélre:

A hivatkozott szerkesztési-tördelési hibákat a tördelő szerkesztő és a nyomda visszautasítja, ugyanis bizonyíthatóan a kapott, szerkesztett anyagnak megfelelően történt az említett anyagok tördelése.

Kernné Magda Irén:

Paksiak a szabadságharcban**1848-49.**

II. rész

A 48-as paksi származású honvédek névsorának összeállításához forrásként számos, főként a kiegyezés (1867) után született kiadvány is lehetőséget nyújt. A kiegyezést követő években már senkinek semmilyen oka nem fűződött ahhoz, hogy a szabadságharc honvédseregében való szolgálatát titkolja.

A források közül a legfontosabb a megyénként és városokként sorra alakuló 48-as honvédegyletek névsora, melynek hitelességét a túlélők személye garantálta: csak az lehetett az egylet tagja, aki hiteles okmányokkal vagy ennek hiányában két tanúval tudta bizonyítani, hogy 48-as honvéd volt. A Tolna megyei honvédegylet tagjainak névsorából a paksiak:

Forrás: Az 1867-ben összeállított Honvéd Emlékkönyv (TML)

Sorszám	Név	
877.	Nagy Miklós tüzemester	11. üteg
878.	Németh Alajos őrmester	3. huszárezred
879.	Tufner András altiszt	7. hza
880.	Hoffer Flórián közvitéz	2. hza
881.	Rédl Josef tűzér	
882.	Angyal Dániel tizedes	21. hza
883.	Podai (Dodai?) Gábor tizedes	Zrínyi szabadcsapat
884.	Szabados Pál tizedes	21. hza
885.	Burits Sándor tizedes	12. hza
886.	Halász András altiszt	hidászoknál
887.	Incinger István altiszt	1. hza
888.	Szalay István őrmester	57. hza
889.	Pintér Lajos közvitéz	
890.	Kováts András főutász	6. hza
891.	Farkas Ferenc főutász	6. hza
892.	Steiner András tizedes	32. hza
893.	Fater (Pater?) Josef közvitéz	5. hza
894.	Lengyel Gábor közvitéz	12. hza
895.	Balata Ferenc közvitéz	"
896.	Vámos János közvitéz	"
897.	Kollár János közvitéz	"
898.	Pap Mihály közvitéz	96. hza
899.	Matatits József őrmester	57. hza
900.	Reichay János közvitéz	
901.	Lucz Alajos közvitéz	7. hza
902.	Vitt Josef tizedes	192. hza
903.	Pintér István közvitéz	192. hza
904.	Verli János közvitéz	192. hza
905.	Reich Josef közvitéz	10. hza
906.	Steiner András közvitéz	6 tűzérhza
907.	Ruf(?) Reif Mihály közvitéz	
908.	Vadász György közvitéz	5. hza
909.	Dobis Károly tűzér	71. üteg
910.	Szalay Mihály közvitéz	142. hza
1138.	br. Rudnyánszky Iván huszárszázados	
1139.	Petrits Ferenc százados	
1140.	Kornis Pál százados	
1141.	Vigyázó Rudolf százados	
1142.	dr. Novák Sándor törzsorvos	
1143.	Nagy Miklós tüzemester	11. gyalog ütegnél
1144.	Ambrózy György főhadnagy	
1145.	Szemerey György huszárhadnagy	
1146.	Orosz Lajos hadnagy	
1241.	Éberling János altiszt	71. hza

Dolgozatom második részében azon egykori paksiak adatai olvashatók, akiknek neve a fontosabb enciklopedikus munkákban megtalálható, s életrajzukban szerepel, hogy 48-as honvédek voltak, továbbá (az általam ismert) történeti munkákban fellelhető életrajzi adataik ezt bizonyítják.

A felsorolt művek sorrendje a megjelenés évének időrendje szerint történik.

Bernstein Béla: A negyvennyolcas magyar szabadságharc és a zsidók c. munkájában a szabadságharc bukása után büntetésből az osztrák hadseregbe besorozott zsidó honvédeket sorolja fel. Közülük paksi származásúak:

Engel Dávid tizedes,	242. o.
Kern József közhonvéd,	249. o.
Breitel Markus,	258. o.
Engel Daniel,	259. o.
Herman Benjamin,	264. o.

Az 1848-49 szabadságharc paksi származású honvédei közt tartjuk számon Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái c. lexikonjának életrajzi adatai szerint:

Jámbor Pál (Hiador) (1821. Paks - Szabadka 1897.) paksi születésű költő életrajzi adataiból ismert a szabadságharcban való részvétele.

Kohn Gábor orvos (sz. Paks, 1829 - Paks, ?), Bem seregében szolgált.

Kovács József, vasvári, tűzér a "nemzet funerátora", sz. 1832. Paks - 1894 Nagysurány.

Kovács György, vasvári, honvéd (1834, Paks - ?) az előbbi testvére, később fényképésszettel is foglalkozott.

Dr. Novák Sándor 1816. Arad - 1885. Paks. Orvos, amatőr régész, a szabadságharcban nemzetőr hadnagy.

A Bácskába, az ókéri táborba 1848. június 5-én induló nemzetőr sereg tisztjei között (a tanulmány első részében már idézett dr. Horváth Árpád tanulmányában közölt zsoldlista szerint) családnevük alapján kikövetkeztetve az alábbi paksi közbirtokos családok tagjainak nevét olvashatjuk. (5-96. old.)

Kurcz György	auditor (hadbíró) százados
Szeniczey Vilmos	nemzetőrségi kapitány
Szeniczey Ferenc	nemzetőrségi kapitány (nem a zsoldjegyzékben, hanem egy hadparancs kapcsán említi; 129. old.)
Kiss Ferenc	nemzetőrségi kapitány
Kiss Zsigmond	főhadnagy
Kornis József László	főhadnagy
Vigyázó Rudolf	főhadnagy
Kurcz Ferenc	főhadnagy

Bona Gábornak a szabadságharc honvédtisztjeiről szóló könyveiből az alábbi paksi származású tisztek adatait ismerjük:

Daróczy Pál, királydaróczy

1812. máj. 1. Paks, - 1848. okt. 6. Futak. Apja Daróczy Lajos, királyi tanácsos. Magyar r. katolikus. Kilépett hadnagy (1830-1843. a huszárezredben szolgált)

1848. jún. 13. - főhadnagy, okt. 3. (1) - százados az 5. honvédszászlóaljban. Részt vesz a délvidéki harcokban. Betegségben hal meg.

Kiss Vince honvéd őrnagy

1825. Paks (Tolna m.) - 1864.? Nemesi származású, magyar. A gráci katonaiskolán végez. Kilépett hadfi (1839-1844-ben a 48. gyalogezredben szolgált).

1848. VI. 13-tól hadnagy a 8. honvédszászlóaljnál. X.19. (16)-tól főhadnagy, XII.3. (1)-tól százados ugyanitt. 1849 márciusában áthelyezik a Bács megyei 1. mozgó nemzetőr-zászlóaljhoz. V.8. (1)-tól őrnagy, az előbbiből alakuló 128. honvédszászlóalj parancsnok.

Kornis Pál, tóthváradjal

1824. jan. 28. Bölcse - 1876. márc. 31. Paks. Apja Kornis Pál, Tolna megye főügyésze. Magyar. Jogot végez, ügyvéd.
1848. nov. 18. (16)- hadnagy az 1. utászezredben, illetve a 2. utászászlóaljban. 1849. febr. (1848. dec. 16) - főhadnagy ugyanitt. Márc. (16) - százados a 3. utászászlóaljnál a IX. hadtestben.
A kiegyezés idején Pakson él, mint ügyvéd hal meg.

Petrich Ferenc, hanusfalvi

1826. ápr. 26. Paks - 1908. U.O. Birtokos nemesi származású, magyar. A pozsonyi jogakadémián végez, majd szülei birtokán gazdálkodik.
1848. május végétől önkéntes a 8. honvédszászlóaljnál (Szekszárdon ő áll be elsőnek). A délvideki harcok során őrmester lesz. Nov. 11. (1) - hadnagy, 1849. febr. (jan.1.) - főhadnagy a 45. zászlóaljnál Perczel hadtestében, majd a VII. hadtestben, végül a Kmety-hadosztályban. Jún. 13-án a csornai ütközetben megsebesül. Júliustól százados.
A szabadságharc után birtokán gazdálkodik. 1867/68. a Tolna megyei honvédegyelet tagja. Az 1880-as években a kölesdi kerület országgyűlési képviselője, a Függetlenségi Párt tagja.

Rudnyánszky Iván (János), báró

1819.? - 1888. Paks. Apja Rudnyánszky Mihály, középbirtokos, Békés megye országgyűlési követe. Magyar, r.katolikus, nőtlen. Földbirtokos gazdálkodó Pakson.
1848. nov. 28. (16) - hadnagy az alakuló 16. Károlyi huszárezredben. 1849. jan. (16) - főhadnagy. Június közepén ezrede négy hadra kész századával a feldunai hadsereghez osztják be. A világosi fegyverletételnél alszázados ugyanitt.
Közlegényként besorozzák, 1851. elbocsátják. Haláláig birtokán gazdálkodik. A kiegyezés után a Tolna megyei honvédegyelet tagja.

A legfrissebb, a szabadságharc 150. évfordulójára megjelent, a Tolna Megyei Levéltár 1848-49-es irataiból összeállított forrásgyűjtemény is közli a levéltár birtokában lévő sorozólistákat, pontosabban a mozgó nemzetőrségbe sorozott négy század honvédeinek névsorát, és a mellékletekben is közöl egy, a különböző honvéd-újonclisták összesítéséből összeállított névsort, településenkénti csoportosításban.

A forrásgyűjtemény címe: Tolna megye 1848-49-ben, szerkesztette dr. Dobos Gyula, kiadta Tolna Megyei Önkormányzat Levéltára, Szekszárd, 1998.

A mozgó nemzetőrség névsora a kötet 97-107. oldalon, a honvédseregbe besorozottaké a 224-225. oldalon olvasható.

Felhasznált irodalom:

Bernstein Béla:	A negyvennyolcas magyar szabadságharc és a zsidók Múlt és Jövő Kiadó, 1998. Budapest 3. kiadás.
Bona Gábor:	A szabadságharc fegyveres ereje (tanulmány) Hadtörténelmi Közlemények, III. évf. 1. sz. 1998. március
Bona Gábor:	Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban Zrínyi Kiadó. Budapest, 1983. (1. kiad. 1898. Bp)
Bona Gábor:	Kossuth Lajos kapitányai Zrínyi Kiadó. Budapest, 1988.
Honvéd Emlékkönyv	1867 Szekszárd (Tolna Megyei Levéltár)
Dr. Horváth Árpád:	A Tolna megyei 1848-as szabadságharcosok nyomában Tanulmányok Tolna megye történetéből, 1. kötet. Szekszárd, 1968.
Szinnyei József:	Magyar írók és élete és munkái, I-X. kötet. Budapest, 1911. (utányomás 1980-81)
Tolna megye 1848-49-ben.	Szerkesztette Dr. Dobos Gyula TML, Szekszárd 1998.
Urban Aladár:	A nemzetőrség és honvédség szervezése 1848 nyarán, Akadémiai Kiadó, Budapest 1973.

Rövidítések:

ev	- (ágostai) evangélikus
hza	- honvédszászlóalj
k, rk.	- római katolikus
ref., r.	- református
o. old.	- oldal
Sz.	- született
sz. év	- születési év
Szhely, szh.	- születési hely
Tarth., Th.	- tartózkodási hely
TML	- Tolna Megyei Levéltár
v, vall.:	- vallás
zs.	- zsidó vallású

Törjék Zsuzsanna:

Gondolatok Ady Endre: Margita élni akar című művéről

(2. rész)

A politika és a szerelem vonzásában

A mű genezisének tárgyalása sohasem történhet élet-rajzi mozzanatok és az adott időszakot érintő történelmi, társadalmi problémák, kérdések felvetése nélkül, hiszen a mű sohasem egy önmagában álló, öntörvényűen működő alkotás, hanem objektív és szubjektív szférákat magába olvasztó szintézis. Figyeljük meg, hogyan olvadnak bele a fenti tényezők a Margita - regény összefüggésrendszerébe illetve, hogy hol foglal helyet művünk az említett komponensek hálózatában, hiszen ezen megfigyelés lesz későbbi elemzésünk egyik lényegi mozgatója. Gondolatmenetünket igazolandó álljon itt magának Adynak a vallomása, melyet a Magunk szerelme ciklus prológusában olvashatunk:

*"Bántott, döfölt folyton a Pénz is
S szép humanitások játsztak velem,
De lelkemből más sohasem érdekelte
Fölszánt poéta - ceruzámat,
Csupán Politika és Szerelem."*

Ady Endre mögött áll Szűts Dezső, a "Sátán"

1912 tavaszán mindkét vonatkozásban sorsdöntő események következtek be.

A politikai életben válságba torkolló tünetek jelentek meg. Mik voltak ezek a tünetek és honnan eredeztethető megjelenésük, hogy aztán mindenre kiterjedő fájdalmakat okozzanak? Az 1890-es évektől a dualizmus válságba jut. Számunkra ebből a tendenciából a nemzeti - nemzetiségi problémák feltárása a lényeges, mert ebben van minden fájdalom gyökere, azé a fájdalomé, amit Ady érzett. Magyarországon a közvélemény érzelmileg mindig is a kiegyezés ellensége volt. A magyarság azonban gyenge volt ahhoz, hogy egyszerre kivívja az ország teljes függetlenségét és a nemzetiségek fölötti hatalmi fölényt. Választás elé kényszerültek a magyarosítás és a függetlenség között. A kormányzó szabadelvű politikusok nemzetiségellenes nacionalizmussal akarták leszerezni az ellenzékét, de ez éppen akkor történt, amikor a független balkáni államok vonzereje egyébként is növekedett a magyar határokon belül élő véreik irányában. Tudvalevő, hogy Magyarország népességének nagyobb részét magyar, majdnem felét pedig német, szlovák, román, szerb, ukrán, horvát és egyéb népek tették ki az 1910-es években. A nemzetiségi problémák tehát ott voltak a korabeli politika hátterében, méginkább elmélyítve a politikai válságot.

A Szabadelvű Párt csaknem három évtizede volt kormányon, míg a miniszterelnökök a kilencvenes évektől váltogatták egymást. Az ellenzék pártjai és csoportjai koalíciót hoztak létre és 1905-ben győzelmet arattak a választásokon. Ferenc József a birodalom és a hadsereg egységét féltve "darabont" kormányt, hivatalnokkormányt nevezett ki, elutasítva a győztes koalíció törekvéseit. A válságot elmélyítette az orosz forradalom hírére kitörő sztrájkhullám. Százezres tömeg tüntetett az országház előtt a "vörös pénteken", 1905 szeptemberében. Az események sodrásában megmutatkozott az ellenzék sebezhetősége is, hiszen végül a koalíció feladta eredeti követeléseit, s Wekerle vezetésével megalakulhatott a koalíciós kormány. A koalíciós kormányzás éveiben nemzeti törekvések helyett a nemzetiségek elleni rendszabályok valósultak meg, így nem meglepő, hogy 1910-ben elsöprő vereséget szenvedtek. Az 1910-es választásokon a hatalom ismét Tisza István és hívei kezébe került, Nemzeti Munkapárt volt a kormánypárt neve. Említést kell tennünk a haladás táborának erővonalairól is. A Szociáldemokrata Párt a magyar közélet leghaladóbb pártja volt, szem előtt tartva a dolgozó tömegek érdekeit és a demokratikus követeléseket. A polgári progressziót Jászi Oszkár neve fémjelzi. A polgári radikalizmus műhelye a Társadalomtudományi Társaság volt, cikkeik a Huszadik Század-ban jelentek meg, ők voltak Ady első értői.

E rövid történelmi áttekintés után elérkeztünk az 1912-es évhez. A Munkapárt olyan házszabály-módosítást szavaztatott meg, ami lehetővé akarta tenni az ellenzék obstrukciós törekvéseit. Ám Justh Gyula vezetésével a baloldali függetlenségek választójogi programot dolgoztak ki, megmutatva a nemzeti ellenzéki ellenét. 1912. május 22-én Tiszát házelnöké választották az ellenzékkel való leszámolás szándékával. A Justh-párt, a polgári radikálisok és a szociáldemokraták vezetésével május 23-án robbant ki a századelő legviharosabb felkelése, százezrek tüntettek Budapest utcáin Tisza elnyomó politikája ellen, az általános választójogért. Az esemény "vérvörös csütörtök" néven vonult be a történelembe, mely több volt egy egyszerű tömegtüntetésnél, a haladás táborának első nagy közös fellépése volt. A politikai válság azonban nem volt képes tömegeket tartósan mozgósító forradalmi helyzetre érni.

A Margita-regény előrehaladtával, fejezeteiben egyre gyakoribbak lettek a történelmi helyzethez kapcsolódó reflexiók, valamint a Balkán-háborúra tett utalások, azokat a nemzetközi eseményeket jelezve, melyek fölillantották a világháború rémét. Ady egyre többször említi Tisza Istvánt, a szereplőkön kívül az ő neve fordul elő legtöbbször a regényben. Előljáróban említést kell még tennünk a Szent Lélek karavánja ciklus verseinek a Margita-regény egyes részeivel való összecsengéséről. Mi sem bizonyítja jobban állításunkat, mint a Rengj csak föld c. vers, mellyel Ady mindjárt a tüntetést követő napon válaszolt az eseményekre, megírva ezzel forradalmi lírájának jelentős darabját. Ezen ciklus hangadó versei még a: Rohanunk a forradalomba, A robbanó ország, Mi kacagunk utoljára, Ének aratás előtt, s A tűz csiholója, melyben felszólít a cselekvésre, a prometeuszi tett vállalására. Ezt a szerepvállalást Király István a prometeuszi öntudat megnyilatkozásának tartja: "Az emberi lealacsonyodás ellenére is adott volt a versek hőisében "minden vágyak legszebb vágya", a prometeuszi vágy...Az életet a szabadság, a nyitottság jegyében formálni tudó, bátor merész, cselekvő ember, a prometeuszi ember volt...tovább is az eszmény. Az ember, aki tudja magáról, hogy "kezébe tett sorsával", felelősen él..."⁽¹⁾ Mindez egy olyan korban vált fontossá, amikor az "úr-Hunnia dőzsölt hát megint", amikor már "Torkon-akadt, gyűlölködő szavak", "Aratásra készülő mezők" siettetik, hogy "hadd hamvadjon össze Hunnia úri trágadombja". "Győzedelmes terünk: a Munka" csak úgy hozza meg gyümölcsét ha vállaljuk A tűz csiholója-ban kifejtett magatartást:

*"Csak akkor születtek nagy dolgok,
Ha bátrak voltak, akik mertek
S ha százszor tudtak bátrak lenni,
Százszor bátrak és viharverték"*

Számos költő, író elevenítette meg fel az eseményeket műveiben, így Babits Mihály is, aki miután tárgyilagosan beszél a rettenetes körülményekről - "Pest utcái között rohanó nép, puskalövések, rendőr, tört üvegek, népszava, forradalom" - ugyancsak bátor, sorsfordító magatartásra szólít fel a Május huszonhárom Rákospalotán c. versében: "félre vakult csökevény, s ti koholt ideálok! Nem játék a világ! Látni, teremteni kell".

Ebben a politikai, majd ennek hatására születő forradalmi versek közegeiben született meg a Margita élni akar, s mint tudjuk Adyt mindig az élettől, valóságtól ihletett költőnek kell tekintenünk, természetes tehát, hogy ebbe is belekerültek a magyar élet 1912-es gondjai, forradalmi reményei:

*"Óh, nagyszerű marások ideje,
Jó fogu kor, gyönyörű, terhes korszak,
Mikor lendült a rest, magyar kerék
S az emberek mertek merni s bomlottak"*

*Még tart a túlerjedés csömöre,
De talán holnap buján nő ki vetésünk
S majd megérnek a kalászkok, gerezdek
Olyan szépen, milyen szép volt a kezdet."*

Be kell látnunk tehát, hogy a mű nem szigetelhető el a kor valóságától, sőt bátran mondhatjuk, hogy abból táplálkozik.

Mondottuk, hogy a politika mellett méltó helyet követel a szerelem, ezzel utalva Ady magánéletére, melynek hatása, nyomai az életműben vitathatatlanul a költészet egyik magvát adják, így alkotva meg a Margita-regény gerincét is. 1912 tavaszán Ady szakít Lédával, de ez a szakítás nem egy csapásra történt, hanem folya-matosan, már korábbi versekben is érezhető ennek előszele. Találkozásukkor a költő az élő asszonyban már látta a megálmódottat, Király István szavaival élve: "a mítosz asszonyát". Király kifejti, hogy miben rejlett e kapcsolat s majd az ebből táplálkozó költészet kuriozitása: "Tiltakozást jelentett a Léda-szerelem: tiltakozást az úri Magyarország szokása, erkölcsé s előítéletei ellen. Tiltakozást már a pusztá létével is. Hisz Léda zsidó volt, férjes asszony s idősebb Adynál. S a hallgatólagosan elfogadott erkölcsi szabályok szerint illegalitásra, társadalmonkivüliségre volt ítélve az ilyen típusú lázadó szerelem, nemhogy a félfudális Magyarországon, de még a fejlettebb, műveltebb, előítéletektől kevésbé bénított polgári társadalmakban is."^[3] Ady Léda-költészete prezentálja és alátámasztja ezt a nézőpontot. A fentiek választ adnak arra is, hogy hogyan kap társadalmi jelentést az Ady non-konformizmusától elválaszthatatlan szerelmi szabadság, erotikus nyíltság. Némi magyarázatra szorul a nyíltság kifejezés, mert ez a sajátosság mintegy velejárója Ady tiltakozásának. "Nem szégyellte ő vallani róla, hogy szerelméhez hozzátartozott az érzékek mámorja, a pusztá testiség is. A feudális, úri morállal szemben jelentett ez nála tiltakozást. S ez a lázadó mozzanat választotta el verseinek érzéki dacát....a dekadencia fáradt, szomorú erotikájától."^[3]

Megannyi verssel lehetne érzékeltetni az öntudat, a dac, a büszkeség dominanciáját, mely megfelel a lázadás szellemének, de dolgozatunk ezen szakaszának ez nem feladata. A későbbiekben mutatjuk majd be, hogyan jelennek meg a Léda-versek képei a Margita élni akar-ban. Most csupán a Margita-regény keletkezésével kapcsolatban tartjuk fontosnak a kapcsolat megemlítését. Benedek István azt mondja, hogy Ady és Léda kapcsolata, A könnyek asszonya-tól az Elbocsátó, szép üzenet-ig tartott, azaz 1903-tól 1912-ig. Ezt az időszakot Léda-korszaknak nevezi: "ez a kilenc esztendő, találónan nevezhető Léda-korszaknak, ha nemcsak Léda megtalálását értjük ide, hanem a menekülést is tőle és brutális elhagyását is."^[4] Érzékeltessük a "korszak" kezdetét és végét a fent említett versek soraival. A könnyek asszonya iránt így érzett Ady:

*"Az ajka itt mar édesen,
A haja ide lebben,
Az egész asszony itt pusztít
Itt, itt: az én szivemben"*

Az Elbocsátó, szép üzenet súlyos szavakkal mond le a kapcsolatról:

*"Kérem a Sorsot, sorsod kérje meg,
Csillag-sorsomba ne véljen fonódni
S mindegy, mi nyel el, ár avagy salak:
Általam vagy, mert meg én láttalak
S régen nem vagy, mert már régen nem látlak."*

Az Elbocsátó, szép üzenet-tel lényegében Ady életének egy szakasza látszik lezárulni. Bölöni György, Ady barátja és élete folyásának szemtanúja így ír erről az időszakról: „Ady önmagát tépte ki a múltból. Nemcsak Lédától vált el, de felszabadult az egész régi élettől, ami kötötte....Ady lezárva eddigi életét, úgy érezte, elég fiatal arra, hogy pányva nélkül hajtsa ki élete csikáját az öröm-mezőkre....Az emberi összetartozás lelki kapcsait is szétzúzta most, hogy korlátlanul szabad legyen.”^[5] A Lédával való szakítás tehát az a jelentős életrajzi tényező, melyet a mű keletkezése szempontjából fontosnak vélünk, ám fel kell hívnunk a

Léda menyasszony korában

figyelmet egy említésre méltó ellentmondásra, ami a mű elején leírt Lédához fűződő érzelem és a valóság között feszül. Nem kívánunk még bármilyen elemzésbe bocsátkozni, csupán az életrajzi adalék kedvéért pillantunk bele a műbe.

A mű első versszakában Ady személyes körülményeibe nyerünk betekintést. Megtudjuk, hogy Margitának megajánlotta a költő, hogy megírja ezt a művet. Természetesen Vészi Margitra kell gondolnunk aki, mint már tudjuk, Margita modellje volt. Továbbá írja, hogy amikor ennek a műnek a megírása szóba került, Léda nem jelentett már számára sokat: „Unott asszonyhoz vakul láncozottan” élt, de az életrajzi adalékból kiderül, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Ady Endre összes versei I. kötetének jegyzetében a következőket találjuk kommentárként: „Az első két vsz. az 1907 második felében, Vésziék dunavarsányi nyaralójában töltött hétvégék emlékét idézi. Vészi Margit is azok közé tartozott, akik hosszabb lélegzetű mű írására ösztönözték Adyt. A költő, úgy lát-szik, tréfás-komolyan ígéretet tett neki, hogy regényt fog írni. - Kévszel az Elbocsátó, szép üzenet megírása után, a szakításhoz vezető élmények keserű hangulatában az öt évvel azelőtti Léda is „unott asszony” Ady szemében. A Mikor Párizsból hazajöttünk című fejezet 15. versszaka szintén hazugnak mondja a hozzá fűződő érzelmeket a regény írását jóval megelőző időre nézve is. Vészi Margit naplószerű visszaemlékezéseiből azonban tudjuk, hogy Adyt még heves szerelem kötötte Lédához abban az időben, amelyek emlékeit a költő most egészen más érzelmi alapról idézi vissza”¹⁶⁾

Amikor a mű keletkezésére nézve tartjuk fontosnak a szerelem, mint életrajzi tényező vizsgálatát, meg kell említenünk még egy, fontosságában a Léda szerelemnél csekélyebb jelentőségű szerelmet. Ady a műben két helyen is megemlíti a hozzá fűződő kapcsolatát, először az első fejezetben: „Hogy feküdjek végre megenyhítő,/Szívó, fehér, bús, szép, de puha karban.”, majd a Mikor Párizsból hazajöttünk nyitó szakasza név szerint is megemlíti: „S várj, én Adám, a késő énekekre,/szavak, szerelmek, vágyak úgyis mond itt/Sugarukat a te szőke fődre hintik.”. Ada, azaz Bisztriczky Józsefné Csutak Médi, aradi nő, Ady Lédá utáni első mélyebb kapcsolata volt. 1912 márciusában ismerkedtek meg a Városmajor Szanatóriumában. A hozzá fűződő szerelemnek talán része volt abban, hogy Adyban végleg megérett az elhatározás a Lédával való szakításra. Kapcsolatuk az év őszéig tartott, melyet az alábbi versek : Hűség aranyos kora, Az ismeretlen Ada, Kérdés kék szemekhez, Találkozás egy Senkivel, bizonyítanak. Az Ady Endre összes versei I. kötetének jegyzete így számol be a kapcsolat Adyra gyakorolt hatásáról és az Adához szóló versszak jelentőségéről: „Adyban fölmerült a kétgyermekes fiatalasszonnyal kötendő házasság gondolata, sőt számot vetett a mostohaapaságból fakadó érzelmi problémákkal is. Ez utóbbiról A Margita fia című fejezet tanúskodik. - A kéziratból hiányzó, a Nyugat-ban kisebb betűtípussal szedett és oldalt elhelyezett nyitó strófának Ady minden bizonnyal azt a szerepet szánta, hogy új és valóságos szerelme említésével segítsen elterelni a figyelmet Margita élő modelljéről, tehát a regényt ne az utóbbinak szóló szerelmi vallomásként olvassák”¹⁷⁾ Bár az említett versek tanúskodnak az Ada kapcsolat jelenlétéről Ady életében, mégis ismerve érzelmi életének további szakaszát, azt mondhatjuk, hogy erősen nem nyomta rá bélyegét ez a kapcsolat sem életére, sem az életmű egészére.

A történelmi és életrajzi mozzanatok vizsgálata után felvetődik az a kérdés, hogy hogyan következik mindezekből a Margita élni akar, mely Ady életművében egyedülálló próbálkozás. Mindkét tényező azt sugallja, hogy Ady ösztönzést kapott általuk, megvalósította régi tervét: nagyszabású epikus alkotásba fogott, megírta első és utolsó verses regényét. A mű szintetizáló jellege abban áll, hogy ebben örökíti meg nemzedékének fájdalmait, gondjait, harcát - a demokratikus Magyarországért valamint önnön boldogságáért, a férfi és nő hazugságtól mentes, egymást kiteljesítő kapcsolatáért.

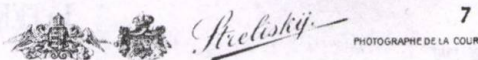
A „Margita élni akar” jelentésrétegei

Előjáróban induljunk ki a mű címének értelmezéséből, mivel az e fejezetben tárgyalt jelentésrétegek mintegy alá kívánják majd támasztani a cím jelezte mondanivalót, ami egyben az Ady mű vezérmotívuma is lesz. Majd dolgozatunk további részében kibontjuk a címet alkotó motívumlánc szereit, hogy aztán felfűzzük őket egy másik, egységes láncá.

Amikor „Margita élni akar”, akkor élni akarunk mi is. Élni akarunk, mert mi vagyunk Ő, s Ő mi vagyunk, a „bús” magyar fajta:

*„S hogy minden bennünk csak: Ő, Margita,
Menyasszonyunk, a csodás ismeretlen,
Ő, akiért minden vágyunk nyilallik:
Hungária, ha blaszfémnek is hallik”*

Arról van tehát szó, hogy Margita a magyarság élni akarásának szimbóluma, mely különböző perspektívákban vonul végig a művön, öleli át azt. Dolgozatunk e fejezetében ezeket kívánjuk megvilágítani, nem kis feladatra vállalkozva, hiszen Ady költészetének terjedelmes része ezen problémakör mezején mozog, behatolva még az első látásra nem e témakörbe sorolandó versek világába is. Ebben az értelemben azt mondhatjuk, hogy Adynak e hatalmas vállalkozása szintetizáló jelleggel bír, a mi feladatunk pedig az, hogy megkíséreljük feltárni, hogyan is volt képes Ady ilyen koncentráltan egyetlen kérdéskörre összpontosítani, vagy fordítottn is fel lehetne tenni a kérdést: hogyan volt képes ennyi kérdéskört egy problémába integrálni?

Vészi Margit leánykorában

- [1] Király István: Intés az őrzőkhöz, Szépirodalmi könyvkiadó, Bp., 1982., 193. old.
- [2] Király István: Ady Endre I., Magvető, Bp., 1970., 403. old.
- [3] Király István: Ady Endre 1. kötet, Magvető, Bp., 1970., 413. old.
- [4] Benedek István: Ady Endre szerelmei és házassága, Szenci Molnár Társaság, Bp., 1991., 131. old.
- [5] Bölöni György: Az igazi Ady, Magvető, Bp., 1955., 234. old.
- [6] Ady Endre összes versei I., Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1989., 666-667. old.
- [7] Isd. u.o., 668. old.
- [8] Király István: Ady Endre I. kötet, Magvető, Bp., 1970. 413. old.
- [9] Benedek István: Ady Endre szerelmei és házassága, Szenci Molnár Társaság, Bp., 1991., 131. old.
- [10] Bölöni György: Az igazi Ady, Magvető, Bp., 1955., 234. old.
- [11] Ady Endre összes versei I., Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1989., 666-667. old.
- [12] Isd. u.o., 668. old.

GÁTS KRISZTINA BEÁTA

CSÓK

*Puba, lágy s édes,
Akár a tejszínes krémes.
Hozzád ér, bizsereg,
S benne éles febér márvány
Csipkezár.*

*Mobón habzsol, kábít,
Érzed a valót, nem ámit,
Merülsz egyre mélyre,
Szerelmed azúr tükrébe
Élve.*

*Nem szabadulsz gyáván.
Fogva tart az izzó sátán.
Szorít, s te csak vergődsz,
Bár nem fáj, mégis elfutnál
Gyáván.*

MÁMOR

*Hol libben a lepke, s csobban
A víz,
Nád susogása álmodni hív.
Fekszel az éjben, a fák
Sűrűjében,
Kuncog a hold sápadt fénye
A tó tükrében.*

*A messzi távolban nincsen
Senki,
Árnyad a zöldek mély álmát
Szeli,
S már nem susog, nem szól
A sötét nádszál,
Csönd lebeg s felgyújt egy-két
Lámpást.*

*Mint hosszú karok nyúlnak
Az ágak,
S a bágyadt, ködszínű vízbe
Leráznak.
Érzed a lében buggyan a
Véred,
Zöld kavicsok közt megleled
Léted.*

TALÁLKOZTAM VELED

*Este volt sok fény és tánc.
Kerestelek. Körbe-körbe
Lábak, szemek, kezek,
S én csak kerestelek,
Reméltem egyszer megtalálsz.*

*Csüggedten álltam és vártam.
Látalak. De nem bozzám
Igyekezted, más lábai
Felé sietted, s én vártalak.
Amott más hallgatta szavad.*

*A remény kibullt kezemből.
Hiába fogtam. Szilánkokra
Tört, csak álltam izgatottan,
Engedtem, hadd csobogjon
A kis ér szememből.*

*S a darabkák úsztak feléd.
Talán megérintettek. mert
Láttam, megfordulsz, fejedet
Leereszted, s némán ballagsz
A csillámok tetején vissza
felém.*

JÁTÉK

*Hallod-e, ha balkan,
Hűvös hajadban ajkam
Lebel léha dalban
Szerelmes szavakat ?*

*lengedez a szellő,
Lombán lebeg a felhő,
Bájos bimbólelked
Lám, meglel, rámtalál.*

*Lebetnék-e Nálad,
Haloványszín ágyad ?
Lesbetném-e lábad
Lassún lágy lépteit ?*

*Pibe-puha párnád,
Álmoddal, ha várnád,
Langymeleg párát
Töltenék én belé.*

HETÉNYI ISTVÁN

SZEKSZÁRD, TÉLEN

*A költő áll a zúzmarás télben,
barna, bronz szobrát rejti már a köd,
platanokon még pár levél libeg.
Szürkeség leng a város fölött.*

*Bús donnák barna balkonjai zárva.
Tekintetük a képernyőn mereng.
Szárak ágak subogó neszével
a Bartináról beoson a csend.*

*Mint álmos, lusta eb a város,
bever a domb alatt. Odébb
Prometeusz két marokra fogja
az istenek lobogó tűzét.*

*Lobog a láng, de mit ér, a hideg?
Nincs szikrája, fénye. Izzó lángja sincsen.
Fázok. Borzong bús bronzbarnán Babits.
Fázik a világ. Fázik az Isten.*

VIRÁGVASÁRNAPTÓL NAGYPÉNTÉKIG

*Elnézik, mennyire
isteni, emberi,
bogy tud mosolyogni
és könnyet ejteni.*

*Olyan egyszerű
körötte minden.
Feje fölött még
glória sincsen*

*Szeláden hangzik fel
ajkán az ének,
elpirul, ha pajzán
vicceket mesélnek.*

*A szépet szereti,
embert, igazságot.
Mosolyog, ha nézik
a szép zsidó lányok.*

*Gyűlnek a tömegben
az ácsműbely előtt
pálmaágakkal a
körmenetre menők.*

*Hoznak egy szamarat,
mondják: Ül fel rája,
Virágvasárnapon,
te, zsidók királya.*

*És vonul a tömeg,
barsog, bozsannázik.
Lassan elérnek a
Pilátus házáig.*

*Subognak a pálmák.
Szórnak virágokat.
Házak falát veri
fehér fénnel a nap.*

*Töpreng a belytartó,
mit is kéne tenni,
mert a felvonulást
nem engedte senki.*

*Lövessek-e, vagy se?
bisz ez az ács fia?
Mit is csináljak bát,
ó Jézus Mária?*

*Rendes, derék fiú,
senkinek se ártott,
csak meg akarja váltani
az egész világot.*

*Életére törnek
farizeusok, vének.
Rázzák az öklüket.
Feszítsd meg! Feszítsd meg!*

*Töpreng a belytartó.
Ajka szóra nyúlna.
Hallgat. Minden úgy lesz,
abogy meg van írva.*

*Vizet önt a tálba.
Kendőt hoz a csendélet...
Pilátus tűnődik -
és mossa a kezét.*

NIKL JÁNOS

NÉLKÜLED

*Néba elmosódnak a betűk;
fekete massa.
Néba elbalkulnak a bangok;
a csend rabja.*

*Néba lebunyod a szemed;
emléképek.
Néba ordít a szíved;
éhes.*

Felbők

Szabadon.

Szabadon.

Szabadon.

Repülök.

Repülök.

Repülök.

Az égig.

Az égig.

Az égig.

Majd a földre hull:

A könnyem.

Könnyem.

Könnyem.

Vérem.

Vérem.

Vérem.

De én repülök tovább:

Szabadon, az égig.

FOGADALOM

*És igenis száz évig élek.
És megnézem a naplementéket.
és körbejárom a világot.
És leszakítok egy virágot.*

*És nem nézek a földre soba.
Az eget bámulom: a csillagokat.
És kerülöm majd a boldtöltéket.
A fájdalmakat, az üvöltéseket.*

*és megcsókolom Édesanyámat.
Minden napnak bajnalában.
És vele sírok majd este.
Miután elbagyott a Kedves.*

*És nevetek, ha baj van.
Akkor is, ha belém harapnak.
és igazad van a szerelemben:
Ha bízom benned, csak úgy szeretbetsz.*

*és, ha majd egyszer előttem állok.
"Ő az, emlékszel? - mondjátok. És én emlékszem rátok.
És akkor már mondatod, hogy okosabb vagy.
Mert a múltad tanít. a jövőd csak bíztat.*

*Fázom.
Hideg ráz.
Kialtok.
Nincs más,
Kit szeretnék.*

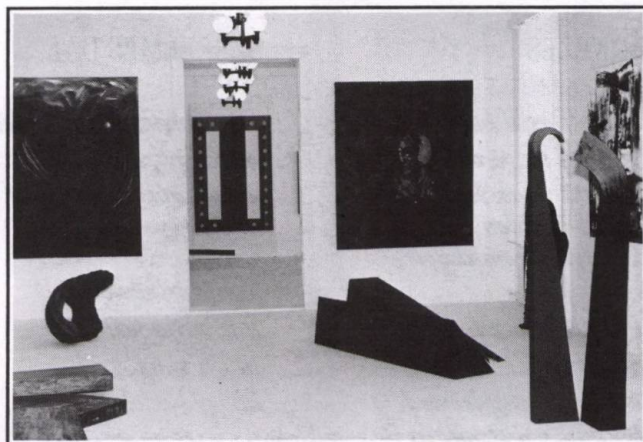
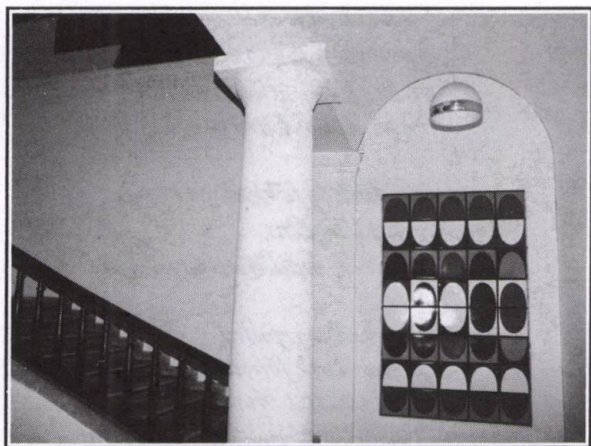
*Hatalmas fák törnek
ketté az úton.
Sírsz, és már nem
vagy elég boldog,
Mert nyár után tél jön
Gondok és örömök.
Elmúlt, mert rég volt;
emlékek, szép múlt.*

EGY CSENDES DÉLUTÁN

*Hallod ? Hallod a meséket ?
Menj közel a vízhez, és fülelj !
Nem látod a könnyeket, amiket
visz magával a folyó ?
Nem érzed a forró csókok melegét,
miket a korszón adott a kedves.
Nem látod a mosolygó arcokat ?*

*Pedig sokan vannak, akik a vén Dunának
öntik ki szívüket.
Az Erdőtől a Tengerig millió könny,
s megannyi csók az útitársa.*

*És én is úgy ülök itt,
mint a Duna-partján másból mások.
Hallgatom a meséket. Csendben várok.*

A TISZTA EMBER

*Hiszel neki, nekem,
mindenkinek.
Adsz neki, nekem,
mindenkinek.
buzudnak neked, nekem,
mindenkinek.
És buzudok neked én is.*

*De te mégis hiszel
benne, bennem.
Tiszta ember vagy,
túl tiszta.
Egy rothadó világban.
Ne biggy még
tested véérének sem.*

PAUK ERIKA

ÉRKEZÉS

*Sápadt arcú bold
úszik éj tengerében
bánata mosolyog
nebéz-szelíden
könnyű vérem dalol*

*Dunában szétfoszlik
álmom s fázom
a szeretet megdermed
pillanatnyi csendben
sötéttel dacol*

*Vigaszt itt lelek
szeretem szerelmem
éjbe szökik fénye
megbasad lénye
ha itt marad velem.*

FÁJDALOM

*Megbasadt kövület tenyerén
tébolyom szét omol
testem tépi néba
örjítő magány
- magára hagyott ember diadala
önmaga felett
holt Krisztus széttört
feszület
fájdalom mi több mint elviselhető
kereszt mely poklon át
elvibető
- oly messze a fény
meddig kell szenvednem
uram sorsomba taszítsz
de nem tudom bova visz
mivé lesz
nebéz kimondanom bogy
szeretlek téged.*

SZERELMES DAL

*Úgy bordozd tenyereden
mint egy galambot
tőled kaptam mindent
ami vagyok*

*Szelíd lelkemet
simogatja szél
süvölt zeng száll
abogy beszél*

*felszárnyalok
a csillagokig
nem állok meg
az örökkévalóságig*

*lelkemet elárasztja
a vízőzön
s megpibének összetört
tükrödön.*

RÁCZ DIÁNA

SZÓL A ZENE

*Szól a zene, szárnyal
keresztül a magánnyal átszótt
valóság brokátján,
a begedű varázsos hangja
cikázik fel s le
átítatva lelkem minden részét,
majd felkapja s vele
az égig batol
és az összegyűlt
keserűség kifakad
mint a gyógyulni látszó vad kelés.*

TAVASZVÁRÓ SZONETT

*Reszket a lelkem
vágva a tavaszt,
könnyem virágot áraszt
a kék ég kell nekem,*

*felbő csokol a messzeségben
a völgyben lágyan zöldell a baraszt,
az este jötte szelet támaszt
fényes álmot látni a reményben.*

*szeretnék a fákkal
együtt lélegezni,
szeretnék madárszárnyakkal*

*a magasba repülni,
de most csak fénytelen ajkammal
új, új tavaszt bívni.*

SZARKA JÓZSEF

DELPHOI HALÁLA

Mélyvörös füstöt vetett a meggyalázott
szentély sebesült árkádjai alatt az oltár,
és Spárta felől a kentauron érkezett
a papnő, kék tunikáját mint halotti leplet
vetette a romokra, mezítelen teste,
gyönyörű betéra-arca, átbaló zöld szeme
bevilágította a tért, éjszánú,
villózó szelekbe font hajfonatai
miként nyolc fejű hidra kúsztak a magasba,
tekerődtek a Nap ág-bogain, s a tömeg,
miként partra vetődött medúza,
vagy vonagló massa, pubán és idétlen
vergődött a kietlen parton.

Mélyzöld füstöt vetett az oltár,
és ledőltek a szentély halálra sebzett
csonka oszlopai, megkínzott árkádok
beverték a porban, és szólt a papnő,
hangja, mint kard ütötte pajzs hangja
bullt a tömegre: "Emeljétek fel arcotok!"
S látja a sokaság, hogy két arca van
a Püthiának immár, az egyik Keletre,
a másik Nyugatra néz, bal kezében kígyó,
melyet átad a Nyugatra igyekvő szeleknek,
jobb kezében kard, mellyel
Kelet lángoló füveit mutatja.

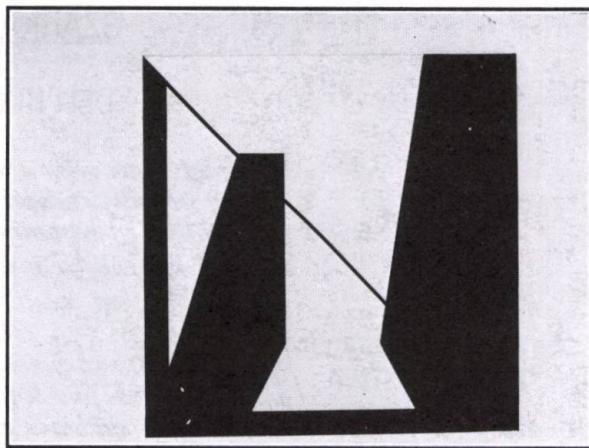
És szól a papnő: "Tudjátok hát, eljött
az idő, az északi szelek házában megbal
az isteni fény, Kelet füvei ellobognak örökre,
s a mélységes éjszaka Delphoira teríti
köpenyét, végtelen háborút indítanak
a sötétség hatalma ellen istenek és balandók
egyaránt, az utakon betört arccal bolyongnak
majd az ezredévek, Hádész megtébolyul,
a balandókra bagyja trónját, s mint nyomorult,
megvetett árny járja a sötétség végtelen
labirintját, hol mindennütt a balandóvá
vált istenek tetemei bevernek!
Így ér véget a világ, nyűszítve, nyomtalanul."

Ezt mondta a papnő, és mélyfekete
füstöt vetett az oltár, és újra eggyé
vált arca, ám a gyönyörű betéra-arcból
vörösén izzó szemek meredtek a népre,
tűzfolyót sírt a püthia, lángba borította
a földet, de mindjárt önmagukba bullták
a lángok, sötétben parázslott a vidék,
ekkor vidra-szerű hajfonataival megkorbácsolta
a kentaurt, és elvágtatott az omladozó
egek felé.

NEM HARCOLTAM

*Nem harcoltam esőköpenyes őszben,
sem fagybordájú telek, sem virághajú tavaszok,
sem tűzvészeket bombázó, flórát és faunát,
bűst, emberbűst bűzösre égető nyarak idején,
fascest nem hordoztam még soba,
mert utáltam azokat,
akik bárdal aratták az éltető gabonát,
mocskos lebuajokban, züllött angyalokkal
vitáztam inkább a fast et nefasról,
pokolba kívántam őket is, mondván a vén
s kóttal: odalenn jobb a társaság,
ráadásul hideg sincs, mint ebben az antarktisz
emberi létben, bedőlt arcú városok
utcáin bolyongtam valami fároszt keresve,
miközben a megvakult kandelláberek alatt
szépen átölelt a frusztráció,
nem is maradt más számomra,
csak egy új, félelmetesen idegen
évezred labirintja.*

*Nem harcoltam vakcsi nappalok, sem elmúlást
libegő alkonyatok, sem önmaguk véreben
orgiát ülő hajnalok idején, az éjszaka
volt számomra az igazi menedék,
amikor olcsó, nyirkos, vakolat hullajtó
szobákban még olcsóbb nők mosatlan
ágyaiban kerestem a békét, de ilyenkor is
éreztem, hogy ocellusok merednek át a falakon,
bámulják a gyönyör búsba mélyedő körmei,
villogó harapásai nyomán kiserkenő
emberi vért, a két egymásba hullámzó
embert, akik még sobasem ballottak
a szerelemtől, tovább álltam bát, barátkoztam
prüdökkel és bitük szerint mindent
tudókkal, pedig tudtam, hogy úgysem
tudnak semmit, nem értik meg soba,
miért keresem "Isten betűjét" még ma is,
miért elbagyott, sötét és kiszámíthatatlan
kapualjakban álmodom a tenger hangját,
haját, vágatózó szelek sörényét,
baldokló flórát, faunát, miért nem
harcolok végre, miért csak az elérhetetlen
békét keresem mindig.*

MÁSNAPOS VIRRADATBAN

*Valakitől pénzt kérek kölcsön
a másnapos virradatban,
esküdözöm a szubsztanciára,
bogy megadom majd, egyszer majd
megadom, és dülöngélek tovább
a tündöklő, kétezer lóerős
konflisok forgatagában,
bálnék bár meg, mint az a rigó
a téren, akinek nem volt már
kedve repülni, behúzott vállakkal,
alázatos képpel bevallom;
nem fogok élni örökké,
felfalnak egyszer a gépek,
és kiürítenek magányosan fortyogó
magma alakban.*

HORVÁTH BÉLA

AFORIZMÁK

BONYOLULT

*Sperma birodalom
osztódása,
szabályozva,
vagy szabálytalanul.*

DR. PSZICHÓZIS

*Professzor úr,
egy utolsó kérdés:
Ha ennyi negatív jellemzésről
beszéltünk, az emberről,
akkor ki normális?
Talán akit nem ismerünk.*

LEGYŐZNI MAGUNKAT

*Se jó, se rossz nem vagyok.
Kettő közt sodródva vagyok.
Mindbárman a bíró felé
haladunk.
Egyként győzhetünk,
ha egy szavazaton
vagyunk.*

MAGÁNY

*Dorombolok
Már csak magamnak.*

HÁT, TALÁN...

*Ha egyszer binni kell, binni kell.
Hinni kell bármilyen vallásban,
binni kell az élet elfogadott
törvényszerűségében.
Mindig, mindig csak binni kell.
A következő hitvallásban,
és úgy általában.
Ha már túlbittük magunkat
talán nem hülyén halunk meg:
talán.*

MAJOROS IRÉN ERZSÉBET

PARÁZS

*Száz virág, Szász-virág,
"Holló-világ", holdvilág.
Ajkadról ajkamra száll
a titkos láz,
a Szász-varázs,
ellobbanó láng,
a szemembe született
tűnt világ,
az ottbontalan ház...
Ajkamról
az ajkadra száll
szüntelenül
a parázs.*

Herczeg Ágnes:

Győrffy József kiállításának megnyitóján

Hangulatos, szép meghívó invitált bennünket mára Győrffy József festőművész kiállításának megnyitójára.

Megtisztelő felkérését, hogy nyissam meg a kiállítást, próbáltam elhárítani, mert nem vagyok műértő, csak műélvező.

Közelebbi ismerettségünket a Paksi Tükör c. lapnak köszönhetem. Szó szerint, hiszen szerkesztőségi üléseken találkozunk, no meg e lapban jelent meg tavaly nyáron egy interjú. Czinege Mária készítette Jóskaival.

Milyen embernek ismertem meg e néhány év alatt? Csendes, szerény, kedves, ugyanakkor céltudatos és kiegyensúlyozott. Képeiben ugyanezt a harmóniát, kiegyensúlyozottságot, mértéktartást, arányérzéklet fedeztem fel.

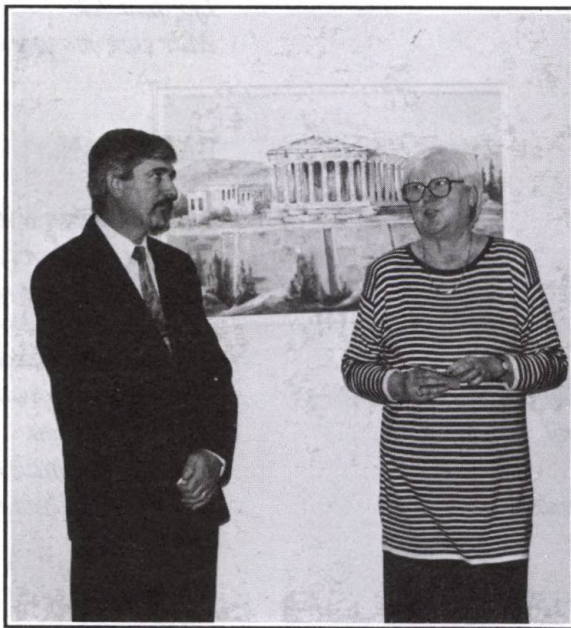
Tegnap délután egy jó órát töltöttem itt a készülő kiállításon, alaposan feltartva a serénykedőket. Meg se próbáltam magyarázni, elemezni a 40 zsúrizett képet, csak ismerkedtem és gyönyörködtem. A képek témája is, színvilága is lenyűgöző.

Azt tudtam, hogy Jóska nagyon szereti a természetet. Már a dávodi iskolai rajzsakkörrel is odakint tanulták tavasztól őszig a rajzolás-festés tudományát, a különböző technikákat. Azóta is szívesen keres fel erdőt, vizet, domboldalt, mindent ami szép és ecsetvégre kínálkozik.

Így aztán természetesnek találtam, hogy a képek között legtöbb a tájkép. Györkönytől Tunéziáig, Görögországtól Kölesdig kalauzol bennünket. És mindenek felett láthatunk itt megejtően szép paksi képeket.

A „győrffyjóskás” ragyogó őszi színekben a magányos pad nem is magányos a paksi korzón. Érezzük, hogyan koppan a földön a vadgesztenye, halljuk a pad felé közelítő lépteget.

Naphosszat elnézném a paksi Dunát, a tornyokat, a háztetőket...

Máris lelepleztem magamat. Könnyű rájönni, mely képek a legkedvesebbek nekem.

Persze azért engem is lebilincsel az Akropolisz, vagy Jóska egyik jelenleg legkedvesebbje: a Szt. Anna-tó. Meghatottan néztem Barbizont is, benne Pál László magyar festő franciaországi lakhelyét.

A mai kiállításon láttam először Győrffy-csendéletet. Az itt kiállított 3 meseszép. E képeken tanultam meg azt is, miért

kell időnként ecset helyett festőkést használni.

Megróbálkozott már portréval is. Bár a kiállítás képei között nincs portré, de nem tudom elhallgatni, hogy meghökentett az egyik tunéziái tér, melynek közepén néhány ecsetvonással örökítette meg magát Zsuzsával olyan élethűen, akárha fénykép lenne.

Színvilága lenyűgöző: szikrázó, ragyogó. Gyönyörű fényeiben még a téli tájban is a melegséget látjuk.

Tehetségét tanára, önmaga és a művésztársak fejlesztették. Úgy gondolja, a tehetséget apjától örökölte és egyik fiára örököltette.

Belső készletéből, erőteljes vizuális memóriával megáldva gyorsan dolgozik. Közben talán dudorászik vagy zenét hallgat? Sokan tudjuk, milyen szoros a kapcsolata a zenével is. Nemcsak hallgatja, aktívan műveli is.

A festészet és a zene két olyan művészeti ág, mely igen sok örömet és belső nyugalmat adhat.

15 éves paksi tartózkodás és az 50. születésnap évében éppen ideje volt megrendezni ezt a gyönyörű önálló kiállítást.

Kívánom, teljék annyi örömük az alkotásokban, mint amennyit nekem is szereztek. Gratulálok a művészek!

A kiállítást megnyitom.

TARTALOMJEGYZÉK

1. L. Németh Erzsébet: Jákli Péterre emlékezve.....	1
2. Részletek az ünnepi tanácsülés jegyzőkönyvéből	3
3. Beregyei Miklós: Pónya József visszaemlékezése	12
4. Bencze János: Az MN 2896 alakulat.....	15
5. Kozma Gábor: Bakaruhában.....	16
6. Czinege Mária: Bor Imrével beszélgetve.....	17
7. Önkormányzati választás 1990-1994	20
8. Önkormányzati választás 1994-1998	22
9. Gutai István: Figler János képviselő	23
10. Beregyei Miklós: Dr. Széchenyi Attila alpolgármester	25
11. Czinege Mária: Szódi Imre országgyűlési képviselő	27
12. Önkormányzati választás 1998-2002.....	29
13. Városi kitüntetések, kitüntettek.....	30
14. Herczeg Ágnes: Parányi művelődéstörténet (2. rész).....	33
15. Halász Károly: 20 év kiállításai	39
16. Beregyei Miklós: Lapalapítások.....	49
17. L. Németh Erzsébet: Visszatekintés	52
18. Kernné Magda Irén: Paksiak a szabadságharcban (II. rész).....	54
19. Törjék Zsuzsanna: Gondolatok Ady Endre: Margitta... (2. rész).....	57
20. Paksi költők versei	62
21. Herczeg Ágnes: Györffy József kiállításának megnyitóján.....	70

PAKSI TÜKÖR

Irodalmi-művészeti és helytörténeti szemle

VI. évfolyam, 1. szám, 1999 márciusa

Szerkeszti a szerkesztő bizottság:

Beregnyei Miklós felelős szerkesztő, Herczeg Ágnes olvasó szerkesztő

Rovatszerkesztők:

Gyórfy József művészet, Szarka József irodalom, Takács Miklós helytörténet

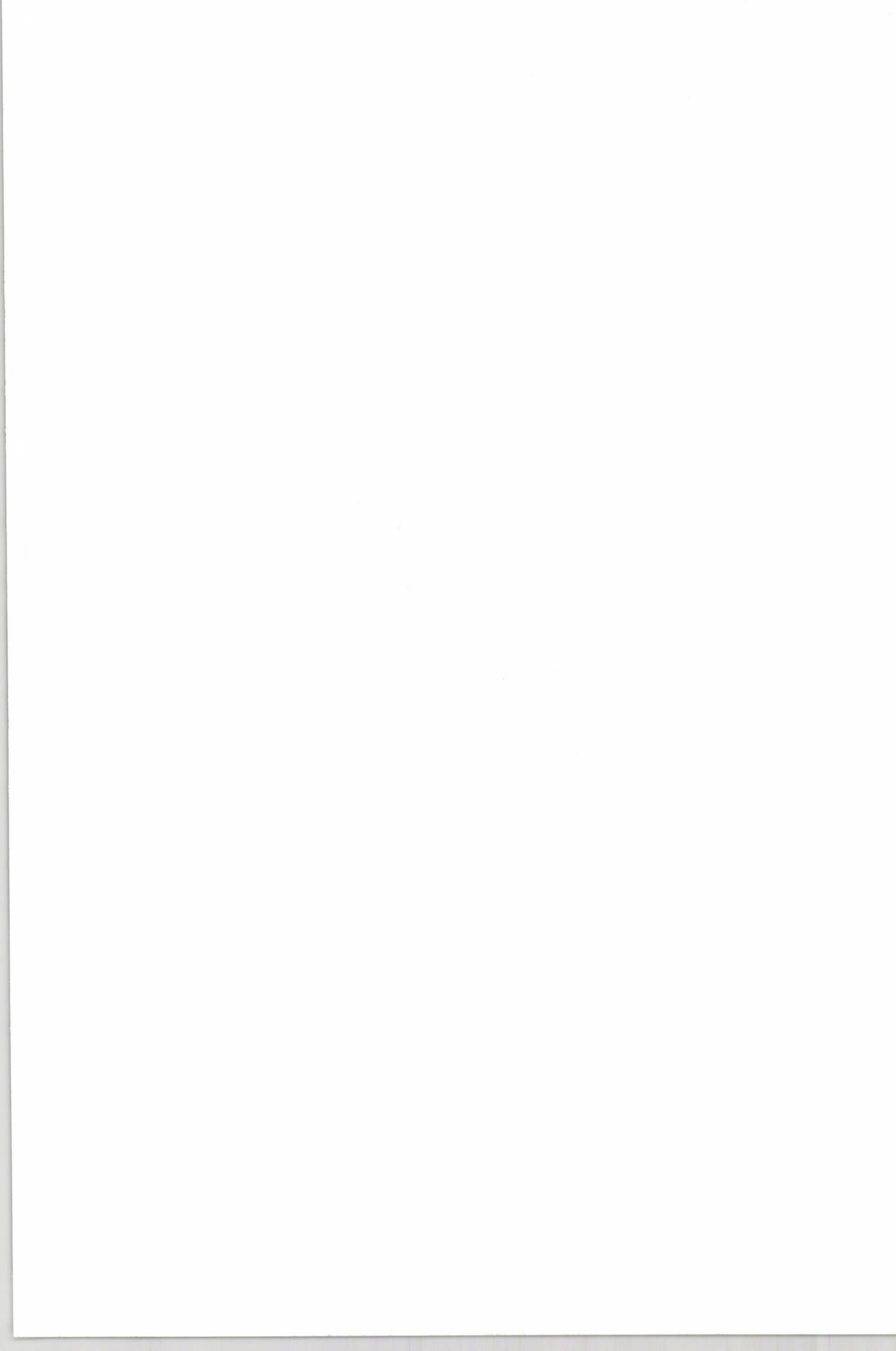
Tördelés: Törökné G. Judit

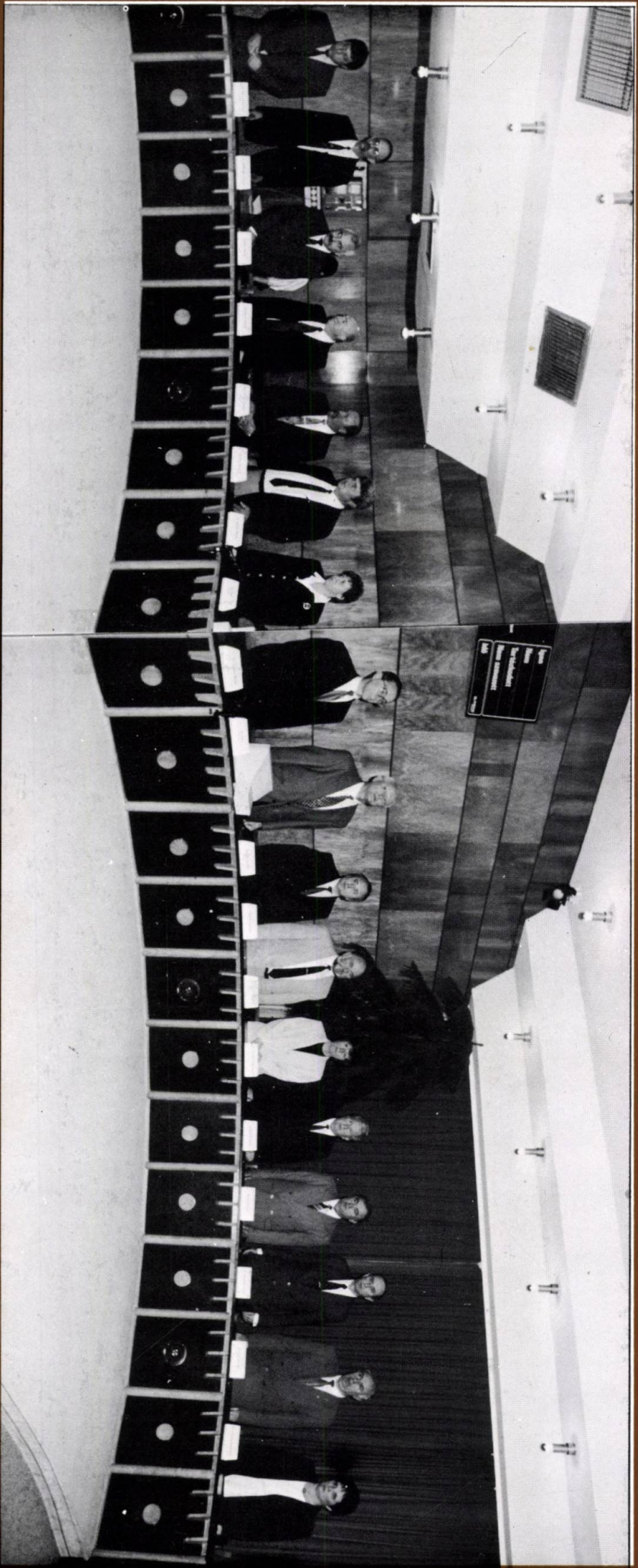
Kiadja: a Jámbor Pál Társaság, Felelős kiadó: a JPT elnöke

Készült: PA Rt. Nyomda 99/545. sz., Felelős vezető: Slonczki István

A szerkesztőség címe: Paks, Város Könyvtár, Villany u. 1.

HU-ISSN: 1218-2109

Paks város képviselőtestületének esküjétele
(1998. 10. 27.)